

**POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
w KRASNOSTAWIE**

**OCENA
STANU SANITARNEGO
POWIATU KRASNOSTAWSKIEGO ZA 2024 R.**

Krasnystaw, marzec 2025 r.

SPIS TREŚCI

- 1.** Wstęp – str. 3
- 2.** Oświata zdrowotna i promocja zdrowia – str. 4
- 3.** Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu krasnostawskiego w zakresie nadzoru nad warunkami pracy oraz chorób zawodowych. – str. 8
- 4.** Działalność w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego – str. 15
- 5.** Ocena stanu sanitarnego powiatu w zakresie zagadnień Higieny Komunalnej – str. 17
- 6** Ocena stanu sanitarnego pionu Higieny Żywności i Żywienia – str. 33
- 7.** Ocena stanu sanitarnego zakładów służby zdrowia – str. 46
- 8.** Nadzór nad szczepieniami ochronnymi – str. 56
- 9.** Higiena Dzieci i Młodzieży – str. 62

1. Wstęp

Ocena stanu sanitarno-higienicznego powiatu krasnostawskiego za rok 2024 została opracowana, na podstawie danych uzyskanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną z realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego w oparciu o Ustawę z dn. 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r., poz. 416).

W 2024 r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego znajdowało się 1 091 obiektów stałych, 4 656 obiektów produkcji pierwotnej. Przeprowadzono 1 330 kontroli. Zostało wydanych 269 decyzji merytorycznych, 198 decyzji opłatowych, nałożono 35 mandatów kredytowych na sumę 5 400 zł., pobrano 520 próbek do badania z nadzoru, wykonano 455 badań ogółem (fizyko – chemicznych). Przeprowadzono 1237 wywiadów epidemiologicznych.

2. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia

W 2024 roku prowadzono następujące działania oświatowe skierowane do dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, uczniów z placówek szkół podstawowych i ponadpodstawowych powiatu krasnostawskiego oraz mieszkańców powiatu krasnostawskiego:

W ramach profilaktyki zdrowotnej realizowano następujące programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży:

1. „Czyste powietrze wokół nas” - program edukacji antytytoniowej skierowany do dzieci w wieku przedszkolnym, ich rodziców i opiekunów. Celem programu było zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie szkodliwego wpływu dymu tytoniowego oraz kształtowanie asertywnych postaw wśród dzieci, dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku kontaktu z osobami palącymi. Programem objęto zasięg: 735 dzieci, 255 rodzice, 29 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 28 koordynatorzy placówek oświatowych – przedszkola, szkoły podstawowe).

2. „Bieg po zdrowie” - program edukacji antytytoniowej adresowany do dzieci szkół podstawowych IV klas. Celem programu było: pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego oraz zwiększenie wiedzy uczniów na temat zdrowia. Programem objęto zasięg: 366 uczniowie, 317 rodzice 13 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 12 koordynatorzy placówek oświatowych – szkoły podstawowe).

3. „Trzymaj Formę” - program zapobiegania otyłości i nadwadze młodzieży, miał na celu kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych i popularyzowanie aktywności fizycznej. Programem objęto zasięg: 1731 uczniowie, 859 rodzice, 25 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 24 koordynatorzy placówek oświatowych – szkoły podstawowe).

4. „Wybierz życie pierwszy krok” - program edukacyjny realizowany lokalnie przez PSSE, skierowany był do uczniów szkół średnich i dotyczył profilaktyki raka szyjki macicy. Program zmierzał do podniesienia poziomu wiedzy na temat zagrożeń związanych z zakażeniami wirusem HPV i profilaktyki raka szyjki macicy wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych oraz ich rodziców i opiekunów. Programem objęto zasięg: 561 uczniowie, 142 dodatkowo uczniowie innych klas, 185 rodzice, 7 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 6 koordynatorzy placówek oświatowych – szkoły ponadpodstawowe).

5. „ARS, czyli jak dbać o miłość” - program przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych miał na celu kształtowanie umiejętności chroniących młodzież przed ryzykiem utraty życia i zdrowia z powodu używania substancji psychoaktywnych. Programem objęto zasięg: 615 uczniowie, 33 rodzice, 7 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 6 koordynatorzy placówek oświatowych – szkoły ponadpodstawowe).

6. „Znamie! Znam je?” - program edukacyjny skierowany był do uczniów szkół średnich. Realizacja programu zmierzała do upowszechnienia wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka. Programem objęto zasięg: 679 uczniowie, 533 rodzice, 8 realizatorzy (1 koordynator

powiatowy, 6 koordynatorzy placówek oświatowych – szkoły ponadpodstawowe, 1 koordynator placówki oświatowej – szkoła podstawowa).

7. „Podstępne WZW” - program edukacyjny skierowany był do uczniów szkół średnich. Jego głównym celem było podniesienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV. Programem objęto zasięg: 541 uczniowie, 520 rodzice, 7 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 6 koordynatorzy placówek oświatowych – szkoły ponadpodstawowe).

8. „Skąd się biorą produkty ekologiczne” - program ogólnopolski. Celem programu było zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych i kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych w kontekście zdrowego stylu życia. Programem objęto zasięg: 145 dzieci, 69 rodzice, 11 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 9 koordynatorzy placówek oświatowych – przedszkola, 1 koordynator placówki oświatowej - oddział przedszkolny w szkole podstawowej).

9. „Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV” - programem objęto zasięg: 560 osób, w tym: 181 uczniowie, 7 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 6 koordynatorzy placówek oświatowych – szkoły ponadpodstawowe), 372 odbiorcy działań profilaktycznych.

Interwencje nieprogramowe koordynowane i monitorowane w 2024 roku:

1. Wypoczynek letni obejmujący zasięgiem 21 253 osób, w tym: poradnictwo tematyczne związane ze zdrowiem człowieka i z zagrożeniami zdrowotnymi sezonu letniego 2 930 osób, punkty edukacyjno – informacyjne 5 428 osób, działania edukacyjne 184 osób, ekspozycje wizualne na uroczystościach masowych oraz w obiektach użyteczności publicznej, w których prowadzono działania akcyjne sezonu letniego 5 480 osób, rozmowy indywidualne prowadzone podczas masowych uroczystości dla uczestników uroczystości 1 300 osób, demonstracja upośledzenia zmysłów przy użyciu alkoholii i narkologii 2 855 osób, strony internetowe i media społecznościowe 2 168 osób, quiz prozdrowotny dla dzieci z nagrodami rzeczowymi 405 osób, rozmowy instruktażowe prowadzone w sezonie letnim 52 osób, obserwacja czystości i higieny rącek przez dzieci przy użyciu lampy UV służące do nauki prawidłowej techniki dbania o higienę rąk - działania prowadzone na masowych uroczystościach 450 osób, sprawozdanie zbiorcze 1 osoba.

2. Wypoczynek zimowy obejmujący zasięgiem 598 osób, w tym: strony internetowe i media społecznościowe 50 osób, rozmowy instruktażowe z organizatorami, kierownikami i opiekunami na zorganizowanych formach wypoczynku zimowego 48 osoby, ekspozycje wizualne sporządzone w miejscach wypoczynku zimowego 407 osób, pogadanki dla uczestników zorganizowanych form wypoczynku zimowego 92 osób, sprawozdanie zbiorcze 1 osoba.

3. Europejski Tydzień Szczepień obejmujący zasięgiem 2 195 osób, w tym: działania edukacyjne – pogadanka w placówce oświatowej 155 osób, prowadzono stoisko profilaktyczne w ramach obchodów Europejskiego Tygodnia Szczepień które odwiedziło – 225 osób, prowadzono rozdawnictwo materiałów dotyczących profilaktyki szczepień ochronnych

i chorób zakaźnych – 430 osób, prowadzono rozmowy indywidualne na stoisku profilaktycznym – 70 osób, prowadzono ekspozycję wizualną w PSSE Krasnystaw – 27 osób, prowadzono rozmowy instruktażowe w placówkach służby zdrowia - 44 osoby, zamieszczono informacje i materiały graficzne dotyczące Europejskiego Tygodnia Szczepień na facebooku – 1 143 osoby, zamieszczono informacje i materiały graficzne dotyczące profilaktyki szczepień ochronnych na facebooku – 100 osób.

4. Światowy Dzień Zdrowia obejmujący zasięgiem 1453 osoby, w tym: popularyzacja treści w internecie - 80 osób, rozmowy instruktażowe z przedstawicielami placówek oświatowych - 2 osoby, działania edukacyjne w ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia „Zdrowie dla wszystkich” w placówkach oświatowych - 832 osoby, konkurs prozdrowotny „Zgaduj – zgadula” w placówce przedszkolnej – 119 osób, pozostawienie materiałów informacyjnych w placówkach objętych działaniami edukacyjnymi 420 osób.

5. Światowy Dzień bez Tytoniu obejmujący zasięgiem 974 osób, w tym: działania edukacyjne – szkolenia prowadzone w placówkach oświatowych i w placówce penitencjarnej - 344 osoby, rozdawnictwo materiałów tematycznych dotyczących profilaktyki nikotynizmu podczas prowadzonych działań edukacyjnych – 120 osób, punkt edukacyjno - informacyjny utworzony w ramach obchodów Światowego Dnia Bez Tytoniu 2024 rok podczas uroczystości szkolnej "Dzień Rodziny" – 430 osób, poradnictwo tematyczne prowadzone dla uczestników uroczystości szkolnej – 80 osób.

6. Profilaktyka zatruć grzybami obejmująca zasięgiem 7 540 osób, w tym: wystawa grzybów „Poznaj grzyby” – 500 osób, rozmowy instruktażowe w placówkach oświatowych, obiektach kultury, obiektach sportowych, urzędach, na zorganizowanych wypoczynkach letnich - 52 osoby, ekspozycje wizualne dla: uczestników wystawy grzybów, uczestników stoisk edukacyjno - informacyjnych podczas masowych uroczystości organizowanych w sezonie letnim – 2 250 osób, pismo przewodnie z załączoną informacją o wystawie grzybów do: dyrektorów placówek oświatowych miasta Krasnystaw i powiatu krasnostawskiego – 40 osób, zamieszczenie zaproszenia i dokumentacji fotograficznej z wystawy grzybów w internecie – 759 osób, porady podczas dyżurów grzybowych – 31 osób, działania edukacyjne prowadzone na zorganizowanych formach wypoczynku letniego – 158 osób, rozmowy indywidualne podczas masowych uroczystości w sezonie letnim – 1100 osób, poradnictwo tematyczne podczas masowych uroczystości w sezonie letnim – 2650 osób.

7. Kampania „Wybieraj bezpieczną żywność” obejmująca zasięgiem 3 906 osób, w tym: ekspozycje wizualne plakatów podczas „Dni Rodziny” – 205 osób, działanie edukacyjne dla populacji dorosłej – 16 osób, poradnictwo tematyczne prowadzone podczas masowych uroczystości w sezonie letnim – 350 osób, pismo dotyczące IV edycji kampanii informacyjnej do dyrektorów placówek oświatowych – 40 osób, ekspozycje wizualne plakatów i profilaktyka podczas masowych uroczystości w sezonie letnim – 2650 osób, poradnictwo tematyczne i rozdawnictwo materiałów informacyjnych podczas „Dni Rodziny” – 140 osób, stoiska profilaktyczne w placówkach oświatowych – 205 osób, zamieszczanie postów dotyczących działań w ramach kampanii "Wybieraj bezpieczną żywność" na facebooku – 300 osób.

8. Światowy Dzień Rzucania Palenia obejmujący zasięgiem 792 osoby, w tym: instruktaże w placówkach służby zdrowia – 77 osób, rozdawnictwo materiałów tematycznych w placówkach objętych działaniami profilaktycznymi – 260 osób, popularyzacja treści w internecie – 200 osób, działania edukacyjne w placówkach oświatowych – 253 osoby, przekazanie materiałów edukacyjno – informacyjnych pracownikom służby zdrowia – 2 osoby.

9. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach obejmujący zasięgiem 436 osób, w tym: przekazanie pracownikom służby zdrowia materiałów tematycznych - 2 osoby, instruktaże w placówkach służby zdrowia i rozdawnictwo materiałów informacyjnych - 154 osoby, ekspozycja wizualna w siedzibie PSSE – 80 osób, popularyzacja treści w internecie poprzez zamieszczenie postów z obchodów Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach, Światowego Tygodnia Wiedzy o Antybiotykach oraz postów z ekspozycji w siedzibie PSSE – 200 osób.

10. Monitorowanie przestrzegania zapisów ustawy antytytoniowej obejmujące zasięgiem 493 osób, w tym: kontrole 493 osób.

11. Profilaktyka chorób pasożytniczych – świerz, wszawica, kleszcze obejmująca zasięgiem 313 osób, w tym: zajęcia edukacyjne w placówkach oświatowych – 155 osób, rozdawnictwo materiałów tematycznych w placówkach oświatowych – 158 osób.

12. Profilaktyka uzależnień – alkohol, narkotyki, tytoń i inne środki psychoaktywne obejmująca zasięgiem 4213 osób, w tym: zajęcia edukacyjne w placówkach oświatowych, na zorganizowanych formach wypoczynku zimowego, w placówce penitencjarnej - 946 osób, demonstracja upośledzenia zmysłów przy użyciu alkogogli i narkogogli – 655 osób, rozmowy instruktażowe na zorganizowanych formach wypoczynku zimowego – 32 osoby, punkty informacyjno – edukacyjne - 529 osób, rozdawnictwo materiałów tematycznych w placówkach oświatowych – 648 osób, , ekspozycje wizualne w obszarach objętych działaniami edukacyjno – informacyjnymi - 517 osób. Odbiorcy medialni – 886 osób.

13. Profilaktyka ochrony zdrowia psychicznego obejmująca zasięgiem 5280 osób, w tym: działania edukacyjne na zorganizowanych formach wypoczynku zimowego i letniego dotyczące profilaktyki ochrony zdrowia psychicznego, higieny zdrowia psychicznego, umiejętności radzenia sobie ze stresem, technik redukcji stresu - 250 osób, poradnictwo tematyczne podczas masowych uroczystości powiatowych (Piknik Rodzinny, Chmielaki Krasnostawskie, Dożynki Gminno – Parafialne, Dożynki Powiatowe) - 2300 osób, zajęcia edukacyjne w szkołach podstawowych i szkołach ponadpodstawowych – 580 osób, rozmowy indywidualne podczas masowych uroczystości powiatowych - 950 osób, rozdawnictwo materiałów informacyjnych dotyczących higieny zdrowia psychicznego – 1200 osób.

14. Edukacja konsumencka „Etykiety bez tajemnic” obejmująca zasięgiem 357 osób, w tym: zajęcia edukacyjne w placówkach oświatowych 357 osób.

15. Wirtualny świat realnych zagrożeń obejmujący zasięgiem 257 osób, w tym: działania edukacyjne w placówkach oświatowych 257 osób.

16. Promocja zdrowego stylu życia działania obejmujące zasięgiem 1950 osób, w tym: stoiska profilaktyczne w placówkach oświatowych – 582 osoby, prelekcja dla uczestników uroczystości promującej zdrowy styl życia w placówce opiekuńczo – wychowawczej – 130

osób, pozostawienie materiałów edukacyjno – informacyjnych podczas zajęć edukacyjnych w placówkach oświatowych - 150 osób, spotkanie edukacyjne z rodzicami w placówce oświatowej – 43 osoby, poradnictwo tematyczne podczas uroczystości szkolnej w placówce oświatowej – 150 osób, zamieszczenie postów na facebooku, odbiorcy medialni – 895 osób.

3. Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu krasnostawskiego w zakresie nadzoru nad warunkami pracy oraz chorób zawodowych.

Głównym kierunkiem działania Inspekcji Sanitarnej w zakresie higieny pracy jest poprawa warunków pracy i ochrona zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w miejscu pracy, w tym o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym. Cele te realizowane są za pomocą prowadzonego nadzoru sanitarnego, w szczególności poprzez rozpoznanie i ocenę zagrożeń zdrowotnych w środowisku pracy oraz poprzez kontrole przestrzegania przepisów dotyczących utrzymania należytego stanu higienicznego zakładów pracy oraz zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Ponadto pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawują nadzór nad przestrzeganiem przepisów krajowych oraz unijnych z zakresu nadzoru na chemikaliami, środkami powierzchniowo czynnymi, detergentami, kosmetykami oraz nad obrotem prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3, handlem prekursorami narkotyków pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi, prowadzą rejestry zatruć środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi, w tym rejestry zgonów, a także egzekwują przepisy dotyczące wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej.

W ramach realizacji „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, którego celem jest likwidacja źródeł emisji włókien azbestu, pracownicy Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami nadzorują podmioty gospodarcze prowadzące działalność związaną z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa oraz higieny pracy podczas wykonywania tego typu prac.

Nadzór nad zakładami pracy

W ewidencji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami PSSE w Krasnymstawie w 2024 roku znajdowało się 314 zakładów pracy (w 2023 r. – 289 zakładów, w 2022 r. – 346 zakładów,), zatrudniających ogółem 7086 pracowników (w 2023 r. – 6750, w 2022 r. – 7237), z czego największa liczba zatrudnionych to pracownicy według następującej klasyfikacji działalności:

PKD 85 Edukacja – 1384 zatrudnionych,

PKD 10 Produkcja artykułów spożywczych – 1054 zatrudnionych,

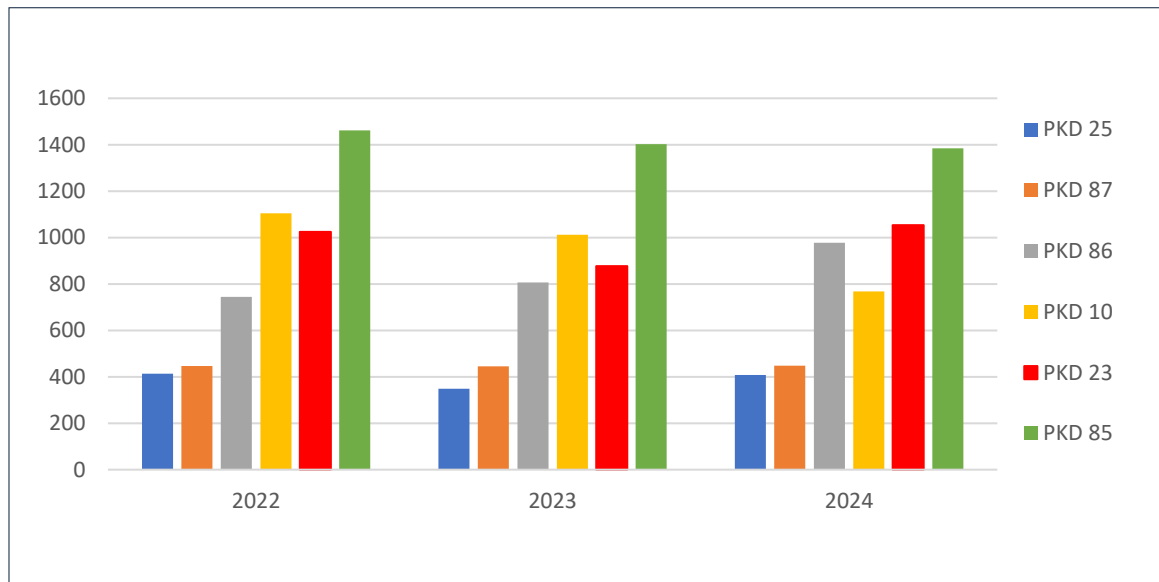
PKD 86 Opieka zdrowotna – 977 zatrudnionych,

PKD 23 Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – 768 zatrudnionych,

PKD 87 Pomoc społeczna z zakwaterowaniem – 448 zatrudnionych,

PKD 25 Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń - 408 zatrudnionych.

Rysunek 1. Liczba zatrudnionych pracowników według klasyfikacji działalności w latach 2022-2024:

Porównując dane o liczbie zatrudnionych na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć spadek zatrudnienia w klasyfikacji PKD 23 i PKD 85 oraz jego wzrost w klasyfikacji PKD 86. Liczba zatrudnienia w pozostałych klasyfikacjach utrzymuje się raczej na stałym poziomie.

W ewidencji nadzorowanych zakładów przeważają zakłady małe, zatrudniające do 9 pracowników, które stanowią 56% ogółu nadzorowanych obiektów oraz podmioty zatrudniające od 10 do 49 pracowników, które stanowią 35%. Natomiast zakłady zatrudniające od 50-249 pracowników stanowią 8%, a zakłady zatrudniające powyżej 250 pracowników stanowią 1% ogółu zewidencjonowanych podmiotów gospodarczych.

Wiodącymi kierunkami działalności gospodarczej powiatu jest produkcja ceramicznych wyrobów sanitarnych, produkcja i przetwórstwo spożywcze, produkcja wyrobów metalowych.

W 2024 roku przeprowadzono 139 kontroli u 111 pracodawców (w 2023 roku - 121 kontroli u 105 pracodawców, w roku 2022 – 115 kontroli u 87 pracodawców). Nadzorem objętych zostało 35,35 % zewidencjonowanych podmiotów (w 2023 – 36,33 %, w 2022 - 25,14 %).

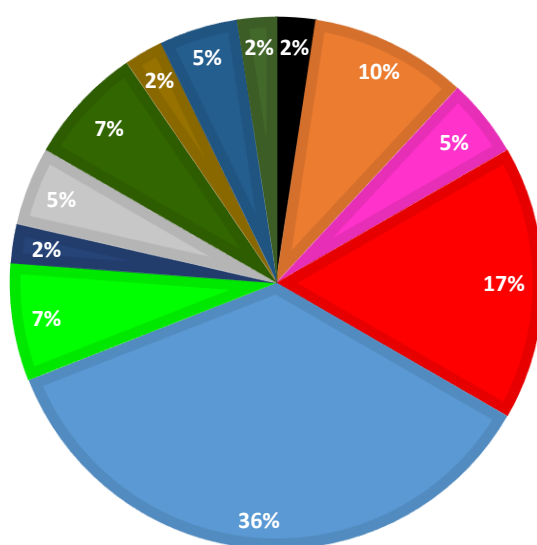
W objętych nadzorem zakładach pracy dokonane zostały kontrole m.in. w zakresie:

- nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami - 90 kontroli w 89 obiektach,
- nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 - 8 kontroli,
- nadzoru nad produktami biobójczymi - 78 kontroli (w tym 10 w obiektach wprowadzających do obrotu produkty biobójcze, oceniono 23 produkty),
- nadzoru nad produktami kosmetycznymi – 7 kontroli (w tym oceniono 17 produktów),
- nadzoru nad środkami zastępczymi – 1 kontrola,
- substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy - 28 kontroli w 26 obiektach,

- występowania szkodliwych czynników biologicznych - 73 kontrole w 65 obiektach.

W roku 2024 wydano 23 decyzje administracyjne zawierające 42 nakazy i 25 decyzji płatniczych oraz wystawiono 1 mandat. Ponad pięćdziesiąt procent nakazów zawartych w wystawionych decyzjach administracyjnych dotyczyło nieprawidłowości z zakresu: oceny ryzyka zawodowego oraz stanu sanitarno-higienicznego i wyposażenia technicznego pomieszczeń pracy i pomieszczeń socjalnych pracowników.

Rysunek 2. Procentowa ilość nakazów ujętych w decyzjach administracyjnych

- Uchybienia z zakresu substancji i mieszanin chemicznych
- Uchybienia z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej
- Uchybienia z zakresu szkoleń BHP
- Zły stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń pracy i pomieszczeń socjalnych pracowników
- Brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego
- Brak badań czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy
- Niedopełnienie obowiązku udrożnienia i udokumentowania drożności i ciągów przewodów kominowych i nawiewnych
- Uchybienia dot. zapewnienia właściwego oświetlenia w zakładzie pracy
- Uchybienia w zakresie czynników biologicznych

Warunki pracy podczas zabezpieczenia/usuwania wyrobów zawierających azbest

W 2024 r. została przeprowadzona jedna kontrola w trakcie wykonywania prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest. Wyrobem zawierającym azbest podlegającym usunięciu były płyty azbestowo-cementowe typu falistego z pokrycia dachowego. Podczas dokonanej kontroli nie stwierdzono naruszenia przepisów dotyczących warunków pracy w kontakcie z azbestem.

Nadzór nad czynnikami biologicznymi

W 2024 r. w ramach nadzoru nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy przeprowadzone zostały 73 kontrole w 65 zakładach, w których występuje prawdopodobieństwo zagrożenia szkodliwymi czynnikami biologicznymi zaliczanymi do 2 i 3 grupy zagrożenia. W zakładach tych pracuje ogółem 2059 pracowników narażonych na czynniki biologiczne, w tym 2059 pracowników narażonych na czynniki z grupy 2 oraz 1263 z grupy 3. W 9 zakładach pracy stwierdzono nieprawidłowości tj. niewłaściwa ocena ryzyka zawodowego, brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia oraz rejestru pracowników narażonych na działanie tych czynników. Wydano 8 decyzji obejmujących 10 nakazów.

W ramach sprawowanego nadzoru prowadzono monitoring w zakresie zalecanych szczepień ochronnych u pracowników oraz raportowano kwartalnie pozyskane dane.

Ponadto w związku z wystąpieniem sytuacji alertowych na terenie Polski związanych z wykryciem w ściekach zmutowanego wirusa polio, jak również obecności w tym obszarze innych patogenów, w ramach wzmocnienia działań nadzorczych w oczyszczalniach ścieków w przypadku 7 podmiotów podjęto działania edukacyjno-informacyjne przeprowadzone w formie pisemnej, które miały na celu zminimalizowanie ryzyka wystąpienia negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych działaniem szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy.

Nadzór nad czynnikami i procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym

W roku 2024 przeprowadzono 28 kontroli w 26 zakładach pracy, w których pracuje ogółem 729 osób (267 kobiet, 462 mężczyzn) narażonych na czynnik rakotwórczy.

Czynnikami kancerogennymi w skontrolowanych zakładach pracy były:

- substancje chemiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym: siarczan kobaltu uwodniony,
- prace związane z narażeniem na pył drewna,
- prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy,
- prace związane z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych użytych wcześniej w silnikach spalinowych wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika,
- promieniowanie jonizujące,
- tlenek węgla.

W wyniku przeprowadzonych w 2024 roku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w ww. zakresie.

Nadzór nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2024 r. roku znajdowało się 31 podmiotów wykonujących działalność leczniczą i 11 obiektów pomocy społecznej

z zakwaterowaniem. Podmioty nadzorowane były w zakresie oceny warunków higieny pracy oraz stanu sanitarno – higienicznego.

Skontrolowano 9 podmiotów leczniczych, w których przeprowadzono 13 kontroli (w tym 4 sprawdzające) oraz 1 obiekt pomocy społecznej z zakwaterowaniem, w którym przeprowadzono 1 kontrolę.

W 4 podmiotach leczniczych stwierdzono nieprawidłowości i wydano 3 decyzje administracyjne.

Choroby zawodowe

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Krasnymstawie, realizując zadania dotyczące nadzoru nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy, prowadzi postępowania administracyjne w zakresie występowania chorób zawodowych. W wyniku przeprowadzonych w 2024 roku postępowań wyjaśniających i administracyjnych (10 postępowań) wydano 2 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej (rok 2023 – 1 decyzja stwierdzająca i 1 o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej).

Jedna decyzja dotyczyła przewlekłych chorób narządu głosu spowodowanych nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat wymienionych w poz. 15 pkt 3, druga boreliozy „choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa” wymienionej w poz. 26 wykazu chorób zawodowych określonego w przepisach w sprawie chorób zawodowych.

Ograniczanie zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne.

W 2024 r. do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Krasnymstawie nie wpłynęły informacje o pojawiających się podmiotach zajmujących się wprowadzaniem do obrotu środków zastępczych. Na terenie powiatu krasnostawskiego nie było przypadków dystrybucji oraz sprzedaży środków zastępczych i nie było przesłanek do podejmowania wspólnych kontroli z Policją lub innymi służbami.

W roku 2024 w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi została dokonana jedna kontrola w sklepie stacjonarnym oraz dokonany został przegląd stron internetowych. Kontrola i przeglądy dotyczyły zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych zawierających kwas ibotenowy i muscymol w postaci grzyba muchomora czerwonego (*Amanita muscaria*) lub innych produktów zawierających w swoim składzie te substancje. Przeprowadzone czynności nie wykazały nieprawidłowości na terenie powiatu krasnostawskiego.

W roku 2024 do siedziby Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Krasnymstawie nie wpłynęło żadne zgłoszenie podejrzenia zatrucia środkiem zastępczym lub nowymi substancjami psychoaktywnymi.

Nadzór nad substancjami i mieszaninami chemicznymi substancji chemicznych, ich mieszanin.

Kontrole przeprowadzone w 2024 roku dotyczyły realizacji ustaleń zawartych w rozporządzeniu REACH w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów oraz rozporządzeniu w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin (CLP) przez podmioty gospodarcze. Egzekwowano obowiązek: posiadania w zakładzie pracy kart charakterystyki stosowanych substancji i mieszanin stwarzających zagrożenie, zaprowadzenia spisu tych substancji i mieszanin oraz opracowania instrukcji bhp dotyczącej stosowania substancji i mieszanin stwarzających zagrożenie.

W ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami przeprowadzono 90 kontroli: 1 u producenta, 3 u dalszych użytkowników – formulatorów, 6 u dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin, 80 kontroli u podmiotów stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny (w tym jedna zgłoszona w systemie Safety Gate dotycząca stosowania tuszy do tatuaży, podczas której ustalono, że zgłoszone w ww. systemie tusze do tatuaży nie znajdowały się na stanie kontrolowanego zakładu). W ramach prowadzonego nadzoru szczegółowej ocenie poddano 18 substancji/ mieszanin stwarzających zagrożenie. W wyniku 2 kontroli stwierdzono naruszenia przepisów w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin. W jednym podmiocie stwierdzono brak potwierdzenia przekazania Prezesowi Biura do spraw Substancji Chemicznych informacji o wytwarzanej mieszaninie stwarzającej zagrożenie oraz niezgodność karty charakterystyki dla produkowanej mieszaniny chemicznej zaklasyfikowanej jako stwarzającej zagrożenie z rozporządzeniem Komisji (UE) 2020/878 z dnia 18 czerwca 2020 r. zmieniającym Załącznik II do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) (decyzja wydana w styczniu 2025 r.). W drugim podmiocie stosującym substancje i mieszaniny stwarzające zagrożenie wydano 1 decyzję administracyjną, w której zawarto 1 nakaz z zakresu chemii.

W roku 2024 realizowano wspólnotowy projekt REF-12 dotyczący egzekwowania zgodności substancji, mieszanin i wyrobów importowanych spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Projekt koncentrował się wyłącznie na przepisach dotyczących pełnej rejestracji. W ramach zadania wykonano 1 kontrolę, podczas której ustalono, że zakład nie importuje substancji ani mieszanin i wyrobów spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego, wobec powyższego nie spełnia on wymogów realizacji projektu REF – 12.

Nadzór nad produktami biobójczymi i detergentami

W roku 2024 przeprowadzono 10 kontroli u przedsiębiorców, którzy wprowadzają do obrotu produkty biobójcze i wyroby poddane działaniu produktów biobójczych, podczas których oceniono 23 produkty. Ponadto objęto kontrolą 68 podmiotów, w których stosowane są produkty biobójcze m.in. do dezynfekcji, do mycia, czyszczenia. Podczas kontroli zwracano szczególną uwagę na występowanie w obrocie produktów posiadających ważne pozwolenia na obrót i prawidłowe oznakowanie oraz tych, które powinny być wycofane z obrotu decyzjami właściwych Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Ponadto w 2024 r. przeprowadzono akcję związaną z objęciem wzmożonym nadzorem produktów biobójczych tj. dezynfektanty i algicydy stosowane do dezynfekcji i zabezpieczania basenów kąpielowych. Przeprowadzono 2 kontrole, podczas których oceniono 3 produkty. Przeprowadzono także kontrole w zakresie rodentycydów i insektycydów u 5 dystrybutorów (skontrolowano 10 produktów biobójczych grupy produktowej PT 14 i 18) stosowanych do deratyzacji i dezynsekcji pomieszczeń i zabudowań, ze szczególnym naciskiem na podmioty będące wyspecjalizowanymi dostawcami powyższych produktów oraz podmioty stosujące je w działalności zawodowej (przeznaczonych dla użytkowników profesjonalnych tj. przeszkolonych w zakresie zastosowania).

Dodatkowo w związku z serią zatruć środkami ochrony roślin zawierającymi w swym składzie substancję czynną fosforek glinu, który stanowi również zatwierdzoną substancję czynną dla produktów biobójczych przeprowadzono działania kontrolne obejmujące produkty biobójcze zawierające w składzie fosforek glinu lub fosforek magnezu, dostępne w sprzedaży stacjonarnej i internetowej na terenie powiatu krasnostawskiego. Kontrole miały na celu sprawdzenie w jaki sposób podmioty prowadzące sprzedaż produktów biobójczych do profesjonalnego stosowania, szczególnie tych, które stanowią wysokie toksyczne zagrożenie oparami fosforowodoru przy ekspozycji wziewnej weryfikują, czy odbiorca jest użytkownikiem profesjonalnym. Ponadto w czasie kontroli uświadamiano podmiotom dokonującym udostępnienia na rynku tych produktów jak istotne jest podjęcie przez nich wszelkich niezbędnych środków mających na celu zapewnienie, aby przedmiotowe produkty biobójcze były dostarczane tylko właściwym odbiorcom.

Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w powyższych zakresach.

Nadzór nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3

W 2024 roku w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 przeprowadzono 8 kontroli u podmiotów stosujących. Kontrole nie wykazały uchybień we wskazanym zakresie.

Nadzór nad produktami kosmetycznymi

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie w 2024 r. znajdowało się 17 podmiotów zajmujących się obrotem produktami kosmetycznymi. W ramach nadzoru przeprowadzono 7 kontroli w tych podmiotach, w tym 1 kontrolę interwencyjną

w związku ze zgłoszeniem systemie RAPEX. Kontrole dotyczyły oceny w zakresie oznakowania opakowań jednostkowych – oceniono 17 produktów. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Ponadto podczas jednej kontroli pobrano próbki produktu kosmetycznego do badań mikrobiologicznych.

Dodatkowo dokonywane były okresowo przeglądy stron internetowych oferujących w sprzedaży produkty kosmetyczne. W wyniku weryfikacji nie stwierdzono w obrocie niezgodnych produktów udostępnianych drogą internetową przez podmioty z powiatu krasnostawskiego.

4. Działalność w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego należy m.in.:

- 1) opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planów ogólnych gminy;
- 2) uzgadnianie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;
- 3) uzgadnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących:
 - a) budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych,
 - b) nowych materiałów i procesów technologicznych przed ich zastosowaniem w produkcji lub budownictwie;
- 4) uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych,
- 5) inicjowanie przedsięwzięć oraz prac badawczych w dziedzinie zapobiegania negatywnym wpływom czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi.

Nadzór nad procesem inwestycyjnym realizowany jest na stanowisku do spraw zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w szczególności poprzez nadzorowanie, na etapie realizacji obiektów, zapewnienia odpowiedniego standardu w tych obiektach oraz stosowania rozwiązań mających na celu ochronę zdrowia ludzi w odniesieniu do:

– projektów budowlanych – kontrola zastosowania rozwiązań technicznych i technologicznych mających wpływ na zachowanie odpowiednich warunków sanitarnych i zdrowotnych. W 2024 roku dokonano 3 uzgodnień projektów budowlanych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Uzgodnienia dotyczyły przebudowy i rozbudowy budynku handlowo – usługowego, przebudowy stacji ujęcia wody (2).

- wydawania opinii w zakresie spełnienia warunków higieniczno-sanitarnych w obiektach przekazywanych do użytkowania – w tym m. in. sprawdzenie czy obiekt zrealizowany został zgodnie z zatwierdzonym projektem budowlanym. W 2024 roku przeprowadzono ogółem 16 kontroli obiektów. Kontrole dotyczyły następujących obiektów: budynek kultu religijnego, budynek hali montażowej, przebudowa i adaptacja remizy OSP, hala magazynowo – produkcyjna, świetlica wiejska, budynek mieszkalny z częścią usługową, budynek przystankowo-usługowy, urząd gminy, nadbudowa zaplecza hali sportowej, budynek usługowy, rozbudowa i nadbudowa kompleksu produkcyjno-magazynowego, budynek przedszkola

i żłobka, żłobek, budynek usług medycznych. W związku z czynnościami kontrolnymi wydano 14 opinii w trybie art. 56 prawa budowlanego oraz 2 decyzje o spełnieniu wymagań sanitarno-lokalowych w budynkach przeznaczonych na żłobek w trybie ustawy o opiece nad dziećmi do lat 3.

Ponadto organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, biorą udział:

- w postępowaniu w sprawie przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć dla dokumentów, które są wymienione w art. 46 ww.

ustawy (m.in. planu ogólnego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego). Łącznie w toku tego rodzaju postępowań wydano 14 opinii sanitarnych.

– w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i zdrowie ludzi (opinie co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko). W tym zakresie w 2024 r. wydano 19 opinii w sprawie braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

– w opiniowaniu warunków realizacji przedsięwzięć - odpowiednich środków technicznych w celu zminimalizowania oddziaływania przedsięwzięć na zdrowie ludzi w zakresie emisji hałasu, emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, wód i gleby. W 2024 roku dokonano 2 uzgodnień warunków realizacji przedsięwzięcia w trybie art. 77 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w tym wydano 1 opinię negatywną. Opinia negatywna dotyczyła rozbudowy fermy drobiu.

*Zestawienie zadań realizowanych w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego
w latach 2022 – 2024*

Lp.	Działalność w zakresie opiniowania, uzgadniania, kontrole	2022 r.	2023 r.	2024 r.
1	Opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko	2	12	7
2	Ustalanie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i określenie zakresu raportu dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko	26	24	19
3	Uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów dokumentów	6	6	7
4	Uzgadnianie dokumentacji projektowej	6	2	3
5	Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych	10	13	14
6	Kontrole obiektów - inne	5	6	2
7	Decyzje opłatowe	19	24	19

5. Ocena stanu sanitarnego powiatu krasnostawskiego w zakresie zagadnień Higieny Komunalnej

Do zadań Sekcji Higieny Komunalnej należy nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, warunkami świadczenia usług fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej, nadzór nad obiektami użyteczności publicznej związanych z kulturą, wypoczynkiem i rekreacją a także nadzór nad transportem ludzi oraz postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi.

Nadzorem Sekcji Higieny Komunalnej w 2024 roku objętych było 342 obiekty, w tym:

- 282 obiekty użyteczności publicznej (w 2023 r. – 275, w 2022 r. – 264, w 2021 roku – 254)
- 60 obiektów wodnych (w 2023 r. – 60, w 2022 roku – 59, w 2021 roku - 61)

W trakcie 2024 roku skontrolowano 116 obiektów (w 2023 r. -167 obiektów, w 2022 r. – 136 obiektów).

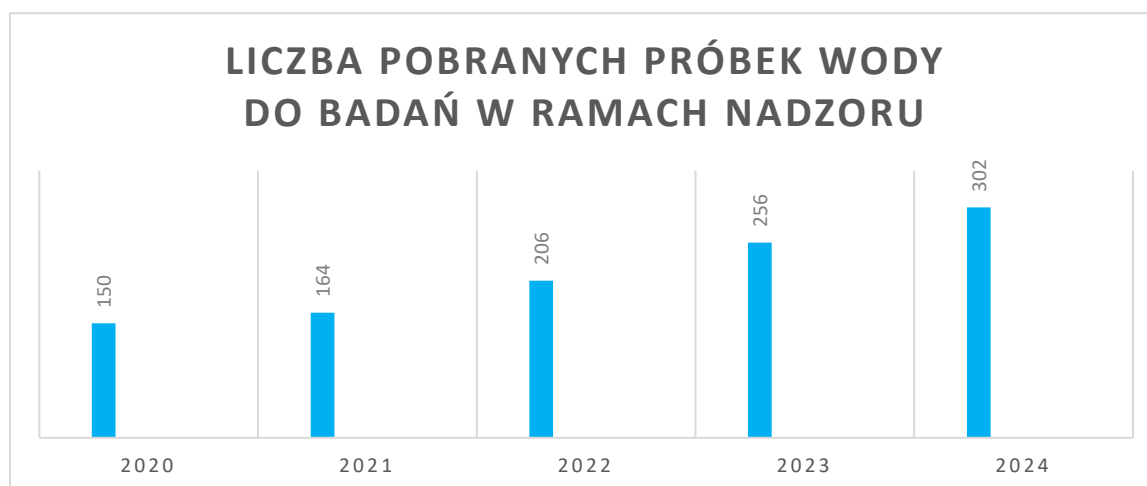
W wyżej wymienionych obiektach przeprowadzono ogółem 256 kontroli.

W ramach nadzoru nad jakością wody pobrano 302 próbki wody z wodociągów, pływalni oraz wody ciepłej w kierunku bakterii Legionella sp.

Wydano łącznie 380 ocen jakości wody, przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wody na pływalni oraz wody ciepłej, w tym 2 roczne oceny wody na pływalni za 2023 rok oraz 11 ocen obszarowych.

W ramach zlecenia pobrano 37 próbek wody do badań.

Wykres Nr 1.

W ramach nadzoru nad postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi wydano 82 decyzje zezwalające na ekshumacje, 2 decyzje zezwalającą na wywóz zwłok i prochów za granicę i 10 postanowień na sprowadzenie zwłok z zagranicy.

Wydano ogółem 127 decyzji merytorycznych (w 2023 roku 87, w 2022 roku 103) w tym:

- na obiekty użyteczności publicznej – 12
- na podmiot leczniczy – 2
- na stan sanitarno-techniczny ujęć wody – 17
- braku przydatności wody do spożycia – 1
- warunkowej przydatności wody do spożycia przez ludzi – 3
- przydatności wody do spożycia przez ludzi pod warunkiem poddawania jej dezynfekcji podchlorynem sodu – 1
- stwierdzające przydatność wody do spożycia – 1
- na jakość wody ciepłej – 6
- zezwalające na ekshumacje – 82
- zezwalające na wywóz zwłok i prochów za granicę - 2

Wydano 15 opinii sanitarnych dotyczących uchwał Rad Gmin i Miast w sprawie uchwalenia Regulaminów utrzymania czystości i porządku oraz szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów (sześć opinii), procedur stosowanych w obiektach z branży beauty w celu zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym (osiem opinii), organizacji imprezy masowej (jedna opinia).

ZAOPATRZENIE W WODĘ PRZEZNACZONĄ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI

Nadzór nad jakością wody przeznaczoną do spożycia przez ludzi sprawowany jest przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na podstawie art. 4 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz.416) oraz art. 12 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2024, poz. 757).

W 2024 r. pod nadzorem znajdowało się łącznie 60 wodociągów i indywidualnych ujęć wody, w tym 36 stanowiły wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę, 5 końcówki wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę z innych powiatów (zamojskiego, chełmskiego i świdnickiego), a 19 indywidualne ujęcia wody innych podmiotów (podmioty dostarczające wodę z indywidualnych ujęć w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego lub w podmiotach działających na rynku spożywczym, wykorzystujących wodę).

Zgodnie z danymi podawanymi przez właścicieli i zarządców wodociągów, z wody o kontrolowanej jakości korzysta w powiecie krasnostawskim 58 283 osób, co stanowi 99,4% ludności powiatu (wg danych GUS na 30.06.2024 r. liczba ludności powiatu wynosiła 58 609).

Tabela 1. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę do spożycia przez ludzi w powiecie

Wodociągi o produkcji [m³/d]	Liczba wodociągów dostarczających wodę						Liczba ludności korzystającej wody			
	według ewidencji w 2024 roku	w tym skontrolowanych	Odpowiadającą wymaganiom	nieodpowiadającą wymaganiom mikrobiologicznym	nieodpowiadającą wymaganiom fizykochemicznym	nieodpowiadającą wymaganiom dla substancji promieniotwórczych	odpowiadającą wymaganiom	Objętej brakiem przydatności w zakresie wymagań mikrobiologicznych	nieodpowiadającą wymaganiom fizykochemicznym	nieodpowiadającą wymaganiom dla substancji promieniotwórczych
≤100	14	14	14	0	0	0	5725	0	0	0
101-1000	21	21	21	0	0	0	33371	0	0	0
1001- 10 000	1	1	1	0	0	0	16934	0	0	0
Inne podmioty zaopatrujące w wodę (§7)	9	9	9	0	0	0	325	0	0	0
Inne podmioty zaopatrujące w wodę (§8)	10	10	9	0	1	0	70	0	0	0
Końcówki innych wodociągów										
≤100	3	3	3	0	0	0	618	0	0	0
101-1000	2	2	2	0	0	0	1240	0	0	0

Woda przeznaczona do zbiorowego zaopatrzenia ludności powiatu krasnostawskiego jest czerpana z ujęć podziemnych. Wody te posiadają praktycznie niezmienny skład fizykochemiczny. Większość ujęć dostarcza wodę niewymagającą uzdatniania. Na 8 urządzeniach wodociągowych prowadzone jest odżelazianie przy wykorzystaniu aeracji (napowietrzania) oraz filtracji na złożach piaskowo-antracytowo-dolomitowych, na 1 wodociągu prowadzone jest usuwanie azotanów przy wykorzystaniu żywicy anionowej, makroporowej, silnie zasadowej, natomiast w 14 wodociągach woda jest stale dezynfekowana podchlorynem sodu, a na 6 wodociągach jest dezynfekowana za pomocą zainstalowanych lamp UV. Wodociągi dezynfekowane podchlorynem sodu to wodociągi o sieci wodociągowej zbudowanej z materiałów w różnym wieku, wykazujące brak stabilności jakości pod względem mikrobiologicznym w zmiennych warunkach meteorologicznych.

Wykaz producentów wody, urządzeń wodociągowych wraz z danymi na temat wielkości produkcji wody i liczby zaopatrywanych mieszkańców oraz sposobach uzdatniania

Tabela 2. Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę

l.p.	Gmina	Producent	Nazwa wodociągu	Produk cja wody w m³/dobę	Ilość zaopatry wanej ludności	Sposób stałego uzdatniania wody
1.	Krasnystaw Miasto	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Piekarskiego 3, 22-300 Krasnystaw	Krasnystaw	1992	16934	odżelazianie, napowietrzanie
2.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Latyczów	30	308	odżelazianie, odmanganianie, napowietrzanie, dezynfekcja
3.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Widniówka gm. Krasnystaw	17	162	dezynfekcja
4.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Krupiec	224	2108	brak
5.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Stężyca Łęczyńska	226	1511	brak
6.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Niemienice	101	1030	dezynfekcja
7.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Niemienice Kolonia	16	95	dezynfekcja
8.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Krynica	73	623	dezynfekcja
9.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Ostrów Krupski	121	1195	brak
10.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Łany	30	269	brak

11.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Małochwiej Duży	75	833	odżelazianie, napowietrzanie
12.	Kraśniczyn	Gmina Kraśniczyn	Brzeziny	257	1382	lampa UV
13.	Kraśniczyn	Gmina Kraśniczyn	Bończa	114	570	lampa UV
14.	Kraśniczyn	Gmina Kraśniczyn	Chełmiec	36	143	lampa UV
15.	Kraśniczyn	Gmina Kraśniczyn	Surhów	66	671	odżelazianie, napowietrzanie, lampa UV
16.	Kraśniczyn	Gmina Kraśniczyn	Olszanka	21	195	lampa UV
17.	Kraśniczyn	Gmina Kraśniczyn	Żułów	18	181	lampa UV
18.	Siennica Różana	Gmina Siennica Różana	Kozieniec	421	3493	brak
19.	Łopiennik Górny	Gmina Łopiennik Górny	Łopiennik Dolny Kolonia	158	1862	dezynfekcja
20.	Łopiennik Górny	Gmina Łopiennik Górny	Majdan Krzywski	170	1055	dezynfekcja
21.	Fajslawice	Gmina Fajslawice	Siedliska	916	3669	dezynfekcja
22.	Rudnik	Gmina Rudnik	Joanin	143	1144	dezynfekcja
23.	Rudnik	Gmina Rudnik	Płonka	199	1205	brak
24.	Gorzków	Gmina Gorzków	Gorzków	217	1381	odżelazianie, napowietrzanie, dezynfekcja
25.	Gorzków	Gmina Gorzków	Orchowiec	155	412	usuwanie azotanów, dezynfekcja
26.	Gorzków	Gmina Gorzków	Czysta Dębina	191	938	dezynfekcja
27.	Gorzków	Gmina Gorzków	Widniówka gm. Gorzków	2,5	35	brak
28.	Gorzków	Gmina Gorzków	Olesin	63	241	dezynfekcja
29.	Izbica	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Ostrzyca 144, 22-375 Izbica	Tarnogóra	116	1024	brak
30.	Izbica	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Ostrzyca 144, 22-375 Izbica	Tarzymiechy	247	2417	brak
31.	Izbica	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Ostrzyca 144, 22-375 Izbica	„Klinkiemia” Izbica	40	766	brak
32.	Izbica	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Ostrzyca 144, 22-375 Izbica	Bobliwo	97	1203	brak
33.	Izbica	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Ostrzyca 144, 22-375 Izbica	Wał	209	2421	brak
34.	Żółkiewka	Zakład Usług Komunalnych, ul. Hetmana Żółkiewskiego 2, 22-335 Żółkiewka	Żółkiewka	344	2069	brak
35.	Żółkiewka	Zakład Usług Komunalnych, ul. Hetmana Żółkiewskiego 2, 22-335 Żółkiewka	Koszarsko	396	1478	brak

36.	Żółkiewka	Zakład Usług Komunalnych, ul. Hetmana Żółkiewskiego 2, 22-335 Żółkiewka	Olchowiec Kolonia	177	1007	brak
-----	-----------	---	-------------------	-----	------	------

Tabela 3. Indywidualne ujęcia wody, z których woda wykorzystywana jest w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego lub w podmiotach działających na rynku spożywczym

l.p.	Gmina	Producent	Nazwa indywidualnego ujęcia wody	Produkcja wody w m³/dobę	Ilość zaopatrywanej ludności	Sposób stałego uzdatniania wody
1.	Krasnystaw	Małopolska Hodowla Roślin Sp. z o. o., Kraków, ul Zbożowa 4, Stadnina Koni Białka 6, 22-300 Krasnystaw	Stadnina Koni Białka	49	0	brak
2.	Krasnystaw	Małopolska Hodowla Roślin Sp. z o. o., Kraków, ul Zbożowa 4, Stadnina Koni Białka 6, 22-300 Krasnystaw	Gospodarstwo Białka	12	3	brak
3.	Siennica Różana	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Zagroda, Zagroda 135, 22-304 Siennica Różana	RSP Zagroda	32	86	brak
4.	Fajslawice	Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa, 21-060 Fajslawice 108	SRH Fajslawice	9,7	32	dezynfekcja
5.	Krasnystaw	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, ul. Borowa 4, 22-300 Krasnystaw	OSM Krasnystaw	1448	0	odżelazianie, napowietrzanie
6.	Krasnystaw	DPS Krasnystaw, ul. Kwiatowa 1, 22-300 Krasnystaw	DPS Krasnystaw	30	175	brak
7.	Krasnystaw	Krajowa Grupa Spożywcza S.A. z siedzibą w Toruniu, Oddział Cukrownia Krasnystaw w Siennicy Nadolnej Siennica Nadolna 59, 22-302 Siennica Nadolna	Cukrownia Krasnystaw	151	0	odżelazianie, napowietrzanie
8.	Rudnik	DPS Krasnystaw ul. Kwiatowa 1, 22-300 Krasnystaw, Filia DPS Bzowiec 134, 22-335 Żółkiewka	Filia DPS Bzowiec	6	55	brak
9.	Izbica	Pani T. Koza Izbica, ul. Lubelska 2, 22-375 Izbica	wodociąg lokalny "Pracownia miodowa" Izbica	1	4	brak
10.	Żółkiewka	Pani G. Szatkowska, Chłaniów 94, 22-335 Żółkiewka	sklep spożywczo-przemysłowy Chłaniów	0,1	4	brak

11.	Żółkiewka	Pani M. Dutkowska, Wola Żółkiewska 10, 22-335 Żółkiewka	Gospodarstwo Rolne Wola Żółkiewska	13	6	brak
12.	Krasnystaw	Pani Urszula Bobrzycka, Czarnoziem 52c, 22- 302 Siennica Nadolna	Gospodarstwo Ogrodnicze Czarnoziem	5	0	brak
13.	Izbica	Pan Tomasz Gomułka, Krynichki 53	Gospodarstwo Rolne Krynichki	1	8	brak
14.	Krasnystaw	Pan Grzegorz Czaban, Krasnystaw, ul. Waręckich, 22-300 Krasnystaw	Gospodarstwo Ogrodnicze Waręckich	1	0	brak
15.	Fajslawice	Sklep spoż. Fajslawice 5, p. R. Idzik, 21-060 Fajslawice	wodociąg lokalny Sklep spoż. Fajslawice 5	3,2	16	brak
16.	Izbica	Pan Rafał Łagoda Tarczyniechy Trzecie, 22-375 Izbica	Gospodarstwo rolne w Tarczyniechach Trzeciech	1,2	4	brak
17.	Żółkiewka	Pan Andrzej Dłużniewski Koszarsko 42, 22-335 Żółkiewka	Gospodarstwa rolne w Koszarsku	1	2	brak
18.	Krasnystaw Miasto	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Krasnymstawie ul. Sobieskiego 4, 22- 300 Krasnystaw	Awaryjne SPZOZ Krasnystaw	0,01	0	brak
19.	Krasnystaw Miasto	Cersanit S.A. Kielce, Zakład produkcyjny w Krasnymstawie ul. Leśna 6, 22-300 Krasnystaw	Cersanit Krasnystaw	776,8	0	Odżelazianie, odmanganianie, napowietrzanie

W 2024 roku prowadzono nadzór nad jakością wody zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294). Nadzorem były objęte wszystkie zewidencjonowane wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz wszystkie ujęcia indywidualne, z których woda wykorzystywana jest w ramach działalności gospodarczej i w podmiotach działających na rynku spożywczym. Kontrole jakości wody przeprowadzane były zgodnie z harmonogramem zaakceptowanym przez Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Częstotliwość poboru próbek wody ustalono na podstawie produkcji dobowej wody oraz kryteriów zakwalifikowania wodociągu do kontroli jakości wody obejmujących historyczne wyniki badania wody, wiek wodociągu, budowę i rozległość sieci, zidentyfikowane zagrożenia, procesy uzdatniania wody. Próbkę do badań pobierane były w stałych punktach poboru – punktach zgodności uzgodnionych z właścicielami i administratorami urządzeń wodociągowych. Zakres badań obejmował parametry fizykochemiczne i mikrobiologiczne zgodnie z załącznikiem nr 2 do ww. rozporządzenia.

Badania przeprowadzały:

- Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Chełmie: badania parametrów grupy A, obejmujące swym zakresem parametry wskaźnikowe sygnalizujące

ewentualne nieprawidłowości - bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$, smak, zapach, barwa, mętność, przewodność elektryczna, odczyn, niektóre parametry grupy B – metale ciężkie, azotany, jon amonowy, twardość wody azotyny;

- Dział Laboratoryjny Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie: wybrane pozostałe parametry grupy B (które nie są wykonywane przez Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Chełmie) – m.in. bromiany, pestycydy, cyjanki, benzen, uboczne produkty dezynfekcji wody.

W 2024 r. pobrano do badań w ramach nadzoru nad jakością wody zimnej przeznaczonej do spożycia przez ludzi 275 próbek wody z urządzeń wodociągowych powiatu krasnostawskiego; zakwestionowano 5 próbek wody. Sprawowano również nadzór nad wywiązywaniem się podmiotów z realizacji badań jakości wody zgodnie z ustalonym harmonogramem. Harmonogramy te, w zakresie badanych parametrów, częstotliwości badań, a także punkty poboru (punkty zgodności) zostały uzgodnione z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Krasnymstawie. Właściciele i administratorzy obiektów wodociągowych w większości przeprowadzali badania terminowo i przekazywali wyniki tych badań zgodnie z wymaganiami prawnymi.

W trakcie 2024 r. wydano jedną decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia przez ludzi z wodociągu zbiorowego zaopatrzenia w wodę. W 2023 roku takich decyzji wydano 8, w 2022 r. – 9. Brak przydatności wody do spożycia w 2024 r. stwierdzono ze względu na przekroczenia parametrów mikrobiologicznych (bakterie grupy coli, enterokoki kałowe).

Przeprowadzone działania w związku ze stwierdzeniem braku przydatności wody do spożycia to:

- Wydanie decyzji nakazowej z rygorem natychmiastowej wykonalności – wydano decyzję o braku przydatności wody do spożycia nakazującą unieruchomienie wodociągu do czasu uzyskania pozytywnych wyników badań mikrobiologicznych wody i zezwolono na utrzymywanie instalacji wodociągowej w ruchu jedynie w celu dokonania skutecznej dezynfekcji i płukania wewnętrznej instalacji wodociągowej oraz korzystania z wody wyłącznie do spłukiwania toalet.
- Wydanie komunikatów o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi – razem z decyzją był opracowany i wydany komunikat o jakości wody; po stwierdzonej przydatności wody do spożycia również były wydawane komunikaty, które przekazywano podmiotowi odpowiedzialnemu w celu rozpowszechnienia. Komunikaty te były umieszczane na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, Facebooku a także przesyłane do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie i umieszczane na stronie internetowej WSSE Lublin.
- Współpraca z samorządem, poprzez konsultowanie przeprowadzanych działań naprawczych, ustalanie punktów poboru wody do badań po przeprowadzonych działaniach naprawczych.

- Przeprowadzenie kontrolnych badań jakości wody po zakończonych działaniach naprawczych.

Tabela 4. Wodociąg zbiorowego zaopatrzenia, w którym stwierdzono brak przydatności wody do spożycia w 2024 roku

Lp.	Nazwa wodociągu	Wykaz miejscowości (nazwa miejscowości gmina) zaopatrywanych przez wodociąg oraz liczba ludności zaopatrywanych przez wodociąg	Wskaźniki, dla których stwierdzono wartości nie odpowiadające normom	Czas występowania przekroczenia w dniach	Prowadzone działania naprawcze
1.	WZZ Olszanka	Olszanka, gm. Kraśniczyn, 193 osoby	Enterokoki, bakterie grupy coli	6 dni	Dezynfekcja i płukanie sieci

W trakcie 2024 r. wydano 3 decyzje o warunkowej przydatności wody do spożycia przez ludzi, podczas gdy w 2023 r. nie wydawano takich decyzji, a w 2022 r. wydano 5 takich decyzji. Decyzje te dotyczyły indywidualnego ujęcia wody zaopatrującego w wodę 6 osób oraz awaryjnego ujęcia wody SPZOZ Krasnystaw, dotychczas nieużytkowanego.

Tabela 5. Indywidualne ujęcia wody, gdzie stwierdzono warunkową przydatność wody do spożycia.

Lp.	Nazwa wodociągu zbiorowego zaopatrzenia	Gmina	Przekroczony parametr	Czas trwania przekroczenia	Prowadzone działania naprawcze	Decyzja zakończona/trwa nadal
1.	Indywidualne ujęcie Gospodarstwo Rolne Wola Żółkiewska	Żółkiewka	Żelazo, mętność	73 dni	Demontaż i sprawdzenie stanu technicznego pomp, wymiana rur, na których zawieszone są pompy w studni, umycie i wypłukanie myjką ciśnieniową odcinka rur między studnią a hydrofornią oraz wnętrza hydroforów, dezynfekcja studni	Zakończona (21.05.2024 r. – decyzja o przydatności wody do spożycia)
2.	Indywidualne ujęcie Gospodarstwo Rolne Wola Żółkiewska	Żółkiewka	Żelazo, mętność	74 dni	Zamontowanie falownika (inwertera) w celu stabilizacji pompy w studni głębinowej	Zakończona (29.11.2024 r. – ocena jakości wody stwierdzająca przydatność wody do spożycia)
3.	Indywidualne	Miasto Krasnystaw	Żelazo mętność			Trwa nadal (termin nałożony decyzją do

	awaryjne ujęcie SPZOZ Krasnysta w	w	mangan			30.06.2025 r.)
--	---	---	--------	--	--	----------------

Stwierdzone w 2024 r. przekroczenia wartości parametrów fizykochemicznych nie stanowiły zagrożenia dla zdrowia, co uzasadniało stwierdzenie warunkowej przydatności wody do spożycia przez ludzi. Wysoka zawartość związków żelaza w wodzie sprzyja wzrostowi bakterii żelazowych, które utleniając je przyczyniają się do tworzenia mazistych osadów na wewnętrznej powierzchni przewodów wodociągowych. Należy zauważyć, że przekroczenia dopuszczalnej wartości parametrycznej barwy i mętności wody wywołane wysoką zawartością związków żelaza jest negatywnie odbierany przez konsumentów nie tylko z uwagi na przykre odczucia estetyczne i smakowe przy spożyciu wody, ale także z uwagi na ograniczenie możliwego wykorzystania wody do innych celów domowych, w tym prania odzieży i zmywania powierzchni.

Mętność wody wywołana jest zawieszonymi w niej cząsteczkami stałymi lub koloidami utrudniającymi przenikanie światła. Może być spowodowana obecnością zarówno substancji organicznych jak i nieorganicznych. Zawiesiny te mogą w sposób istotny ograniczać skuteczność dezynfekcji, zapewniając ochronę niepożądanym mikroorganizmom. Widoczne zmętnienie wody może mieć także negatywny wpływ na jej akceptowalność przez konsumentów. W związku z tym, okres stwierdzonej warunkowej przydatności wody do spożycia powinien być możliwie jak najkrótszy.

W 2024 roku notowano także incydentalne przekroczenia żelaza, mętności oraz ogólnej liczba mikroorganizmów w 22⁰C, które nie stanowiły zagrożenia dla zdrowia konsumentów. Ponieważ w tych przypadkach podejmowane były niezwłocznie działania naprawcze przez podmioty odpowiedzialne za jakość wody, które skutkowały poprawą jakości, nie wydawano decyzji nakazowych. Efektywność przeprowadzonych działań naprawczych w każdym przypadku została potwierdzona sprawdzającymi badaniami wody wykonanymi przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie.

W 2024 r. nie zgłaszano reakcji niepożądanych związanych ze spożyciem wody na obszarze objętym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie.

Od 21.12.2021 roku do 17.12.2024 r. obowiązywała decyzja udzielająca zgody na odstępstwo od wymagań określonych w części B załącznika nr 1 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294) dla jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dostarczanej przez wodociąg zbiorowego zaopatrzenia w wodę Orchowiec gm. Gorzków na okres 3 lat tj. do 21.12.2024 r. dotyczących parametru azotany. Ustalona na ten okres maksymalna dopuszczalna wartość tego parametru to do 95 mg/l. Wartość wymagana prawnie nie może przekroczyć 50 mg/l wody. Decyzja ta została wydana na wniosek Gminy Gorzków w związku z utrzymującymi się przekroczeniami parametru azotany w wodzie dostarczanej przez wodociąg Orchowiec.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie wydając powyższą decyzję, oparł się na opinii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH Państwowego

Instytutu Badawczego, która stwierdzała, że z uwagi na niewielkie przekroczenie wartości parametrycznej dla azotanów w wodzie z omawianego wodociągu może być ona wykorzystywana przez pozostałe grupy konsumentów (z wyjątkiem niemowląt do 3. miesiąca życia) do celów spożywczych, pod warunkiem jednak, że czas trwania narażenia na podwyższone stężenia azotanów w wodzie będzie możliwie jak najkrótszy i ograniczony do okresu niezbędnego do przeprowadzenia działań naprawczych. Zasadniczo, nie powinien on trwać dłużej niż 3 lata, ograniczenie czasu narażenia jest głównym czynnikiem zmniejszającym zagrożenie dla zdrowia ludzi.

Ze względu na zachowanie bezpieczeństwa konsumentów w okresie obowiązywania odstępstwa została zwiększona częstotliwość badania wody z tego wodociągu, przede wszystkim w zakresie azotanów, azotynów, jonu amonowego oraz parametrów mikrobiologicznych.

Zgodnie z § 20 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), w 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie monitorował i weryfikował wywiązywanie się Gminy Gorzków z określonych w udzielonej zgodzie na odstępstwo obowiązków mających na celu zapewnienie należytej jakości dostarczanej wody, w tym wywiązywanie się z realizacji harmonogramu działań naprawczych. Gmina Gorzków, zgodnie z nakazami decyzji, co 3 miesiące od dnia złożenia wniosku o udzielenie zgody na odstępstwo, przekazuje Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Krasnymstawie oraz Wojewodzie Lubelskiemu szczegółowe sprawozdanie z podejmowanych działań naprawczych wraz z działaniami planowanymi do podjęcia w następnym okresie sprawozdawczym. Do końca 2024 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krasnymstawie wpłynęło 5 takich sprawozdań.

W trakcie 2024 roku zanotowano jednokrotne przekroczenie dopuszczalnej wartości stężenia azotanów określonej w załączniku nr 1 część B do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), jednakże oznaczona wartość nie przekroczyła ustalonej wyżej cytowaną decyzją na ten okres maksymalnej dopuszczalnej wartości tego parametru tj. 95 mg/l.

W trakcie 2024 roku Gmina Gorzków zaopatrywała mieszkańców w wodę butelkowaną przeznaczoną do picia i przygotowania posiłków dla dzieci do 3 miesiąca życia oraz kobiet w ciąży stosownie do określonych potrzeb. Zapotrzebowanie na wodę przeznaczoną do spożycia dla tych osób było zgłaszane telefonicznie lub osobiście w Urzędzie Gminy. Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie nie zgłaszano interwencji ani skarg dotyczących jakości wody do spożycia pochodzącej z wodociągu zbiorowego zaopatrzenia w wodę Orchowiec czy braku możliwości pozyskania wody butelkowanej. Lekarze z podmiotu leczniczego działającego w Gminie Gorzków nie odnotowali zgłoszeń od mieszkańców dotyczących problemów zdrowotnych w związku ze spożyciem wody z przedmiotowego wodociągu.

W dniu 29.11.2024 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie wpłynęło pismo Gminy Gorzków informujące o zakończeniu działań naprawczych na ujęciu wody Orchowiec wraz z wynikami badań jakości wody pobranej w 4 punktach zgodności zlokalizowanych w SUW i sieci wodociągowej, które potwierdziły zgodność oznaczonej zawartości azotanów z wymaganiami określonymi w RMZ.

Po przeprowadzeniu w dniu 11.12.2024 r. kontrolnych badań, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie w dniu 17.12.2024 r. wydał ocenę jakości wody, w której stwierdził przydatność wody do spożycia dostarczanej przez wodociąg Orchowiec i uznał, że nakazy nałożone decyzją Nr 9012.1.41.2021 z dnia 21.12.2021 r. udzielającą zgody na odstępstwo od wymagań jakim powinna odpowiadać woda przeznaczona do spożycia przez ludzi w wodociągu zbiorowego zaopatrzenia w wodę Orchowiec gm. Gorzków w zakresie azotanów zostały wykonane.

W 2024 r. wydano siedem ocen higienicznych na materiały i wyroby stosowane do uzdatniania wody oraz siedmiokrotnie zweryfikowano materiały i wyroby stosowane do dystrybucji wody.

Oceniono stan sanitarno-higieniczny 18 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz 6 indywidualnych ujęć wody. Właściwy stan sanitarny stwierdzono w 6 skontrolowanych obiektach wodociągowych. Ze względu na niezwłoczne usunięcie nieprawidłowości w jednym przypadku nie wszczynano postępowania administracyjnego, w drugim wydano decyzję umarzającą postępowanie w całości. W pozostałych przypadkach wydano decyzje nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Na koniec 2024 roku toczyły się w dalszym ciągu postępowania administracyjne dotyczące: wodociągu zbiorowego zaopatrzenia w wodę Joanin, wodociągu zbiorowego zaopatrzenia w wodę Siedliska, Indywidualnego ujęcia wody Cukrowni Krasnostaw, Indywidualnego ujęcia wody Gospodarstwa Rolnego w Woli Żółkiewskiej, Indywidualnego Ujęcia wody Stadniny Koni Białka.

NADZÓR NAD JAKOŚCIĄ WODY CIEPŁEJ

Nadzór nad jakością wody ciepłej prowadzony jest przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie zgodnie z § 18 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r., poz. 2294), który stanowi, że do badania ciepłej wody zobowiązane są podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz właściciele lub zarządcy budynków zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny. W 2024 r. przeprowadzono kontrolę jakości wody ciepłej w podmiocie leczniczym i w 2 obiektach użyteczności publicznej (domach opieki społecznej). Pobrano do badań łącznie 20 próbek wody, z których przekroczenia stwierdzono w dwóch próbkach. Prowadzono również nadzór nad przeprowadzaniem kontroli wewnętrznej jakości wody ciepłej przez obiekty zobowiązane do takiej kontroli. W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie znajduje się 45 obiektów zobowiązanych do wykonywania takich badań (41 obiektów w 2023 roku, 39 obiektów w 2022 roku):

- podmioty wykonujące działalność leczniczą - 5,
- domy pomocy społecznej (z filiami) – 8,
- hotele i pozostałe obiekty noclegowe – 7,
- placówki oświatowe - 15,
- inne (areszt śledczy, stadiony sportowe, klub fitness) - 10.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie wydał 6 decyzji stwierdzających skażenie pałeczkami Legionella sp. instalacji wody ciepłej w 6 obiektach (skażenie średnie pałeczkami Legionella sp. w 3 obiektach, skażenie wysokie pałeczkami Legionella sp. w 2 obiektach oraz skażenie bardzo wysokie pałeczkami Legionella sp. w 1 obiekcie). Po przeprowadzonych przez właścicieli lub administratorów obiektów działaniach naprawczych, jakość wody ciepłej uległa poprawie w 3 obiektach, jednakże na koniec roku 2024 w dwóch obiektach postępowania administracyjne były niezakończone (w podmiocie leczniczym i w domu pomocy społecznej).

NADZÓR NAD JAKOŚCIĄ WODY NA PŁYWALNIACH

Na terenie powiatu krasnostawskiego znajdują się dwie kryte pływalnie. Jednakże od lutego 2023 r. trwa generalny remont pływalni zarządzanej przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Krasnymstawie. Drugi obiekt, Aqua Maestro przez ponad pół roku nie był udostępniany do użytkowania. Po jego udostępnieniu przeprowadzono kontrolę jakości wody na pływalni, która wykazała przydatność wody do kąpieli. Zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach, jakość wody monitorowana była ramach kontroli wewnętrznej przez właściciela obiektu według uzgodnionego harmonogramu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Krasnymstawie, który również sprawował nadzór nad realizacją tego harmonogramu. Użytkownicy obiektu byli informowani o jakości wody za pomocą komunikatów umieszczanych w widocznym miejscu w obiekcie. Obiekt był kontrolowany pod względem spełnienia wymagań sanitarno-technicznych.

OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2024 r. znajdowało się 282 obiekty użyteczności publicznej. Są to: ustępy publiczne, domy pomocy społecznej, obiekty hotelarskie, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu, dworce autobusowe i kolejowe, tereny rekreacyjne, domy pogrzebowe, cmentarze i inne.

W 2024 r. przeprowadzono łącznie 82 kontrole w 64 obiektach.

Ustępy publiczne

Podobnie jak w roku ubiegłym do grupy ustępów publicznych zaliczono ustęp skanalizowany stały w Krasnymstawie, ustępy tymczasowe typu TOI -TOI w Krasnymstawie, Gorzkowie, Izbicy, Fajslawicach, Kraśniczynie oraz w Żółkiewce. Gminy/Miasta posiadają zgodę Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie na ustawienie kabin typu TOI TOI na terenach skanalizowanych. W 2024 r. objęty został nadzorem ustęp publiczny w budynku usługowo - handlowym w Fajslawicach.

Gminy i Miasta, na których terenie ustawiono kabiny, posiadają umowy ze specjalistycznymi firmami, które obejmują serwis kabin sanitarnych (opróżnianie i odkażanie zbiornika na fekalia, mycie i odkażanie kabin). Skontrolowano 2 obiekty będące pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie (Ustęp Publiczny w Krasnymstawie

oraz Toalety typu TOI TOI na terenie Miasta Krasnystaw). Podczas kontroli poddano ocenie stan sanitarno-higieniczno-techniczny obiektów oraz ich wyposażenia, gospodarkę odpadami i ściekami, wyposażenia w środki czystości. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Do grupy ustępów ogólnodostępnych zaliczono ustępy usytuowane przy innych obiektach.

W trakcie 2024 r. skontrolowano obiekt, który został objęty nadzorem w 2023 r., toaletę ogólnodostępną w budynku usługowym pod adresem Rudnik 73. Skontrolowano stan sanitarno-higieniczno-techniczny pomieszczenia, jego wyposażenie oraz gospodarkę odpadami komunalnymi. W trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowości i wszczęto postępowanie administracyjne, które nie zostało zakończone na koniec 2024 r.

Domy Pomocy Społecznej i inne jednostki

Liczba obiektów w tej grupie nie uległa zmianie w stosunku do lat poprzednich. Do Domów Pomocy Społecznej zaliczone są cztery podmioty: DPS w Krasnymstawie z filiami w: Stężycy Nadwieprzańskiej, Bzowcu i Ostrowie Krupskim, DPS w Surhowie, DPS w Bończy oraz DPS w Żułowie. Do innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej zaliczone są: Dzienny Dom Pomocy Społecznej i Środowiskowy Dom Samopomocy w Krasnymstawie. W 2024 r. kontroli poddano 5 placówek. W obiektach kontrolowano stan sanitarno - techniczny pomieszczeń, postępowanie z bielizną czystą i brudną, w tym sposób przechowywania, transport, postępowanie z odpadami, w tym z odpadami medycznymi,

Stan sanitarno-techniczny większości obiektów nie budził zastrzeżeń, stwierdzone nieprawidłowości w jednym z obiektów dotyczące niewłaściwego sanitarno-technicznego pomieszczeń zostały niezwłocznie usunięte, postępowanie administracyjne nie było wszczynane. W 2024 r. toczyło się również postępowanie administracyjne w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas kontroli sanitarnej przeprowadzonej w grudniu 2023 r., z terminem wykonania obowiązków do 30.06.2024 r., zalecenia określone w decyzji zostały wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

W 2024 r. przeprowadzono również kontrolę interwencyjną w związku ze zgłoszeniem dotyczącym obecności gryzoni na terenie jednego z obiektów Domu Pomocy Społecznej, skarga nie potwierdziła się, nie stwierdzono uchybień w zakresie stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń, postępowania z odpadami komunalnymi, w obiekcie są regularnie przeprowadzane zabiegi DDD.

Obiekty hotelarskie

Do tej grupy obiektów zaliczono: 2 hotele oraz 23 inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie (t.j. pokoje noclegowe, gospodarstwa agroturystyczne).

Przeprowadzono kontrole 4 obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie. Stan sanitarno – porządkowy pomieszczeń oraz ich wyposażenia, procedury sprzątania, poprawność przechowywania sprzętu porządkowego, postępowanie z bielizną czystą i brudną, postępowanie z odpadami komunalnymi w skontrolowanych obiektach oceniono jako prawidłowe.

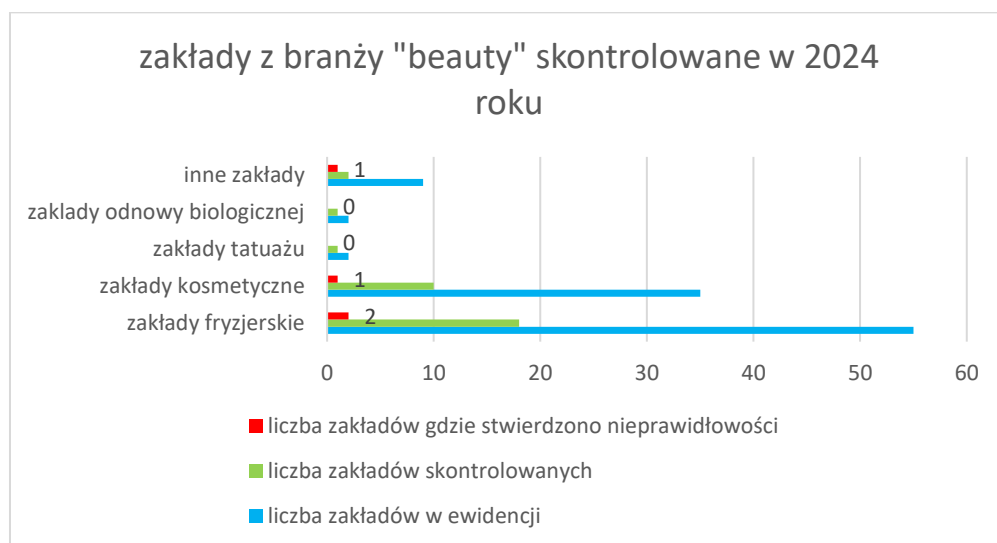
Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego znajduje się 103 obiektów świadczących usługi tego typu (zakłady fryzjerskie – 55, zakłady kosmetyczne – 35, zakłady tatuażu – 2, zakłady odnowy biologicznej – 2, inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług – 9). W stosunku do 2023 roku przybyło 7 obiektów. Skontrolowano 32 zakłady, w 4 stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły m.in. niewłaściwego sposobu wdrożenia procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi, niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego podłogi i futryny przy drzwiach, braku ciepłej wody przy umywalce. W jednym zakładzie fryzjerskim postępowanie administracyjne nie zostało zakończone na koniec 2024 r.

Większość skontrolowanych w 2024 r. zakładów z branży beauty posiada właściwie wdrożone procedury dot. przeciwdziałania zakażeniom i chorobom zakaźnym, część zakładów posiada procedury zaopiniowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie. Ocena poprawności zapisów, dostosowania środków dezynfekcyjnych do rodzaju wykonywanej pracy przeprowadzana jest podczas przeprowadzanych czynności kontrolnych w obiektach i w trakcie opiniowania procedur przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie (w 2024 r. zaopiniowano 8 procedur).

Podczas czynności kontrolnych sprawdzano również stan sanitarno-higieniczno-techniczny kontrolowanych pomieszczeń oraz ich wyposażenia, wdrożenie procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, obecność deklarowanych środków do dezynfekcji, postępowanie z bielizną i odpadami. W kontrolowanych obiektach stosowane są narzędzia i przybory głównie jednorazowego użytku, bielizna również głównie jednorazowego użytku. W trakcie kontroli zakładów wyposażonych w autoklawy szczególną uwagę zwracano na odpowiednie zorganizowanie stanowiska do sterylizacji i poprawność korzystania z tych urządzeń, a także dokumentowania przeprowadzanych kontroli skuteczności procesów sterylizacji. W 2024 r. 29 zakładów, w których prowadzone są usługi kosmetyczne wyposażonych było w autoklawy.

Wykres 5. Zakłady skontrolowane w 2024 roku

Dworce autobusowe

Pod nadzorem znajdują się 4 dworce autobusowe. W 2024 r. skontrolowano 2 obiekty. W trakcie kontroli zwracano uwagę na stan sanitarno – techniczny pomieszczeń dworcowych ze szczególnym uwzględnieniem sanitariatów dworcowych, stanowisk odjazdu, postępowania z odpadami. Skontrolowane dworce sprzątane codziennie przez pracowników, zaopatrzone w znaczny zapas środków do dezynfekcji powierzchni oraz środków higieny osobistej. Stan sanitarny skontrolowanych dworców oceniono jako właściwy.

Dworce i stacje kolejowe

W ewidencji znajduje się 5 stacji kolejowych. W 2024 roku nie przeprowadzono kontroli obiektów z tej grupy.

Tereny rekreacyjne

Do tej grupy obiektów zaliczono piaskownice, skwery i parki z fontannami lub/i infrastrukturą inną (sportową, rekreacyjną), amfiteatry, łącznie 14 obiektów objętych jest nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie.

W 2024 r. skontrolowano 4 obiekty.

W ramach przeprowadzonych kontroli skontrolowano m.in. 14 piaskownic z placami zabaw dla dzieci (cztery będące pod zarządem Towarzystwa Budownictwa Społecznego w Krasnymstawie, siedem będących pod zarządem Krasnostawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, trzy piaskownice będące własnością Spółdzielni Mieszkaniowej Cukrownik w Siennicy Nadolnej). Wszystkie obiekty w dobrym stanie sanitarno-higieniczno-technicznym, z tablicami ostrzegawczo- informacyjnymi, piasek wizualnie czysty, wymieniany przed sezonem i uzupełniany w trakcie sezonu (sprawdzano faktury za zakup piasku). Przy placach kosze na odpady komunalne. W trakcie kontroli sprawdzano faktury za zakup piasku.

W 2024 r. rozpatrywano interwencję dotyczącą tej grupy obiektów. Kontrola interwencyjna została przeprowadzona w związku ze zgłoszeniem nieczystości w piaskownicach na terenie placów zabaw, skarga nie potwierdziła się.

Skontrolowane obiekty pod względem sanitarno-higieniczno-technicznym i ich wyposażenia były bez zastrzeżeń. Postępowanie z odpadami komunalnymi bez zastrzeżeń.

Cmentarze

Na terenie powiatu krasnostawskiego znajduje się 26 cmentarzy. Zakres kontroli cmentarzy to przede wszystkim gospodarka odpadami pochodzącymi z cmentarza, gdyż w tym zakresie stwierdzanych jest najwięcej nieprawidłowości, stan porządkowy cmentarzy, dostęp do wody – zabezpieczenia w przypadku studni kopanych, stan sanitarny ubikacji znajdujących się przy cmentarzach. Skontrolowano 3 cmentarze w związku z prowadzonymi od 2023 r. postępowaniami administracyjnymi dotyczącymi m.in. gospodarki odpadami pochodzącymi z cmentarza, ogrodzeń cmentarzy oraz stanu sanitarno-higieniczno-technicznego toalet znajdujących się przy cmentarzach. Postępowania w 2024 r. zostały zakończone.

Domy przedpogrzebowe

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego znajdują się 2 obiekty tego typu. W 2024 r. nie przeprowadzano kontroli kompleksowych w tej grupie obiektów. Przeprowadzona została kontrola interwencyjna w związku ze zgłoszeniem nieprawidłowości dotyczącym niewłaściwego przygotowania zwłok do pochówku w domu przedpogrzebowym. Podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych nieprawidłowości nie stwierdzono.

Areszt śledczy

Nadzorem sanitarnym objęty jest jeden obiekt – Areszt Śledczy w Krasnymstawie. W 2024 r. nie przeprowadzano kontroli kompleksowej w obiekcie.

Inne obiekty

Ta grupa obiektów obejmuje: apteki – 19, plac targowy – 1, stadiony, hale sportowe - 10, sale zabaw - 2, kino - 1, muzeum – 1, parkingi -2, przystanki PKS – 10, stacje paliw – 10, magiel – 1, pralnia, - 1, impreza Chmielaki Krasnostawskie – 1.

Skontrolowano 5 obiektów z tej grupy, w tym zakończono jedno postępowania administracyjne wszczęte w 2023 roku.

Podczas kontroli tej grupy obiektów kontrolowano m.in. stan sanitarno-higieniczno-techniczny obiektów, ich wyposażenia, postępowanie z odpadami, zaopatrzenie w wodę zimną i ciepłą.

Stan sanitarny środków transportu

W 2024 r. skontrolowano jeden samochód do przewozu chorych.

W trakcie kontroli sprawdzano zagadnienia dotyczące stanu sanitarnego wnętrza i wyposażenia skontrolowanych pojazdów, przeprowadzenia procesów sprzątania, mycia i dezynfekcji samochodów, skontrolowano zagadnienia dotyczące postępowania z odpadami. Podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych szczególną uwagę zwrócono na wdrożenie procedur dotyczących dezynfekcji pojazdu, postępowania z bielizną i postępowania z odpadami, w tym z medycznymi. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

6. Ocena stanu sanitarnego pionu Higieny Żywności i Żywienia

W roku 2024 w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, prowadzonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie, ujęto 5 250 zakładów (w 2023 r. było 5 168 zakładów), w tym 5 239 zakładów żywności i żywienia, 1 wytwórnię materiałów do kontaktu z żywnością oraz 10 obiektów obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością. Wśród zakładów żywnościowo-żywieniowych nadzorem objęto 4 720 zakładów produkcji żywności, w tym 4 685 podmiotów produkcji pierwotnej i działań powiązanych oraz 35 zakładów produkcyjnych, do których zaliczane są: 1 wytwórnia lodów, 1 automat do lodów, 9 piekarni, 6 ciastkarni, 1 browar, 1 zakład zbożowo-młynarski, 1 wytwórnia octu, 1 cukrownia, 4 producentów żywności w warunkach domowych oraz 10 innych wytwórni żywności. Ponadto

nadzorem objęto 359 zakładów obrotu żywnością (m. in. sklepy spożywcze, kioski, magazyny hurtowe, ruchome punkty sprzedaży, firmy transportowe, punkty skupu), 94 zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego (restauracje, małe gastronomie, ruchome punkty gastronomiczne, gospodarstwa agroturystyczne oraz 66 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego (m.in. stołówki szkolne, stołówki przedszkolne, blok żywienia w szpitalu, bloki żywienia w domach opieki społecznej, domy weselne).

W ramach prowadzonego nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia w roku 2024 skontrolowano 452 obiekty (w 2023 r. skontrolowano 454 zakłady), w których łącznie przeprowadzono 613 kontroli (w 2023 r. przeprowadzono 629 kontroli). W planie kontroli na rok 2024 ujęto 450 kontroli, z czego wykonano 404 kontrole, co stanowi 90% realizacji planu kontroli.

W roku 2024 w ramach prowadzonego nadzoru w skontrolowanych zakładach przeprowadzono następujące kontrole:

- 425 kontroli kompleksowych, w tym 398 kontroli kompleksowych wynikających z planu kontroli oraz 27 kontroli nieplanowanych m. in. kontrole podczas wypoczynku letniego oraz zimowego dzieci i młodzieży, kontrole środków transportu należących do zatwierdzonych zakładów i stanowiących ich część oraz doplanowane kontrole producentów pierwotnych;
- 53 kontrole sprawdzające wykonanie zaleceń wynikających z decyzji administracyjnych i/lub z protokołów kontroli sanitarnych;
- 79 kontroli tematycznych, w tym 6 kontroli tematycznych planowanych; kontrole tematyczne obejmowały następujący zakres: ocena zgodności z wymaganiami zdrowotnymi żywności pobieranej w ramach urzędowej kontroli żywności do badań laboratoryjnych (kontrole przy poborze prób); ocena warunków przechowywania wód butelkowanych i napojów w okresie letnim oraz ocena oznakowania tych wód; ocena warunków sprzedaży hurtowej owoców i warzyw, w tym identyfikacja produktu, ocena dokumentacji towarzyszącej oraz pobór prób warzyw i owoców; ocena oznakowania środków spożywczych, w tym suplementów diety oraz żywności dla określonych grup oraz kontrole w związku ze złożonymi wnioskami o rozszerzenie zakresu prowadzonej działalności;
- 25 kontroli zatwierdzających zakłady w związku ze złożonymi wnioskami o zatwierdzenia zakładów i wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej;
- 31 kontroli interwencyjnych, w tym kontrole w związku ze zgłoszeniami w ramach systemu RASFF (Systemu Wczesnego Ostrzegania o Produktach Niebezpiecznych) i prowadzonymi postępowaniami w tym zakresie, w związku z prowadzonym dochodzeniem w ognisku zatrucia pokarmowego, w związku z otrzymanymi nieprawidłowymi wynikami badań próbek żywności pobranych w ramach urzędowej kontroli oraz kontrole interwencyjne w związku ze zgłoszeniami konsumentów o nieprawidłowościach w obiektach na nadzorowanym terenie

W wyniku działalności represyjnej w roku 2024 wydano 42 decyzje administracyjne, w tym 32 decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarno-higienicznego zakładów, 5 decyzji zmieniających ostateczną decyzję w zakresie terminu wykonania obowiązków, 3 decyzje umarzające wszczęte postępowanie administracyjne oraz 2 decyzje nakazujące wycofanie kwestionowanej partii produktu.

W roku 2024 wydawano 1 decyzję dotyczącą unieruchomienia zakładu z powodu otrzymania nieprawidłowych wyników badań: wymazów ze sprzętów pomocniczych

wykorzystywanych przy produkcji posiłków, wymazów z rąk personelu badanych w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych oraz nieprawidłowego stanu sanitarno-higienicznego sprzętu i wyposażenia w zakładzie oraz potwierdzonego dodatniego wyniku badania w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych u pracownika zakładu.

W roku 2024 nałożono 31 mandatów karnych na kwotę 3 700,00 zł. w wyniku kontroli, gdzie stwierdzano naruszenie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

W roku 2024 wydawano 100 decyzji opłatowych na kwotę 9 679,00 zł.

W wyniku prowadzonego postępowania egzekucyjnego wydano 1 tytuł wykonawczy i 1 postanowienie o nałożeniu grzywny na kwotę 300,00 zł.

W roku sprawozdawczym nie kierowano wniosków o ukaranie do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

W roku 2024 do badań pobrano łącznie 217 próbek, w tym zgodnie z „Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na rok 2024” pobrano 184 próbki (183 próbki żywności i 1 próbkę materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością). Ponadto spoza planu pobrano 33 próbki wymazów sanitarnych w ramach prowadzonego dochodzenia w ognisku zbiorowego zatrucia pokarmowego. W porównaniu do roku 2023 liczba pobranych próbek uległa zwiększeniu o 36, co wynikało z większej liczby pobranych dodatkowych próbek wymazów sanitarnych. W roku 2024 wykazano 3 kwestionowane próbki żywności i 19 kwestionowanych próbek wymazów sanitarnych. Liczba próbek kwestionowanych uległa zwiększeniu, gdyż w roku 2023 była tylko 1 próbka kwestionowana.

Próbki żywności badane były w następujących kierunkach: zanieczyszczenia mikrobiologiczne, zawartość metali szkodliwych dla zdrowia, pozostałość pestycydów, zawartość substancji dodatkowych, mikotoksyny, akryloamid, badania sensoryczne i cechy organoleptyczne, alkaloidy sporyszu, alkaloidy opium, zawartość barwników z grupy Sudan, zawartość furanu, 3-MCPD, obecność szkodników żywych, martwych i ich pozostałości, napromienianie żywności, witaminy i inne składniki żywieniowe, zawartość jodu w soli kuchennej, zawartość GMO, zawartość glutenu i znakowanie, skażenia promieniotwórcze, kwasy tłuszczowe w suplementach diety (omega 3, omega 6 i omega 9), izolacja i oznaczenie oporności bakterii E. coli opornych na cefalosporyny w świeżym mięsie, cyjanowodór, metanol i karbaminian etylu w napojach alkoholowych, alkaloidy pirolizydynowe, ochratoksyna i nadchlorany, kryteria czystości w substancjach dodatkowych, znakowanie środków spożywczych dla określonych grup. Natomiast materiały i wyroby do kontaktu z żywnością badane były w kierunku oceny organoleptycznej wyrobów z tworzyw sztucznych. Liczba próbek pobranych w ramach planu poboru próbek w porównaniu do lat poprzednich jest większa, gdyż w roku 2022 pobrano 151 próbek, natomiast w roku 2023 pobrano 181 próbek.

W roku 2024 wykazano 3 próbki kwestionowane, które zostały pobrane w ramach urzędowej kontroli. Liczba próbek kwestionowanych zwiększyła się w porównaniu do roku 2023, gdyż w 2023 roku wykazano tylko 1 próbkę kwestionowaną. Próbki zostały zakwestionowane z następujących powodów:

- jedna próbka żywności została zdyskwalifikowana z uwagi na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu dla sumy alkaloidów pirolizydynowych w produkcie herbatka ziołowa – mięta, którego producentem była firma spoza terenu powiatu krasnostawskiego. Zgodnie z wynikiem z badań poziom zanieczyszczenia w przedmiotowej próbce wyniósł:

824 ± 289 µg/kg i przekracza najwyższy dopuszczalny poziom określony w Rozporządzeniu Komisji (UE) 2023/915 z dnia 25 kwietnia 2023 r., który dla tego rodzaju produktów wynosi 400 µg/kg. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie przesłał do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, w ramach systemu RASFF, formularz powiadomienia dot. przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu dla sumy alkaloidów pirolizydynowych. W wyniku działań podjętych przez PPIS w Krasnymstawie z obrotu wycofano ze sklepów 24 sztuki opakowań ww. produktu, produkty te zostały zwrócone do hurtowni i następnie odebrane przez producenta.

- kolejna próbka żywności - rodzynki sułańskie została zdyskwalifikowana z uwagi na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu Ochratoksyny A. Producentem rodzynek był podmiot spoza terenu powiatu krasnostawskiego. Zgodnie z otrzymanym sprawozdaniem z badań stwierdzony poziom Ochratoksyny A w przedmiotowej próbce żywności wyniósł 8,7 µg/kg i przekraczał najwyższy dopuszczalny poziom Ochratoksyny A określony w Rozporządzeniu (UE) 2023/915 z dnia 25 kwietnia 2023 r. (...), który dla badanego produktu wynosi 3 µg/kg. Po otrzymaniu wyników badań przeprowadzona została kontrola w miejscu poboru próbki, w trakcie której stwierdzono w obrocie 8 sztuk opakowań przedmiotowego produktu. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie wydał decyzję z rygorem natychmiastowej wykonalności, nakazującą wycofanie z obrotu handlowego zakwestionowanego produktu. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie przesłał do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, w ramach systemu RASFF, formularz powiadomienia dot. przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu Ochratoksyny A.

- kolejna zdyskwalifikowana próbka żywności to herbata czarna, która została zakwestionowana z uwagi na stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu pn. Antrachinon. Producentem ww. produktu była firma spoza terenu powiatu krasnostawskiego. Zgodnie z przekazaniem przez laboratorium sprawozdaniem z badań w badanej próbce żywności stwierdzono pozostałość pestycydu Antrachinon na poziomie 0,047 ± 0,024 mg/kg, który przekracza najwyższy dopuszczalny poziom pozostałości Antrachinonu, który zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 396/2005 (...) dla badanego produktu wynosi 0,02 mg/kg. Po otrzymaniu wyniku przeprowadzona została kontrola w miejscu poboru próbek, w trakcie której stwierdzono w obrocie 13 sztuk opakowań przedmiotowego produktu. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie wydał decyzję z rygorem natychmiastowej wykonalności, nakazującą wycofanie z obrotu handlowego zakwestionowanego produktu. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie przesłał do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, w ramach systemu RASFF, formularz powiadomienia dot. stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu Antrachinon.

W okresie sprawozdawczym na nadzorowanym terenie pobrano do badań laboratoryjnych próbki wymazów sanitarnych w związku z prowadzonym dochodzeniem w ognisku choroby przenoszonej drogą pokarmową. Łącznie pobrano 33 próbki wymazów sanitarnych. Próbkę pobierano w zakładzie żywienia zbiorowego typu otwartego, który produkował posiłki dla stołówki typu zależnego, zlokalizowanej w żłobku oraz próbki pobrano w stołówce w żłobku. W zakładzie produkcyjnym (zakład żywienia zbiorowego typu otwartego) pobrano 19 próbek wymazów sanitarnych, w tym 9 wymazów sanitarnych z rąk

personelu i 10 wymazów sanitarnych z powierzchni produkcyjnych i sprzętu produkcyjnego. Natomiast w stołówce cateringowej w żłobku pobrano 14 próbek wymazów sanitarnych, w tym 6 próbek wymazów z rąk personelu i 8 próbek wymazów sanitarnych z powierzchni mających kontakt z żywnością. Wszystkie próbki pobrano do badań mikrobiologicznych w kierunku obecności *Salmonella* spp., obecności bakterii z grupy coli oraz ogólnej liczby drobnoustrojów. W żadnej z badanych próbek nie wykryto obecności bakterii *Salmonella* spp. Natomiast w 19 pobranych próbkach wymazów sanitarnych stwierdzono niezgodności, w tym w 10 próbkach wymazów z powierzchni i ze sprzętu produkcyjnego oraz w 9 próbkach wymazów z rąk pracowników. Wśród 10 próbek wymazów z powierzchni i sprzętu 5 próbek zakwestionowano z powodu obecności bakterii z grupy coli i przekroczenia dopuszczalnego poziomu ogólnej liczby, natomiast w pozostałych 5 próbkach stwierdzono tylko niedopuszczalny poziom ogólnej liczby drobnoustrojów. Wśród 9 próbek wymazów z rąk pracowników, w 3 próbkach stwierdzono obecność bakterii z grupy coli i niedopuszczalny poziom ogólnej liczby drobnoustrojów oraz w 6 próbkach stwierdzono tylko, że ogólna liczba drobnoustrojów przekraczała dopuszczalny poziom i była niezgodna z odpowiednimi wymaganiami.

W roku 2024, w związku z realizacją przez Państwową Inspekcję Sanitarną oraz Inspekcję Weterynaryjną „Planu działania na rzecz zwalczania rosnącego zagrożenia związanego z opornością na środki przeciwdrobnoustrojowe” zostały pobrane w ramach monitoringu 2 próbki żywności: mięso indycze pn. „Filet z piersi indyka świeże, klasa A” oraz mięso brojlerów kurzych pn. „Filet z piersi kurczaka świeży, klasa A”. Próbki zostały przebadane w Zakładzie Mikrobiologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego - Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, w kierunku izolacji i oznaczania oporności bakterii *Escherichia coli* opornych na cefalosporyny. W badanych próbkach żywności, zgodnie z przekazanymi sprawozdaniami z badań, wykryto w 25 g szczepy bakterii *Escherichia coli* (szczepy oporne na cefalosporyny). Informację o uzyskanych wynikach przekazano do Inspekcji Weterynaryjnej.

Podczas kontroli obiektów, w których stosowane są tłuszcze do smażenia (m. in. w ciastkarniach, w piekarniach z działem ciastkarskim oraz w zakładach gastronomicznych) dokonywano 28 ocen zawartości związków polarnych w tych tłuszczach, metodą szybkich testów OleoTest. Nieprawidłowości nie stwierdzono – zawartość związków polarnych nie przekraczała 25%.

Współpraca z innymi jednostkami kontrolnymi.

W ramach Planu Działania na rok 2024, realizowanego zgodnie z Porozumieniem z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego. Przeprowadzono 4 wspólne kontrole podmiotów prowadzących działalność w zakresie produkcji pierwotnej – 1 kontrola gospodarstwa rolnego prowadzącego uprawę pomidorów szklarniowych przeprowadzona wspólnie z PIS i PIORIN, 1 kontrolę gospodarstwa prowadzącego uprawę porzeczki czarnej przeprowadzoną wspólnie z PIS i PIORIN oraz 2 kontrole podmiotów prowadzących uprawę malin, w tym 1 kontrolę przeprowadzoną

wspólnie z PIS i PIORIN oraz 1 kontrolę przeprowadzoną wspólnie z PIS i IOŚ. W wyniku przeprowadzanych kontroli nieprawidłowości nie stwierdzono. Ponadto w ramach realizacji Planu Działania na rok 2024 pobrano 1 partię 5 próbek produktów pierwotnych: porzeczek czarnych. Próbkę została przebadana w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych (analit: E coli β -glukuronidazo-dodatnie) w Oddziale Laboratoryjnym Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Chełmie. Próbkę nie została zdyskwalifikowana.

W roku 2024 kontynuowano współpracę z Inspekcją Weterynaryjną. W ramach współpracy przeprowadzono 12 wspólnych kontroli na targowiskach. Ponadto podczas sprawowania bieżącego nadzoru w obiektach żywnościowo-żywnościowych zwracano uwagę na identyfikowalność/legalność mięsa wieprzowego i dziczyzny, produktów/wyrobów z nich wytwarzanych oraz na gospodarkę odpadami pochodzenia zwierzęcego. W tym okresie łącznie skontrolowano w tym zakresie 112 podmiotów, w tym 3 ruchome punkty sprzedaży prowadzące działalność na targowiskach, 38 zakładów żywienia zbiorowego oraz 71 zakładów obrotu żywnością. W kontrolowanym zakresie nieprawidłowości nie stwierdzono.

Ocena sposobu żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego, w tym bloków żywienia w zakładach służby zdrowia oraz w jednostkach systemu oświaty.

W roku 2024 przeprowadzano 6 teoretycznych oceny sposobu żywienia w nadzorowanych zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego. Oceny dokonano na podstawie jadłospisów dekadowych, które były pobierane z kontrolowanych zakładów podczas przeprowadzanych kontroli kompleksowych. Oceniane jadłospisy pochodziły z 5 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego: 2 stołówek przedszkolnych, 1 stołówki szkolnej, 1 bloku żywienia w domach opieki społecznej oraz z 1 bloku żywienia w szpitalach (dwie oceny sposobu żywienia). Nieprawidłowości stwierdzono w 1 z ocenianych jadłospisów – w jadłospisie z bloku żywienia w domach opieki społecznej.

Jadłospisy dekadowe oceniane były pod względem m. in.: ilości spożywanych posiłków w ciągu dnia, ich składu, częstotliwości spożycia, przerw między posiłkami, rodzaju spożywanych posiłków, sposobu ich przygotowywania. W ocenie jakościowej wykorzystywano metody punktowe, a także Arkusz oceny dekadowej jadłospisów opracowany dla potrzeb Programu oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach i zakładach opieki zdrowotnej. W ocenie jadłospisów w jednostkach systemu oświaty stosowano listy pytań tzw. „Lista wspomagająca ocenę żywienia całodziennego/w przedszkolu/w szkole (obiad szkolny) pod kątem spełnienia wymagań zawartych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach” (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1154). Ponadto przy ocenie niektórych jadłospisów (jadłospis stołówki szkolnej, jadłospisy z bloku żywienia w szpitalach oraz jadłospis z bloku żywienia w domach opieki społecznej) zastosowano teoretyczną ocenę jakościową przeprowadzoną na podstawie obliczeń wartości odżywczej (energia, składniki odżywcze), ilość produktów zaplanowanych do realizacji jadłospisu (tzw. gramówka) i porównania z zalecaną normą żywienia dla danej grupy ludności. Do weryfikacji jadłospisów pod kątem wyliczeń wartości energetycznej

i składników odżywczych wykorzystywano program komputerowy Diety – Żywnienie zbiorowe.

Z okazanych wyliczeń oraz dokonanych porównań wynika, że oceniane jadłospisy spełniają w większości wymagania przyjętych norm na poszczególne składniki odżywcze opracowane przez ekspertów Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny (NIZP-PZH) pn. „Normy żywienia dla populacji polskiej i ich zastosowanie” (wydanie z 2020 roku). Porównywano rozkład energii z posiłków uwzględniając ich ilość i stwierdzano, że rozkład energii w większości analizowanych jadłospisów jest prawidłowy. Oceniano spełnienie norm na energię, ustalone na poziomie zapotrzebowania energetycznego dla badanej populacji. Na podstawie dostępnych danych uznawano, że w większości jadłospisów spełniały wymagania tych norm i poziom wartości energetycznej racji pokarmowej ocenianych jadłospisów kształtował się w granicach zastosowanych norm. Dokonano również oceny prawidłowości procentowego rozkładu składników pokarmowych na energię. Z wyliczeń wynikało, że procentowy udział energii z białka i z węglowodanów był prawidłowy, natomiast w przypadku oceny sposobu żywienia w bloku żywienia w domu opieki społecznej, udział energii z tłuszczu był zbyt wysoki i przekraczał zalecaną normę.

W związku ze stwierdzanymi niezgodnościami w jednym jadłospisie, pobranym w bloku żywienia w domu opieki społecznej, w ocenie przedstawiano zalecenia dotyczące dostosowania jadłospisu do odpowiednich zaleceń. Stwierdzane nieprawidłowości w zakresie oceny sposobu żywienia dotyczyły: zbyt małej liczby porcji warzyw i/lub owoców w posiłkach, zbyt małej ilości tłuszczów roślinnych bogatych w kwasy jedno – i wielonienasycone w posiłkach, zbyt dużego udziału produktów bogatych w tłuszcze, co skutkowało zbyt dużym udziałem energii w posiłkach pochodzącej z tłuszczu oraz zbyt małą częstotliwość podawania ryb i/lub przetworów rybnych.

Na terenie powiatu krasnostawskiego jest jeden blok żywienia w szpitalu. Jest to placówka realizująca żywienie pacjentów w formie własnego bloku żywienia zlokalizowanego w strukturze organizacyjnej szpitala - Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Krasnymstawie. W skład tej placówki wchodzi również Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Krasnymstawie, dla którego ww. blok żywienia produkuje posiłki. Blok żywienia szpitala posiada opracowane oraz wdrożone instrukcje i procedury z zakresu dobrej praktyki higienicznej GHP, dobrej praktyki produkcyjnej GMP oraz systemu HACCP. W roku sprawozdawczym w obiekcie tym zostały przeprowadzone 2 kontrole sanitarne, w tym 1 kontrola kompleksowa planowana oraz 1 kontrola tematyczna w zakresie oceny sposobu żywienia. Podczas przeprowadzonej kontroli kompleksowej dokonano oceny funkcjonowania zakładu zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W roku 2024, w grupie obiektów żywienia zbiorowego typu zamkniętego w jednostkach systemu oświaty, zewidencjonowano łącznie 48 obiektów (stołówki szkolne, przedszkolne, stołówki zakładów opiekuńczo-wychowawczych, stołówki w internatach), w których łącznie przeprowadzono 29 kontroli. Nieprawidłowości stwierdzono w 1 obiekcie, w stołówce w zakładzie specjalnym i wychowawczym, i dotyczyły one niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń zakładu oraz nieprawidłowej realizacji instrukcji GHP w zakresie utrzymania właściwego stanu techniczno-sanitarnego pomieszczeń. Wydano 1 decyzję

o umorzeniu wszczętego postępowania administracyjnego ze względu na wykonanie zaleceń przed wydaniem decyzji nakazowej.

W ocenach sposobu żywienia oraz podczas kontroli kompleksowych w nadzorowanych jednostkach oświaty, t.j. w stołówkach szkolnych, w przedszkolnych, w internatach, w zakładach specjalnych i wychowawczych oraz podczas organizowanego wypoczynku letniego i zimowego, dokonywano oceny jadłospisów w oparciu o postanowienia rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (*t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1154*). Podczas dokonywanych ocen jadłospisów stwierdzano, że posiłki są urozmaicone i zawierają składniki z różnych grup produktów, w tym mięso i przetwory mięsne, przetwory mleczne oraz owoce i warzywa. Z analizy stanów magazynowych oraz z wykazu składników użytych podczas produkcji posiłków wynikało, że dania sporządzane były z naturalnych składników, bez użycia koncentratów spożywczych. W ciągu tygodnia podawane były nie więcej niż dwie porcje potrawy smażonej, a do smażenia używany był olej roślinny rafinowany o odpowiedniej zawartości kwasów jednonienasyconych i wielonienasyconych. Raz w tygodniu była podawana porcja ryby. W jadłospisach każdego dnia podawane były co najmniej dwie porcje mleka lub produktów mlecznych oraz jedna porcja z grupy mięso, jaja, orzechy lub nasiona roślin strączkowych. W jadłospisach obecne były warzywa lub owoce w każdym z posiłków i w różnych postaciach, zarówno w postaci świeżej, jak i przetworzonej (sałatek, surówek). Oceniano, że napoje sporządzane na miejscu nie zawierały więcej niż 10 g cukrów w 250 ml produktu gotowego do spożycia. Produkty zbożowe obecne były każdego dnia w różnych posiłkach. W roku sprawozdawczym, w ocenianych jadłospisach nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie wdrażania wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. (...), w związku z czym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie nie kierował do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie wniosków o nałożenie kar pieniężnych.

Ponadto podczas kontroli w szkołach podstawowych uzyskiwano informacje, że w placówkach realizowany jest „Program dla szkół”, w ramach którego dzieci z klas I-V otrzymują raz w tygodniu owoce lub warzywa oraz produkty mleczne (jogurty lub mleko do picia w kartoniku ze słomką).

Ocena małej gastronomii i żywienia zbiorowego zamkniętego w okresie letnim (czerwiec-wrzesień)

W okresie letnim tj. czerwiec-wrzesień 2024 wzmożonym nadzorem objęte zostały obiekty żywnościowo-żywieniowe zlokalizowane przy trasach turystycznych, przy trasach przemieszczania się turystów oraz obiekty, w których w tym okresie wzmożony jest ruch turystów m. in. gospodarstwa agroturystyczne, a także obiekty organizujące wypoczynek letni. Nadzorem objęto 30 zakładów żywnościowo-żywieniowych, z których skontrolowano 27 zakładów, w tym 21 zakładów małej gastronomii oraz 6 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego organizujących wypoczynek letni. W ww. obiektach łącznie przeprowadzono 31 kontroli, w tym 1 rekontrolę. W tym okresie w ww. obiektach nie przeprowadzano kontroli

interwencyjnych. Nieprawidłowości stwierdzono w 1 obiekcie małej gastronomii i obejmowały one następujący zakres:

- brak bieżącej ciepłej i zimnej wody przy dwóch urządzeniach w zakładzie;
- brak preparatu do dezynfekcji powierzchni stykających się z żywnością;
- brak odzieży ochronnej dla personelu;
- nieaktualne orzeczenie lekarskie do celów sanitarno-epidemiologicznych zatrudnionego pracownika;
- ograniczona przestrzeń robocza w zakładzie – w magazynie środków spożywczych przechowywano duże ilości rzeczy osobistych;
- brak czystości i porządku w pomieszczeniu kuchennym;
- brak do wglądu dokumentacji z zakresu GHP/GMP i systemu HACCP, w tym rejestrów z monitoringu krytycznych punktów kontroli;
- brak odpowiednich szkoleń personelu oraz brak dokumentacji potwierdzającej szkolenia personelu.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w kontrolowanym obiekcie nałożono 1 mandat karny na kwotę 200,00 zł. Wydano 1 decyzję administracyjną, której nadano rygor natychmiastowej wykonalności. W wyniku przeprowadzonej kontroli sprawdzającej stwierdzono, że nieprawidłowości zostały wyeliminowane.

W nadzorowanych obiektach w okresie letnim nie stwierdzono zatruc pokarmowych oraz nie pobierano próbek żywności oraz wymazów sanitarnych. Ponadto podczas trwania wypoczynków letnich dzieci i młodzieży w sezonie letnim 2024 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie nie wpłynęły żadne sygnały o nieprawidłowościach dotyczących żywienia dzieci i młodzieży.

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt (RASFF)

W roku 2024 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie przesłał do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego 3 powiadomienie w ramach systemu RASFF, czyli Systemu Wczesnego Ostrzegania o Produktach Niebezpiecznych. Zgłaszane powiadomienia związane były z nieprawidłowymi wynikami próbek żywności pobranych w ramach urzędowej kontroli żywności i dotyczyły:

- przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu dla sumy alkaloidów pirolizydynowych na poziomie 824 ± 289 µg/kg w herbatce ziołowej;
- przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu Ochratoksyny A na poziomie 20,7 µg/kg w produkcie rodzyнки sułtańskiej;
- przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu Antrachinon w próbce żywności herbata czarna.

Wszystkie zakwestionowane produkty zostały wyprodukowane przez zakłady prowadzące działalność poza terenem powiatu krasnostawskiego.

W roku 2024 był 1 przypadek prowadzonego postępowania wyjaśniającego w ramach systemu RASFF dotyczącego dystrybutora (hurtowni) prowadzącego działalność na terenie powiatu krasnostawskiego, który rozprowadzał produkt – kaszę gryczaną, zakwestionowaną z uwagi na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu glifosatu ($0,39 \pm 0,20$ mg/kg).

W wyniku podjętych działań ustalono, że hurtownia nie posiadał na stanie kwestionowanego produktu i że został on sprzedany do obiektów obrotu żywnością. Ustalono listę odbiorców przedmiotowej kaszy gryczanej, z której wynikało, że produkt trafił do 3 zakładów obrotu znajdujących się na terenie powiatu krasnostawskiego oraz do 1 obiektu znajdującego się na terenie powiatu chełmskiego. Hurtownia we własnym zakresie wdrożył procedurę wycofywania kwestionowanego produktu z obrotu. PPIS w Krasnymstawie, w ramach prowadzonych działań, monitorował proces wycofywania przedmiotowego produktu w nadzorowanych obiektach oraz przekazał do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Chełmie informację o przedmiotowej sprawie wraz z listą dystrybucyjną na danym terenie. Po otrzymaniu informacji zwrotnej oraz po zakończeniu procesu monitorowania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie przekazał swoje ustalenia do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tomaszowie Lubelskim, który prowadził przedmiotową sprawę. W toku działań ustalono, że ww. produkt z kwestionowanym numerem partii, znajdujący się w obrocie w obiektach umieszczonych na liście dystrybucyjnej, został wycofany z obrotu po uzyskaniu informacji od dostawcy, a następnie do niego zwrócony w celu przekazania do podmiotu konfekcjonującego i podjęcia odpowiednich działań względem tego produktu. Część kwestionowanej partii produktu została sprzedana indywidualnym odbiorcom, na paragon, bez możliwości ustalenia danych, przed uzyskaniem informacji o zakwestionowaniu produktu.

Ponadto w roku sprawozdawczym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie brał udział w 23 postępowaniach w Systemie RASFF, które zostały przekazane do PPIS w Krasnymstawie. Prowadzona działalność polegała przede wszystkim na monitorowaniu wycofywania przez przedsiębiorców produktów, które mogły być niebezpieczne dla zdrowia lub życia konsumentów. W wyniku podejmowanych działań uzyskiwano informacje, że produkty zgłaszane w ramach systemu RASFF, w wielu przypadkach, zostały sprzedane przed uzyskaniem informacji przez przedsiębiorców o ich wycofaniu lub były wycofywane z obrotu w ramach podejmowanych działań przez przedsiębiorców.

Przekazane do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie powiadomienia dotyczyły:

- zanieczyszczenia ciałem obcym (fragmentem folii) paluszków panierowanych z dorsza;
- przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu alkaloidów pirolizydynowych w suszonej pietruszce,
- stwierdzenie chlorpiryfosu w pomarańczach z Egiptu,
- stwierdzenia pałeczek Salmonella oraz Campylobacter w kebabie drobiowym mrożonym,
- stwierdzenia pałeczek Salmonella w 25g w kebabie drobiowym surowym;
- stwierdzenia obecności bakterii Salmonella enteritidis w próbkach elementów mięsa drobiowego,
- stwierdzenia bakterii Listerii monocytogenes w 25g w preparacie do dalszego żywienia niemowląt,
- wykrycia Salmonella spp. w elementach mięsa drobiowego,
- stwierdzenia nieautoryzowanej nowej żywności w suplemencie diety pn. Reishi Mushroom Supplement diety, pochodzącym z USA,

- stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu sumy zawartości morfiny i zawartości kodeiny w maku niebieskim,
- stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydów w ogórkach gruntowych,
- stwierdzeniem przekroczenia NDP dla sumy alkaloidów pirolizydynowych w produkcie pn. Kmin rzymski mielony,
- stwierdzenia przekroczenia NDP kadmu w produkcie pn. „Płatki ryżowe”,
- stwierdzenie przekroczenia poziomu obecności akryloamidu w produkcie pn. „ETI TEA BISCUITS-Herbatniki”,
- stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu glifosatu w produkcie pn. „Kasza gryczana”,
- stwierdzenie przekroczenia NDP pozostałości antrachinonu w produkcie pn. Herbata czarna Yunnan,
- stwierdzenia niezadeklarowanej substancji alergennej – białka soi w produkcie pn. Mielonka wieprzowa sterylizowana,
- stwierdzenia nieprawidłowego smaku i zapachu czekoladek umieszczonych w kalendarzach adwentowych dystrybuowanych w Polsce przez sieć sklepów LIDL,
- stwierdzeniem przekroczenia najwyższego poziomu OTA w rodzynekach.

Sprzedaż internetowa środków spożywczych oraz ocena znakowania/prezentacji suplementów diety i środków spożywczych dla określonych grup

Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krasnymstawie dokonywane jest śledzenie portali internetowych oferujących do sprzedaży środki spożywcze, w tym suplementy diety. Czynności związane z monitorowaniem stron internetowych są rejestrowane z podaniem adresu strony, nazwy środka spożywczego i daty sprawdzenia. Przegląd stron internetowych dokonywany jest w związku z przeprowadzaniem dodatkowego monitoringu ofert sprzedaży (reklam) suplementów diety naruszających przepisy prawa żywnościowego. Poprzez śledzenie portali internetowych stwierdzano, że takie produkty nie są oferowane do sprzedaży przez obiekty prowadzące działalność na terenie powiatu krasnostawskiego. Dokonywano również sprawdzenia ofert innych sklepów internetowych oferujących do sprzedaży kwestionowane suplementy diety i stwierdzono, że wśród tych sklepów nie było podmiotów z terenu objętego nadzorem.

W roku 2024 dokonywano oceny oznakowania próbek suplementów diety oraz środków spożywczych dla określonych grup pobranych do badań:

- 2 próbek suplementów diety pobranych do badań w kierunku oznaczenia kwasów tłuszczowych omega-3, omega-6, omega-9 oraz znakowania,
- 3 próbek środków spożywczych dla określonych grup, w tym 1 próbka - kaszka ryżowa dla dzieci pobrana w kierunku znakowania, 1 próbka - żywność specjalnego przeznaczenia medycznego dla niemowląt do postępowania dietetycznego w przypadku częstych ulewań pobrana w kierunku znakowania oraz 1 próbka - mleko następne pobrana do badań w kierunku glutenu oraz znakowania. Otrzymane wyniki były prawidłowe, żadna z ww. próbek nie została zakwestionowana. Ocenę znakowania ww. produktów dokonywano w oparciu o obowiązujące w tym zakresie przepisy prawne, uwzględniając występowanie w oznakowaniu składników

niedozwolonych. W wyniku przeprowadzonych ocen oznakowania nie stwierdzano nieprawidłowości, w tym niedozwolonych składników, w związku z czym nie były podejmowane działania administracyjne. Łącznie dokonano 5 ocen znakowania, w tym 2 suplementów diety oraz 3 środków spożywczych dla określonych grup.

Ponadto w roku 2024 dokonywano dodatkowo oceny znakowania/prezentacji suplementów diety i środków spożywczych dla określonych grup, pobieranych do badań w ramach urzędowej kontroli żywności w innych kierunkach niż znakowanie. W tym zakresie dokonano oceny 4 suplementów diety, w tym 2 suplementów diety pobranych w kierunku substancji dodatkowych oraz 2 suplementów diety pobranych do badań w kierunku zawartości składników mineralnych. Natomiast z grupy środków spożywczych dla określonych grup dokonano oceny 3 produktów, w tym 1 produktu pobranego do badań w kierunku 3-MCPD oraz 2 produktów pobranych do badań w kierunku metale szkodliwe dla zdrowia. Dokonane oceny znakowania nie wykazały nieprawidłowości i nie podejmowano działań administracyjnych.

Nadzór nad obrotem grzybami

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krasnymstawie prowadzone jest poradnictwo grzybowe. Porady udzielane są od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-9.00 oraz 14.00-15.00. W roku sprawozdawczym łącznie udzielono 29 porad grzybowych w zakresie określania przynależności gatunkowej ocenianych grzybów. Ponadto w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krasnymstawie jest możliwość uzyskania atestów na sprzedaż grzybów świeżych. W roku sprawozdawczym wystawiano 1 atest na świeże grzyby leśne wprowadzane do obrotu.

W roku 2024 podejmowano działania oświatowo-prewencyjne w zakresie nadzoru nad grzybami. W sezonie jesiennym zorganizowano wystawę grzybową pn. „Poznaj grzyby”. Wystawa została skierowana do dzieci i młodzieży z placówek przedszkolnych i szkolnych oraz do mieszkańców z terenu powiatu krasnostawskiego. Wystawę zorganizowano w Dworze Sztuki w Siennicy Różanej. Celem wystawy było pogłębienie wiedzy na temat zasad bezpiecznego grzybobrania, wzbudzenia zainteresowania bogactwem przyrody, w tym grzybów oraz kształtowanie podziwu i szacunku do przyrody. Podczas wystawy rozpowszechniano broszury informacyjne oraz udzielano poradnictwa grzybowego osobom zainteresowanym.

W 2024 roku na portalu społecznościowym Facebook PSSE Krasnystaw zamieszczano informacje dotyczące nadzoru nad grzybami. Ponadto w ramach bieżącego nadzoru w zakładach żywienia zbiorowego zwracano uwagę na rodzaj oraz pochodzenia grzybów wprowadzanych do obrotu oraz wykorzystywanych do produkcji. W ocenianych obiektach znajdowały się grzyby świeże, suszone lub mrożone w opakowaniach jednostkowych, które były prawidłowo oznakowane. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzano.

W roku 2024 na terenie objętym nadzorem nie było zgłoszonych przypadków zatrucia grzybami.

Akcje kontrolne – tematyka kontroli oraz ich wyniki

W okresie ferii zimowych oraz podczas wakacji podejmowano działania kontrolne w obiektach prowadzących żywienie dla uczestników zorganizowanych wypoczynków zimowych i letnich. Podczas ferii zimowych zorganizowano 8 wypoczynków, podczas których przeprowadzono 10 kontroli sanitarnych. W czasie wakacji, zorganizowano 10 wypoczynków, podczas których przeprowadzono 10 kontroli sanitarnych. Kontrolowano miejsca prowadzenia wypoczynku i spożywania posiłków oraz zakłady, które produkowały i dostarczały posiłki dla uczestników wypoczynku. W trakcie kontroli oceniano stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń i wyposażenia oraz podejmowane działania w ramach funkcjonujących w tych zakładach systemów kontroli wewnętrznej. Szczególną uwagę zwracano na źródła pozyskiwania surowców, ich jakość, higienę procesu produkcji, warunki transportu żywności oraz warunki podczas wydawania posiłków w miejscu ich spożywania. Poddawano ocenie aktualność dokumentacji lekarskiej oraz przestrzeganie zasad higieny przez personel. Z uwagi na okres letni szczególną uwagę zwracano na właściwe postępowanie z produktami wymagającymi warunków chłodniczych w zakresie przestrzegania ciągłości łańcucha chłodniczego oraz na sposób przygotowywania posiłków podawanych w stanie surowym (surówki). Podczas kontroli tych obiektów dokonywano oceny pod względem urozmaicenia posiłków oraz ich dostosowania do potrzeb żywieniowych dla poszczególnych grup wiekowych dzieci i młodzieży oraz form wypoczynku. Nieprawidłowości stwierdzano w 1 obiekcie, który produkował i serwował posiłki dla uczestników wypoczynku. Nieprawidłowości dotyczyły stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń i wyposażenia zakładu oraz nieprawidłowej realizacji instrukcji z zakresu GHP. W obiekcie tym została wydana 1 decyzja nakazująca usunięcie nieprawidłowości sanitarno-technicznych. Przeprowadzona rekontrola potwierdziła usunięcie stwierdzonych niezgodności. Podczas trwania wypoczynków dzieci i młodzieży do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie nie wpływały żadne sygnały o nieprawidłowościach dotyczących żywienia dzieci i młodzieży oraz nie stwierdzono przypadków zatruc pokarmowych.

W roku 2024, podczas imprezy „Chmielaki Krasnostawskie 2024” dokonano oceny warunków higieniczno-sanitarnych obiektów żywnościowo-żywieniowych należących do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w czasie tej imprezy. W ramach tych działań przeprowadzono 60 wizytacji obiektów żywnościowo-żywieniowych oraz dokonano wizytacji miejsca przeznaczonego do mycia i dezynfekcji kubków wielokrotnego użycia, które były dystrybuowane i wykorzystywane podczas imprezy. Ocenie poddawano jakość zdrowotną żywności, przestrzeganie zasad higieny podczas przygotowywania i serwowania napojów, dań typu „fast-food” i innych wyrobów kulinarnych oraz sprzedaży środków spożywczych. W sprawdzanych obiektach nieprawidłowości nie stwierdzono.

W roku 2024, w okresie od maja do sierpnia, przeprowadzano akcję kontrolną związaną ze sprzedażą warzyw i owoców, w szczególności importowanych z krajów trzecich oraz pochodzących z innych państw członkowskich UE, w miejscach sprzedaży hurtowej owoców i warzyw. W ramach tych działań przeprowadzono 2 kontrole tematyczne, podczas których dokonywano sprawdzenia warunków sprzedaży owoców i warzyw, przede wszystkim identyfikację produktu, ocenę dokumentacji towarzyszącej oraz dokonano poboru prób do badań laboratoryjnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanym zakresie.

Do badań w kierunku pozostałości pestycydów pobrano 2 próbki z grupy owoce tj. cytryny pochodzące z Republiki Południowej Afryki oraz mandarynki pochodzące z Hiszpanii. Badane próbki nie zostały zdyskwalifikowane.

W okresie od czerwca do sierpnia 2024 r. przeprowadzano akcję kontrolną w zakresie oceny warunków przechowywania oraz znakowania wód butelkowanych. W okresie tym przeprowadzono 9 kontroli sklepów spożywczych oraz 1 kontrolę hurtowni, podczas których dokonano oceny warunków przechowywania wód oraz poddano ocenie znakowania 11 wód butelkowanych. W ocenianym zakresie nie stwierdzano nieprawidłowości.

W okresie przedświątecznym, w grudniu 2024 r. przeprowadzono akcję kontrolną w zakresie sprzedaży maku w opakowaniach zbiorczych, której powinny towarzyszyć odpowiednie dokumenty, w tym specyfikacje wskazujące, że jest to produkt przeznaczony dla konsumenta, a nie do przetwórstwa lub wyniki badań na zawartość alkaloidów opium. W ramach tej akcji przeprowadzono 4 kontrole w miejscach obrotu żywnością. W obiektach tych wprowadzany był do obrotu mak w opakowaniach jednostkowych zawierających etykietę producenta z odpowiednimi danymi. Ponadto w ramach tych działań przeprowadzono wizytacje na 4 targowiskach w powiecie krasnostawskim, w trakcie których nie stwierdzono podmiotów wprowadzających do obrotu mak w opakowaniach zbiorczych.

W roku sprawozdawczym w zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego udostępniano materiały informacyjno-edukacyjne w języku polskim i ukraińskim tj. ulotki „Zasady zachowania w kuchni” oraz plakaty „Zasady przechowywania żywności”, opracowane w ramach projektu nr POWER.07.01.00-00-0008/22 pn. „Wzmocnienie nadzoru sanitarno-epidemiologicznego Polski”.

Ponadto w ramach działań edukacyjnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentów w obszarze bezpieczeństwa żywności, wspólnie z pionem Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE w Krasnymstawie zorganizowano i przeprowadzono zajęcia edukacyjne dla grupy seniorów na temat suplementów diety. Zorganizowano również dzień otwarty w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krasnymstawie dla mieszkańców powiatu krasnostawskiego, podczas których zainteresowane osoby pogłębiały swoją wiedzę na temat suplementów diety.

7. Ocena stanu sanitarnego zakładów służby zdrowia

Według ewidencji na dzień 31 grudnia 2024 r. na terenie powiatu krasnostawskiego, ogółem funkcjonowało **106** podmiotów leczniczych, w tym:

- **wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne - 2**
 - 1 szpital,
 - 1 zakład opiekuńczo-leczniczy
- **wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne - 44**
 - 33 przychodni, ośrodków zdrowia, poradni, ambulatoriów z izbą chorych, lecznic,
 - 11 zakładów rehabilitacji leczniczej
- **praktyki zawodowe indywidualne i grupowe prowadzące działalność leczniczą**
 - 34 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich, w tym 16 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarzy dentystów,

- 1 grupowa praktyka lekarska,
- 18 indywidualnych specjalistycznych praktyk pielęgniarek,
- inne 7 w tym gabinety fizjoterapii leczniczej.

W 2024 r. w ramach prowadzonego nadzoru wykonano ogółem **129** kontroli sanitarnych (w 2023 r. wykonano 136 kontroli, 2022 r. wykonano 76 kontroli).

Wydano 24 decyzje administracyjne w tym: 12 decyzji merytorycznych, 10 decyzji opłatowych, 1 decyzję odsunięcia od pracy, 1 decyzję nakazującą poddania się nadzorowi epidemiologicznemu w związku z kontaktem z osobą chorą na gruźlicę płuc (w 2023 r. wydano 13 decyzji merytorycznych, 14 opłatowych i 2 umorzające postępowanie, a w 2022 r. wydano 5 decyzji merytorycznych i 7 decyzji opłatowych).

Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 1 mandat karny w wysokości 500 zł.

W 2024 r. wydano 12 decyzji merytorycznych i 10 decyzji opłatowych za stwierdzone nieprawidłowości podczas kontroli.

Decyzje administracyjne/merytoryczne dotyczyły:

- złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń tj. gabinety zabiegowe, sale chorych, pomieszczenia sanitarno-higieniczne dla pacjentów,
- nieprawidłowej temperatury w pomieszczeniu przeznaczonym do magazynowania odpadów medycznych,
- nieprawidłowego oznakowania worków i pojemników z odpadami medycznymi,
- złego stanu sanitarno-technicznego mebli oraz wyposażenia w kontrolowanych pomieszczeniach,
- braku terminowości w przeprowadzaniu kontroli wewnętrznej w obszarze działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych w podmiotach leczniczych,
- braku wdrożenia procedury podstawowych zasad sterylizacji oraz procedury dezynfekcji i mycia narzędzi oraz sprzętu wielokrotnego użytku oraz braku prowadzenia dokumentacji procesów mycia i dezynfekcji narzędzi wielokrotnego użytku oraz rejestru krytycznych parametrów fizycznych sterylizowanych narzędzi.

Utrzymanie bieżącej czystości i porządku pomieszczeń.

Bieżący stan sanitarno – higieniczny w podległych placówkach należy ocenić jako dobry. Sprzątanie pomieszczeń odbywa się przez własny personel w oparciu o procedury wewnętrzne.

Dezynfekcja

W obiektach, które zostały skontrolowane w 2024 roku zwrócono uwagę na prawidłowe wykonywanie procesów dekontaminacji sprzętu medycznego oraz dezynfekcji pomieszczeń. We wszystkich placówkach służby zdrowia, gdzie prowadzone są procesy mycia, dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego wielokrotnego użytku zostały opracowane i wdrożone procedury postępowania dla ww. procesów. W gabinetach stomatologicznych proces mycia i dezynfekcji narzędzi wielokrotnego użytku odbywał się w gabinetach zabiegowych lub wydzielonych do tego celu pomieszczeniach, natomiast w szpitalu, który posiada Centralną Sterylizatornię w strefie brudnej.

Do dezynfekcji stosowano preparaty zarejestrowane przez Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych. Dobór preparatów był

uzależniony od ich zastosowania. Stosowane preparaty dezynfekcyjne były dobrane właściwie pod względem ich przeznaczenia i spektrum działania.

Stanowiska do mycia i dezynfekcji rąk w placówkach wyposażone są w umywalkę z bieżącą ciepłą i zimną wodą, dozownik z mydłem w płynie oraz antyseptykiem do rąk. Pojemniki na antyseptyki są głównie wiszące, zarówno kontaktowe, jak i bezkontaktowe. Pojemniki uzupełniane są poprzez wymianę wkładu lub poprzez dolewanie środka dezynfekcyjnego. Pojemniki przed wymianą lub uzupełnieniem są myte i dezynfekowane. Przy umywalkach znajdują się podajnik z ręcznikami jednorazowego użytku oraz pojemnik na zużyte ręczniki. W przypadku wykonywania mycia i dezynfekcji narzędzi wielokrotnego użytku w gabinetach oprócz umywalk dodatkowo zainstalowano zlewy.

Środki dezynfekcyjne stosowane w podmiotach leczniczych, które wymagały rozcieńczenia w obiektach przygotowywane były przez osoby przeszkolone, wyposażone w środki ochrony indywidualnej. Przechowywane były w oryginalnych opakowaniach w wydzielonych szafach znajdujących się w pomieszczeniach porządkowych lub w wyznaczonych do tego celu miejscach w gabinetach zabiegowych. Wszystkie preparaty dezynfekcyjne były używane zgodnie z zaleceniem producentów w odpowiednich stężeniach oraz z właściwą datą przydatności. Zaopatrzenie w środki dezynfekcyjne dla potrzeb podmiotów leczniczych było wystarczające.

Sterylizacja

Procesy sterylizacji narzędzi w placówkach lecznictwa na terenie powiatu przeprowadzane były zgodnie z opracowanymi procedurami wewnętrznymi. W kontrolowanych podmiotach na wyposażeniu jest 27 autoklawów parowo-próżniowych oraz 2 autoklawy gazowe na tlenek etylenu. Wszystkie podmioty wykonujące zabiegi medyczne sprzętem wielorazowego użycia wykonują dekontaminację sprzętu medycznego we własnym zakresie, z wyjątkiem jednego podmiotu, który zawarł umowę na sterylizację narzędzi z 1 Wojskowym Szpitalem Klinicznym z Polikliniką SPZOZ w Lublinie.

W **podmiotach lecznictwa otwartego** sterylizację dotyczą przychodni stomatologicznych i indywidualnych praktyk lekarzy dentyków. Przeprowadzane są wyłącznie w autoklawach parowych-próżniowych zgodnie z opracowanymi procedurami wewnętrznymi.

Natomiast w **Centralnej Sterylizacji w SP ZOZ w Krasnymstawie** wykorzystuje się dwie metody sterylizacji: sterylizację parową oraz sterylizację za pomocą tlenu etylenu.

Pozostałe placówki medyczne pracują w oparciu o sprzęt jednorazowego użycia.

Gromadzenie, transport, usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych

Wszystkie placówki lecznictwa otwartego posiadały wydzielone pojemniki na odpady bytowe oraz odpady medyczne. Wszystkie NZOZ-y oraz gabinety prywatne miały podpisane umowy na transport i utylizację odpadów medycznych z firmą wyspecjalizowaną w tym zakresie. Do czasu przekazania odpadów do utylizacji, przechowywane były w wydzielonych urządzeniach chłodniczych w temp. do 10°C. W obiektach, w których temperatura magazynowania odpadów medycznych przekraczała 10°C zostało wszczęte postępowanie administracyjne. Wszystkie podmioty posiadały dokumentację potwierdzającą przekazywanie odpadów medycznych do utylizacji.

W większości obiektów znakowanie pojemników i worków z odpadami medycznymi w kontrolowanych obiektach było prawidłowe. Widoczne było oznakowanie identyfikujące zawierające kod odpadów, nazwę wytwórcy odpadów, numer REGON wytwórcy, numer księgi rejestrowej wytwórcy odpadów, godzinę otwarcia i zamknięcia pojemnika lub worka. W obiektach, gdzie brakowało oznakowania pojemników lub worków z odpadami medycznymi lub było ono nieprawidłowe zostało wszczęte postępowanie administracyjne. Pomieszczenia magazynowe odpadów medycznych wyposażone były w punkt wodny z umywalką oraz dozowniki ze środkiem do dezynfekcji rąk.

Zgłaszalność ognisk epidemicznych w szpitalach do PSSE

Szpitalny Zespół ds. zapobiegania i zwalczania zakażeń zakładowych Szpitala SP ZOZ w Krasnymstawie zgłosił 13 ognisk epidemicznych:

- 3 ogniska wywołane przez *Clostridioides difficile*,
- 6 ognisk wywołanych przez *Klebsiella pneumoniae* NDM, OXA-48,
- 2 ogniska wywołane przez wirus grypy,
- 2 ogniska wywołane przez zakażenie koronawirusem SARS-CoV-2.

W trakcie trwania ognisk Zespół Zakażeń Szpitalnych podejmował następujące działania zapobiegawcze:

1. izolacja pacjentów,
2. dekontaminacja oddziałów,
3. przestrzeganie stosowania środków ochrony indywidualnej,
4. badania przesiewowe u pacjentów narażonych w ognisku lub z objawami zakażenia,
5. wstrzymanie lub ograniczenie odwiedzin na oddziałach, gdzie występowały ogniska
6. szkolenia personelu z zasad zapobiegania zakażeniom.

W trakcie roku przeprowadzono 7 kontroli szpitala SP ZOZ w Krasnymstawie pod kątem kontroli ognisk epidemicznych. Szczególną uwagę zwrócono na zgodność postępowania z procedurami obowiązującymi w szpitalu, izolację pacjentów, u których stwierdzono zakażenie patogenem alarmowym, dezynfekcję powierzchni w izolatce i na oddziale, higieniczne mycie i dezynfekcję rąk oraz prawidłowe używanie środków ochrony indywidualnej (maseczki, rękawiczki, fartuchy jednorazowego użycia).

W toku kontroli w SP ZOZ w Krasnymstawie zostały wydane 3 decyzje administracyjne dotyczące stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń.

Głównym zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest prowadzenie działań zapobiegawczych i przeciwepidemicznych. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krasnymstawie prowadzi nadzór nad sytuacją sanitarno-epidemiologiczną powiatu krasnostawskiego poprzez analizę występowania chorób zakaźnych, zakażeń i zatruc. Prezentowana ocena stanu sanitarnego przedstawia dane dotyczące kształtowania się sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych na terenie powiatu krasnostawskiego w 2024 roku w porównaniu do poprzednich lat.

W 2024 r. do PSSE w Krasnymstawie wpłynęło **1433** zgłoszeń zachorowań lub podejrzeń zachorowań na choroby zakaźne podlegające zgłoszeniom. W porównaniu do 2023 r. w którym zarejestrowano 3012 zgłoszeń odnotowano wyraźny spadek ze względu na zmianę raportowania przypadków możliwych grypy.

- **Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)**

W 2024 roku w powiecie krasnostawskim zarejestrowano **311** przypadków potwierdzonych zachorowań wywołanych wirusem SARS-CoV-2 i **58** przypadków możliwych zachorowań COVID-19, nie odnotowano zgonów z powodu zakażenia SARS-CoV-2.

Dla porównania w 2023 roku w powiecie krasnostawskim zarejestrowano **331** przypadków potwierdzonych zachorowań wywołanych wirusem SARS-CoV-2 (w 2022 r. – 2 924).

W 2023 roku odnotowano 2 zgony z powodu COVID-19, a w 2022 roku zarejestrowano 35 zgonów z powodu COVID-19.

Zapadalność związana z zakażeniem koronawirusem SARS-CoV-2 na terenie powiatu krasnostawskiego w 2024 przedstawia się następująco:

- ✓ przypadki potwierdzone **530,6** na 100 tys. ludności
- ✓ przypadki możliwe **100** na 100 tys. ludności

W 2024 roku zarejestrowano **2** ogniska epidemiczne wywołane zakażeniem SARS-CoV-2 w SP ZOZ w Krasnymstawie, łączna liczna osób chorych w ognisku wyniosła 17.

W porównaniu do 2023 roku, gdzie zarejestrowano **6** ognisk, zauważalny jest spadek zarejestrowanych ognisk epidemicznych wywołanych wirusem SARS-CoV-2.

Tabela nr 3. Liczba wykrytych zakażeń SARS-CoV-2 w powiecie krasnostawskim w latach 2022 – 2024

Rok	Liczba zakażeń wirusem SARS-CoV-2 (przypadki potwierdzone)	Liczba hospitalizacji z powodu COVID-19	Odsetek osób hospitalizowanych
2022	2924	365	12,5%
2023	331	116	35,1%
2024	311	43	13,8%

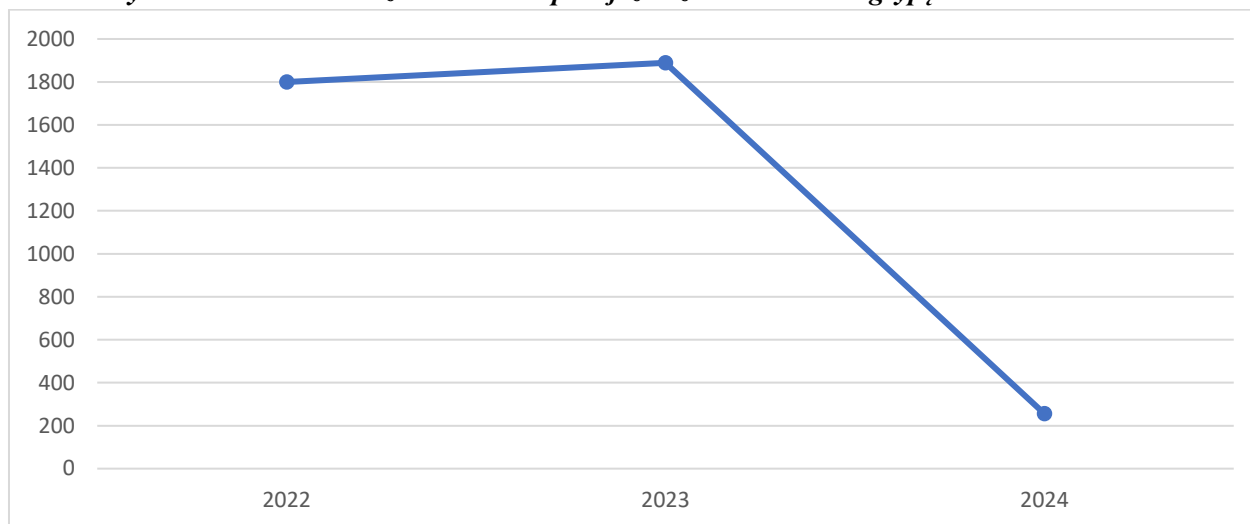
- **Grypa oraz nadzór SENTINEL**

W 2024 r. zarejestrowano **256** zachorowań lub podejrzeń zachorowań na gripę (**46** przypadków potwierdzonych, **1** przypadek prawdopodobny oraz **209** przypadków grypy potwierdzonej wynikiem szybkiego testu antygenowego), co w porównaniu do w 2023 r. (**1889** zachorowań lub podejrzeń zachorowań na gripę, z czego 1743 zachorowania stanowiły przypadki możliwe) wskazuje na znaczny spadek zachorowań spowodowany zmianą raportowania przypadków możliwych grypy (w 2024 r. nie podlegały one zgłoszeniu w meldunkach epidemiologicznych). Współczynnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców w 2024 r. wyniósł **436,8**.

Wśród **46** przypadków grypy potwierdzonej, **30** stanowiły dzieci do 14 roku życia. Współczynnik zapadalności w tej grupie wiekowej na 100 tys. mieszkańców wyniósł **51,2**.

W 2024 roku zarejestrowano **209** przypadków grypy potwierdzonej wynikiem szybkiego testu antygenowego, zapadalność wyniosła **356,6**. Dla porównania w 2023 r. zarejestrowano **1889** zachorowań lub podejrzeń zachorowań na gripę (1743 jako przypadki możliwe, 60 przypadki potwierdzone, 86 grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego), a w 2022 r. zarejestrowano 1800 zachorowań lub podejrzeń zachorowań na gripę.

Wykres 1. Porównanie zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę w latach 2022-2024

Podobnie jak w latach ubiegłych kontynuowano działania w ramach nadzoru epidemiologiczno-wirusologicznego nad grypą opartego na systemie SENTINEL, którego głównym celem jest pobieranie od pacjentów podejrzanych o zachorowanie na grypę materiału do badań wirusologicznych. W 2024 roku przesłano do pracowni wirusologicznej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie wymazy od 12 osób chorych. Z przesłanych wymazów w 4 próbkach wyizolowano wirusa grypy typu A, natomiast w 3 wyizolowano wirusa grypy typu B.

- **Gruźlica**

Gruźlica jest chorobą zakaźną ludzi i zwierząt, wywoływaną przez prątki gruźlicy (*Mycobacterium tuberculosis*). Przybiera najczęściej postać płucną. Osoby chore na gruźlicę podlegają ustawowemu obowiązkowi leczenia.

W 2024 roku zarejestrowano **28** zachorowań i podejrzeń zachorowań na gruźlicę (w 2023 r. 30 zachorowań, a w 2022 r. 12 przypadków). Wśród 28 zachorowań na gruźlicę w 3 przypadkach stwierdzono postać gruźlicy prątkującej potwierdzonej laboratoryjnie w preparacie lub posiewie. Odnotowano 9 przypadków zachorowań wśród pensjonariuszy DPS-ów. Zarejestrowano 3 zgony z powodu gruźlicy.

Nie stwierdzono zachorowań wśród dzieci do 18 roku życia. Nadzorowi epidemiologicznemu zostały poddane **132** osoby ze względu na kontakt z osobami chorymi na gruźlicę płuc.

Współczynnik zapadalności wyniósł 47,8 na 100 tys. mieszkańców.

W minionym okresie nie wydawano decyzji nakazujących poddaniu się leczeniu, hospitalizacji w stosunku do osób chorych na gruźlicę. Wydawano 1 decyzję nakazujących poddania się badaniom diagnostycznym w stosunku do osób z otoczenia chorych na gruźlicę.

- **Zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe**

Zatrucia i zakażenia pokarmowe mogą być wywoływane przez różne czynniki etiologiczne: bakterie, wirusy, pasożyty oraz toksyny wytwarzane przez zwierzęta, rośliny i grzyby.

- Salmonelloza

w 2024 roku odnotowano **12** przypadków zatrucia pokarmowego wywołanego przez pałeczki Salmonella, w tym 6 osób było poddanych hospitalizacji z powodu zakażenia.

Współczynnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców wyniósł 20,5. Ponadto zarejestrowano 1 przypadek salmonelozy pozajelitowej. Dla porównania w 2023 roku odnotowano **39** przypadków zatrucia pokarmowego wywołanego przez pałeczki Salmonella, w tym 15 osób było poddane hospitalizacji z powodu zakażenia, a w 2022 r. 9 przypadków.

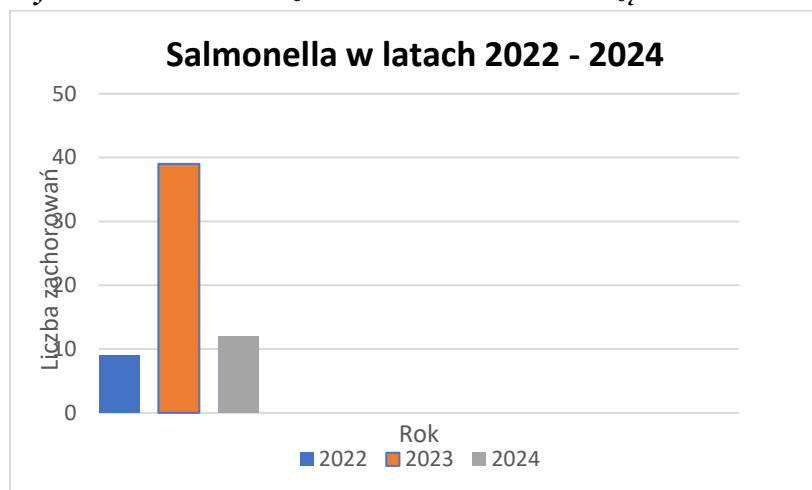
Współczynnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców wyniósł 65,1.

W trakcie 2024 r. zarejestrowano 3 ogniska wywołane przez salmonella Enteritidis:

- 2 ogniska domowe, gdzie zachorowało 4 osoby
- 1 ognisko w żłobku, gdzie łączna liczba zakażonych wyniosła 9, w tym 3 osoby chore, 6 zakażonych bezobjawowo.

Dla porównania w 2023 r. zarejestrowano 2 ogniska wywołane przez salmonella Enteritidis, a w 2022 roku zarejestrowano również 2 ogniska salmonella, gdzie czynnikiem etiologicznym w jednym ognisku była salmonella Enteritidis, a w drugim salmonella Typhimurium.

Wykres 2. Porównanie zachorowań na salmonellozę w latach 2022-2024

- Wirusowe zakażenia jelitowe

Na wirusowe zakażenia jelitowe w 2024 r. ogółem zachorowało **30** osób, w tym 8 były to przypadki u dzieci do lat 2, hospitalizowano 27 pacjentów, co stanowi 90 % chorych. Spośród 30 zakażeń, 27 stanowiły zakażenia wywołane przez rotawirusy, 1 jako przypadek inne określone i 1 jako przypadek inne nieokreślone. Dla porównania w 2023 roku na wirusowe zakażenie jelitowe zachorowało również 30 osób, a w 2022 roku 72 osoby.

Tabela nr 4. Zachorowania na wirusowe zakażenia jelitowe w latach 2022, 2023 i 2024

Rok	Wirusowe zakażenia jelitowe, w tym do lat 2					
	rotawirusy	Norowirusy	inne określone	nieokreślone	ogółem	u dzieci do lat 2
2022	57	3	12	0	72	9

2023	19	0	6	5	30	3
2024	27	0	1	1	30	8

- Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

W 2024 r. zarejestrowano 22 przypadki zachorowań na biegunkę i zakażenia żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, w tym 8 dzieci do lat 2, hospitalizowano 6 pacjentów co stanowi 27,3 % wszystkich zachorowań. Dla porównania w 2023 r. odnotowano ogółem 30 przypadków, a w 2022 r. - 42.

Tabela nr 5. Zachorowania biegunka i zakażenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu w latach 2022, 2023 i 2024

Rok	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	
	ogółem	u dzieci do lat 2
2022	42	7
2023	30	8
2024	22	8

- Inne bakteryjne zakażenia jelitowe

W 2024 roku na inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridioides difficile* zachorowało 81 osób, z czego 67 pacjentów było hospitalizowanych.

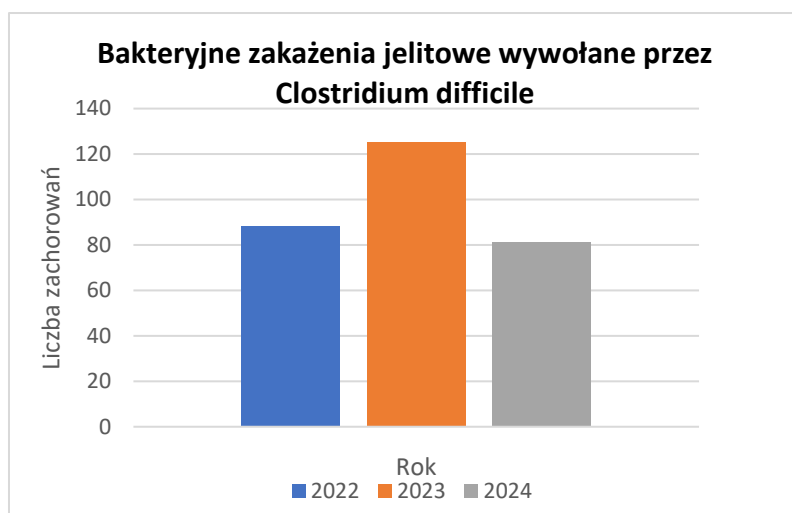
Zapadalność w 2024 r. wyniosła 138,2 na 100 tys. mieszkańców.

W 2024 roku zarejestrowano 3 ogniska wywołanych *Clostridioides difficile*, łączna liczba zakażonych pacjentów wyniosła 15 osób.

Dla porównanie w 2023 roku zarejestrowano 125 przypadków zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridioides difficile* oraz zarejestrowano 7 ognisk wywołanych ww. czynnikiem etiologicznym, gdzie łączna liczba zakażonych pacjentów w ogniskach wyniosła 40 osób.

W 2022 roku zarejestrowano 88 przypadków zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridioides difficile* oraz zarejestrowano 2 ogniska szpitalne o etiologii *Clostridioides difficile*, gdzie łączna liczba zakażonych pacjentów wyniosła 9 osób.

Wykres 3. Porównanie zachorowań na inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridioides difficile* w latach 2022-2024.

- **Zakażenia krwiopochodne oraz choroby przenoszone drogą płciową**

W 2024 roku nie zarejestrowano przypadków chorób przenoszonych drogą płciową. Dla porównania w 2023 r. odnotowano 3 przypadki zachorowań na kiłę i rzeżączkę.

W 2022 roku zarejestrowano 2 przypadki rzeżączki, żadna z osób nie była hospitalizowana.

- **Wirusowe zapalenie wątroby**

W 2024 roku odnotowano łącznie 9 zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby:

- 8 przypadków stanowiły zachorowania na WZW typu C (2 osoby były hospitalizowane), współczynnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców wyniósł 13,7
- 1 przypadek dotyczył zakażenia WZW typu B (pacjent nie był hospitalizowany) współczynnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców wyniósł 1,7

Nie odnotowano zachorowań na WZW typu A.

Dla porównania 2023 roku odnotowano 6 zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C (1 osoba hospitalizowana), współczynnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców wyniósł 10,1.

Nie odnotowano natomiast zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B i typu A.

Natomiast w 2022 roku zarejestrowano 4 przypadki WZW typu B oraz 4 przypadki WZW typu C, nie odnotowano zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A.

Tabela nr 6. Zachorowania wirusowe zapalenie wątroby typu A, B i C w latach 2022, 2023 i 2024

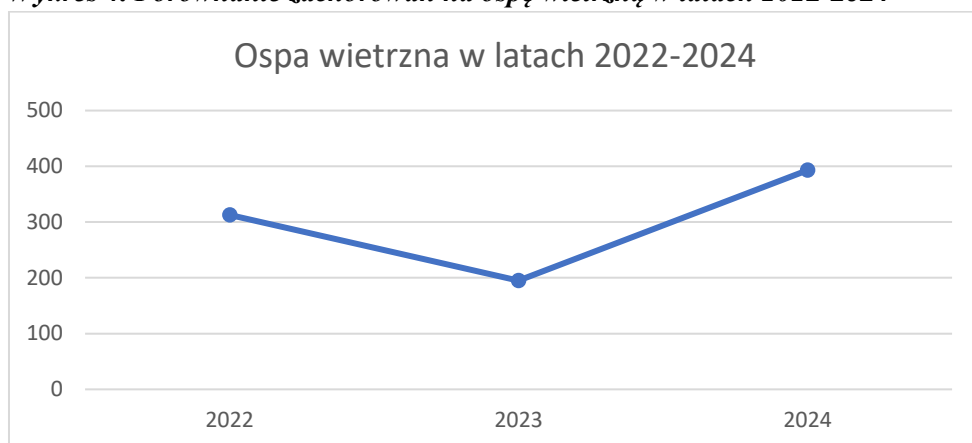
Rok	Wirusowe zapalenie wątroby		
	typu A	typu B	typu C
2022	-	4	4
2023	-	-	6
2024	-	1	8

- **Ospa wietrzna**

W 2024 roku zarejestrowano 393 zachorowań na ospę wietrzną, z czego żadna z osób nie była hospitalizowana. Dla porównania w 2023 r. odnotowano 195 zachorowań, a w 2022 r. 313 przypadków.

Współczynnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców w 2024 roku wyniósł 670,5.

Wykres 4. Porównanie zachorowań na ospę wietrzną w latach 2022-2024

- **Krztusiec**

W 2024 r. pojawiły się również zachorowania na krztusiec, spośród 20 przypadków zachorowań 15 zarejestrowano jako przypadki potwierdzone, 1 prawdopodobny i 4 możliwe. 5 osób było poddanych hospitalizacji z powodu zachorowania na krztusiec. W poprzednich latach nie odnotowano takich zachorowań.

Zachorowania na krztusiec w roku 2024 z podziałem na grupy wiekowe

Grupy wiekowe	Liczba osób chorych
0-4	7
5-14	5
15-64	6
65+	2

- **Borelioza**

Borelioza jest wielonarządową, odzwierzęcą chorobą zakaźną, przenoszoną przez kleszcze z rodzaju Ixodes. Charakteryzuje się często niespecyficznymi objawami, wśród których najczęstszym jest rumień wędrujący.

Łącznie w 2024 roku zarejestrowano 57 przypadków zachorowań na boreliozę z Lyme, wszystkie potwierdzone, co daje nam zapadalność na poziomie 97,3 na 100 tys. mieszkańców. Żadna z osób chorych nie była hospitalizowana.

Dla porównania 2023 roku zarejestrowano 61 przypadków boreliozy z Lyme, a w 2022 r. zarejestrowano 87 zachorowań na boreliozę.

Kleszczowego Zapalenie Mózgu i Neuroboreliozy nie rejestrowano.

- **Pokasania i szczepienia przeciwko wściekliznie**

Istotnym problemem pozostają nadal pokasania przez zwierzęta, głównie psy i koty.

W 2024 r. do szczepień przeciwko wściekliznie zakwalifikowano **10** osób. Ponadto w powiecie krasnostawskim zarejestrowano 2 ogniska wścieklizny u zwierząt, w związku z powyższym objęto nadzorem epidemiologicznym 4 osoby, które miały kontakt z zakażonymi zwierzętami, 2 osoby zostały poddane profilaktycznemu szczepieniu p/wściekliznie.

- Ostre porażenia wiotkie u dzieci do lat 14-tu

W 2024 roku nie zarejestrowano przypadku ostrego porażenia wiotkiego u dzieci w wieku 0-14 lat. W 2023 roku zarejestrowano 1 przypadek ostrego porażenia wiotkiego u dzieci w wieku 0-14 lat.

Ponadto oprócz ww. zakażeń w 2024 r. odnotowano:

- 1 przypadek *Giardiozy (lambliozy)*, gdzie zapadalność wyniosła 1,7 na 100 tys. mieszkańców, w 2023 r. odnotowano 2 przypadki *Gardiozy*
- 2 przypadki innych bakteryjnych zatruc pokarmowych, gdzie zapadalność wyniosła 3,4 na 100 tys. mieszkańców, w 2023 r. nie odnotowano takich zachorowań
- 1 przypadek mikobakteriozy, gdzie zapadalność wyniosła 1,7 na 100 tys. mieszkańców, w 2023 r. nie odnotowano takich przypadków
- ✓ 18 przypadków choroby wywołanej przez *Streptococcus puogenes* – róża, gdzie zapadalność wyniosła 30,7 na 100 tys. mieszkańców, dla porównania w 2023 roku odnotowano 14 przypadków.
- ✓ 89 przypadków zachorowań na płonicę, gdzie zapadalność wyniosła 151,9 na 100 tys. mieszkańców, dla porównania w 2023 roku odnotowano 51 przypadków.
- 60 przypadków zakażeń wirusem RSV, gdzie zapadalność wyniosła 102,4 na 100 tys. mieszkańców, w 2023 r. 54 przypadki

Ponadto w minionym okresie nie zarejestrowano chorób występujących sporadycznie, chorób zakaźnych z innych stref klimatycznych.

8. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi

W Polsce szczepienia ochronne są realizowane w oparciu o obowiązujący Program Szczepień Ochronnych (PSO), który jest co roku aktualizowany w zależności od sytuacji epidemiologicznej kraju oraz zaleceń WHO i ogłaszany w formie Komunikatu przez Głównego Inspektora Sanitarnego w Dzienniku Urzędowym Ministra Zdrowia.

Program Szczepień Ochronnych obejmuje:

1. Szczepienia obowiązkowe realizowane w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego bez dodatkowych opłat,
 - dzieci i młodzieży według wieku
 - osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie w związku z przesłankami klinicznymi lub epidemiologicznymi np. szczepienia przeciw WZW typu B osób zakażonych wirusem zapalenia wątroby typu C, szczepienia przeciw ospie wietrznej dla dzieci i młodzieży do ukończenia 19 roku życia, które nie chorowały na ospę wietrzną z upośledzeniem odporności lub przebywających w żłobkach, klubach dziecięcych.
 - szczepienia poekspozycyjne np. przeciw tężcowi osób zranionych, narażonych na zakażenie tężcem, przeciw wścieklicznie osób mających styczność ze zwierzęciem chorym na wścieklicznę lub podejrzanym o zakażenie wirusem wściekliczny.
2. Szczepienia zalecane.

Obowiązkowe szczepienia ochronne wykonują wyłącznie świadczeniodawcy w ramach umów zawartych z NFZ na świadczenie podstawowej opieki zdrowotnej lub innego zakresu świadczeń, jeśli tak przewiduje umowa.

Profilaktycznej opiece medycznej na terenie powiatu krasnostawskiego w 2024 roku podlegało 8 472 dzieci i młodzieży w rocznikach: 2024-2005, w tym 2 270 dzieci w wieku 0-7 lat (dane zgromadzone na podstawie kart uodpornienia przechowywanych w punktach szczepień – stan na dzień 31.12.2024 r.). Uodpornienie czynne w grupach wiekowych realizowane było w 18 punktach szczepień, które są pod nadzorem PSSE w Krasnymstawie. W podmiotach leczniczych przeprowadzono 18 kontroli. Zakres przedmiotowy kontroli obejmował ocenę stanu sanitarnego punktów szczepień i wyposażenia, prawidłowość prowadzenia szczepień ochronnych, wykonawstwo szczepień, dokumentowanie wykonanych szczepień, prowadzenie dokumentacji związanej ze zgłaszaniem niepożądanych odczynów poszczepiennych, warunki transportu i przechowywania preparatów szczepionkowych, gospodarowanie szczepionkami.

We wszystkich punktach szczepień są wydzielone urządzenia chłodnicze do przechowywania preparatów szczepionkowych, zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych. Spośród skontrolowanych punktów szczepień 9 posiada całodobowy system monitoringu temperatury z powiadomieniem o jej przekroczeniu. W pozostałych podmiotach leczniczych temperatura w urządzeniach chłodniczych jest monitorowana za pomocą termometrów. Osoby odpowiedzialne odczytują temperaturę i zapisują w prowadzonym rejestrze, także w dni wolne od pracy. We wszystkich skontrolowanych punktach szczepień jest wskazana osoba lub osoby odpowiedzialne za reagowanie w przypadku przerwania łańcucha chłodniczego. Podmioty lecznicze posiadają aktualne świadectwo wzorcowania lub sprawdzenia termometrów służących do pomiaru temperatury w urządzeniach chłodniczych do przechowywania preparatów szczepionkowych.

Wszyscy świadczeniodawcy podczas składania zamówień na preparaty szczepionkowe do PSSE w Krasnymstawie stosują ujednolicony druk formularza zamówień. Szczepionki są transportowane z PSSE Krasnostaw do punktu szczepień w zwalidowanej termotorbie zaopatrzonej w termometr i wkłady chłodzące, z zachowaniem zasad łańcucha chłodniczego. We wszystkich skontrolowanych podmiotach leczniczych wskazano osobę lub osoby odpowiedzialne za nadzór nad gospodarką preparatami szczepionkowymi. W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie transportu, przechowywania szczepionek, przestrzegania terminu ważności preparatów szczepionkowych. Podczas przeprowadzonych kontroli sprawdzano wykonawstwo szczepień w poszczególnych rocznikach, wyjaśniano braki w szczepieniach. Wszyscy skontrolowani świadczeniodawcy informują prawnych opiekunów dzieci oraz pacjentów o zbliżającym się terminie szczepienia kalendarzowego osobiście. Personel punktów szczepień przeprowadza rozmowy z opiekunami dzieci podlegających do szczepienia nt. konieczności przeprowadzania szczepień. Telefoniczny sposób informowania pacjentów o zbliżającym się terminie szczepienia stwierdzono w 14 punktach szczepień, osobiście powiadamia o szczepieniu 17 podmiotów leczniczych, 10 listownie osoby, które nie zgłaszają się na wykonanie szczepienia, jeden świadczeniodawca informuje również o terminie szczepienia wysyłając SMS. Pacjenci są informowani o szczepieniach ochronnych obowiązkowych i zalecanych, świadczą o tym adnotacje w dokumentacji medycznej. Wykonanie szczepienia ochronnego jest poprzedzone lekarskim badaniem kwalifikacyjnym. Informacje na temat przeprowadzonych szczepień ochronnych i p/wskazań do ich wykonania są odnotowane w dokumentacji medycznej

i w kartach uodpornienia. Szczepienia obowiązkowe osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie są wykonywane zgodnie z obowiązującym PSO. Zapas szczepionek z aktualnym terminem ważności wystarcza na bieżące potrzeby punktów szczepień. Dokumentacja przychodu i rozchodu szczepionek prowadzona jest na bieżąco.

Tabela nr 1 przedstawia analizę porównawczą stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży w poszczególnych grupach wiekowych na przestrzeni lat 2022-2024.

Szczepienia przeciwko jednostkom chorobowym w danym przedziale wiekowym		Stan na dzień 31.12.2022 r. (%)		Stan na dzień 31.12.2023 r. (%)		Stan na dzień 31.12.2024 r. (%)	
Gruźlica w 1 r. ż		97,8		97,4		95,4	
WZW typu B 1 r. ż.	Szczep. pierwotne (2 dawki)	44,1	Ogółem	48,9	Ogółem	37,6	Ogółem
	Szczep. uzupełniające (3 dawki-pełny cykl)	35,8	79,9	35,8	84,7	45,4	83
WZW typu B 2 r. ż.	Szczep. pierwotne (2 dawki)	4,5	Ogółem	4	Ogółem	5,1	Ogółem
	Szczep. uzupełniające (3 dawki-pełny cykl)	93,2	97,7	93,5	97,5	91,9	97
Błonica, Tężec, Krztusiec, Poliomyelitis w 1 roku życia	Szczep. pierwotne	42,3		40,6		46,8	
Błonica, Tężec, Krztusiec, Poliomyelitis w 16-18 m-cu życia	Szczep. pierwotne	60,6	Ogółem	51,6	Ogółem	61,9	Ogółem
	Szczep. uzupełniające	33,1	93,8	40,7	92,4	30,1	91,9
Błonica, Tężec, Krztusiec, Poliomyelitis w 6 r. ż. (I przypominające)		59,2		64,2		60,3	
Błonica, Tężec, Krztusiec w 14 r. ż.		84,1		83,3		87,4	
Błonica, Tężec w 19 r. ż. (III przypominające)		73,1		69,4		61,7	

Odra, Świnka, Różyczka w 13-15 m. ż.		76,8		75,3		73,7	
Odra, Świnka, Różyczka w 6. ż.	Szczep. podst.	39,5	Ogółem	32,3	Ogółem	35,9	Ogółem
	Szczep. przyp.	56,8	96,3	63,9	96,2	60,6	96,5

Tabela nr 2 przedstawia stan zaszczepienia dzieci przeciw zakażeniom *Haemophilus Influenzae* typu b w poszczególnych kategoriach wiekowych (stan na dzień 31.12.2024 r.)

Rok urodzenia	Szczepienie podst. p/ <i>Haemophilus influenzae</i> typu b		Ogółem zaszczepionych	%
	Szczep. pierwotne (%)	Szczepienie uzupełniające (%)		
2024	46,3	nie podlega szczep. w 2024 r.	46,3	
2023	61,9	30,1	91,9	
2022	7,7	87,8	95,6	

Tabela nr 3 przedstawia stan zaszczepienia dzieci przeciw zakażeniom *Streptococcus Pneumoniae* w poszczególnych kategoriach wiekowych (stan na dzień 31.12.2024 r.)

Rok urodzenia	Szczepienie podst. p/ zakażeniom <i>Streptococcus Pneumoniae</i>		Ogółem zaszczepionych	%
	Szczep. pierwotne (%)	Szczepienie uzupełniające (%)		
2024	58,3	nie podlega szczep. w 2024 r.	58,3	
2023	16,1	74,6	90,7	
2021	4,1	93,7	97,8	

Poza obowiązkowym kalendarzem szczepień ochronnych istotną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych odgrywają szczepienia zalecane, niefinansowane ze środków znajdujących się w budżecie ministra właściwego do spraw zdrowia. Koszt zakupu preparatów do tego typu szczepień ponoszą osoby zainteresowane, które decydują się na ich realizację. Z tej formy profilaktyki mogą skorzystać osoby w różnym wieku w zależności od wskazań do stosowania danych preparatów szczepionkowych. Wyjątek stanowią zalecane szczepienia ochronne przeciw: ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV), covid-19, krztuścowi, dla których zakup szczepionek został objęty finansowaniem przez ministra właściwego do spraw zdrowia. Szczepienie przeciw ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV) zalecane jest do realizacji w ramach programów profilaktyki zdrowotnej. Przeprowadzenie wspomnianego szczepienia rekomenduje się osobom od ukończenia 9 r. ż. w celu uodpornienia przeciw chorobom wywołanym przez określone typy wirusa HPV w ramach Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030. Wspomniane szczepienie jest szczególnie zalecane dziewczętom i chłopcom po ukończeniu 11 roku życia do ukończenia 14 roku życia w schemacie dwudawkowym. Od

15 października 2024 r. kobiety w ciąży mogą bezpłatnie zaszczepić się przeciw krztuścowi w przychodniach podstawowej opieki zdrowotnej (POZ). To szczepienie chroni kobietę zarówno w ciąży, jak i po porodzie oraz noworodka przed zachorowaniem i hospitalizacją w pierwszych miesiącach życia. Szczepienie zalecane jest kobietom w ciąży po ukończeniu 27. do 36. tygodnia ciąży. Mogą się zaszczepić w schemacie jednodawkowym – bez dodatkowych skierowań i zaświadczeń. O kwalifikacji do szczepienia decyduje lekarz POZ. Jeśli ciąża jest zagrożona przedwczesnym porodem, kobieta może się zaszczepić już po 20. tygodniu ciąży, ale o tym decyduje lekarz, który prowadzi ciążę. Szczepienie przeciw covid-19 jest szczególnie zalecane osobom po ukończeniu 6 miesiąca życia, w schemacie wielodawkowym zgodnie z komunikatami Ministra Zdrowia.

Osoby przeprowadzające zalecane szczepienia ochronne są zobowiązane do dokumentowania wykonanego szczepienia wraz z informacją o kwalifikacji pacjenta w systemie informatycznym „e-Karta Szczepień” dlatego nie są sprawozdawane w rocznym sprawozdaniu ze szczepień ochronnych za rok 2024 (MZ-54).

Tabela nr 4 przedstawia liczbę zaszczepionych osób przeciw wybranym jednostkom chorobowym w latach 2022-2024.

Choroba, przeciw której wykonano szczepienia	2022 ¹	2023 ¹	2024 ²
p/Ospie Wietrznej	73	46	42
p/zakażeniom Streptococcus Pneumoniae	9	10	1
p/WZW typ B u osób w wieku ≥ 20	198	214	31
p/Tężcowi u osób w wieku ≥ 20	875	1028	1110
p/Grypie	1213	1399	
p/zakażeniom Wirusem Brodawczaka	50	57	
p/Kleszczowemu Zapaleniu Mózgu	9	5	
p/zakażeniom Neisseria Meningitidis	22	27	
p/zakażeniom Rotawirusami	162	131	121
p/WZW typu A	3	8	
p/Wściekliznie	6	3	10

1. Wykazano osoby zaszczepione w ramach szczepień obowiązkowych i zalecanych.
2. W roku 2024 wykazano osoby zaszczepione w ramach szczepień obowiązkowych i osób narażonych w sposób szczególny na zakażenia w związku z przesłankami klinicznymi lub epidemiologicznymi.

Lekarze podstawowej opieki zdrowotnej zgłosili do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie 44 nowe osoby uchylające się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych w 2024 roku. Łączna liczba osób uchylających się na koniec roku 2024 wynosiła 114. Liczba niezaszczepionych dzieci w związku z uchylaniem się od obowiązku szczepień na koniec roku 2024 wynosiła 80.

Tabela nr 5 przedstawia porównanie liczby osób uchylających się od wykonania obowiązku szczepień i liczby niezaszczepionych dzieci na koniec roku 2022-2024.

Rok	Liczba nowych uchylających się osób	Liczba osób uchylających się na koniec roku	Liczba zaszczepionych dzieci	Liczba niezaszczepionych dzieci na koniec roku
2022	6	68	1	56
2023	19	85	1	61
2024	44	114	9	80

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie podejmował działania w celu egzekwowania wykonania obowiązku szczepień przez osoby uchylające się.

Tabela nr 6 przedstawia liczbę działań podjętych przez PPIS w latach 2022-2024

Rok	Liczba pism wysłanych do rodziców, którzy uchylają się od obowiązku szczepień	Liczba upomnień zawierających wezwanie do wykonania obowiązku szczepień	Liczba wystawionych tytułów wykonawczych	Liczba wniosków do wojewody o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień	Liczba postępowań w przedmiocie stanowiska wierzyciela w zakresie zarzutów zobowiązanego
2022	23	15	0	0	0
2023	33	22	1	1	3
2024	85	13	20	20	10

Podsumowując analizę realizacji szczepień ochronnych wśród dzieci i młodzieży na terenie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie należy stwierdzić, że stan zaszczepienia uległ zmianie w porównaniu z rokiem 2023. Poprawie uległo uodpornienie p/inwazyjnym zakażeniom *Haemophilus Influenzae* typu b w 1 roku życia oraz p/ inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus Pneumoniae* dawką uzupełniającą w 2 i 3 roku życia. Wyższy odsetek zaszczepionych dzieci p/błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis zanotowano w 1 i 7 roku życia. Poprawie uległo również uodpornienie p/błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia oraz p/odrze, śwince i różyczce w 7 roku życia. Pogorszeniu uległo uodpornienie p/gruźlicy, zakażeniom wywołanym przez rotawirusy, wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus Pneumoniae* w 1 roku życia. Niższy odsetek zaszczepionych dzieci p/ inwazyjnym zakażeniom *Haemophilus Influenzae* typu b stwierdzono w 2 i 3 roku życia oraz p/ odrze, śwince, różyczce w 2 i 6 roku życia. Pogorszeniu uległo również uodpornienie p/błonicy, tężcowi i krztuścowi w 15 roku życia, p/błonicy i tężcowi w 19 roku życia.

Niekorzystne z punktu widzenia epidemiologicznego braki w realizacji szczepień ochronnych wynikają głównie ze wzrostu zachorowań na ospę wietrzną, błonicę, zakażenia rotawirusowe. Występowanie zachorowań na krztusiec, grypę oraz zachorowań wywołanych wirusem RSV stanowiły również okresowe przeciwwskazanie do wykonania szczepień ochronnych. Często szczepienia realizowane są w kolejnym okresie sprawozdawczym u osób

po okresie rekonwalescencji oraz u dzieci urodzonych z końcem roku kalendarzowego, co również ma wpływ na niższy wskaźnik zaszczepienia. Nie bez znaczenia jest również wzrost liczby osób uchylających się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych.

Dla osiągnięcia zamierzonych, pozytywnych efektów epidemiologicznych, niezbędne jest utrzymanie wysokiego odsetka osób uodpornionych przeciwko chorobom, którym można zapobiec poprzez realizację szczepień ochronnych.

9. Higiena Dzieci i Młodzieży

Działalność w zakresie Higieny Dzieci i Młodzieży ma na celu zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki oraz pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo - wychowawczych, a także w placówkach wypoczynku.

W 2024 r. w ewidencji znajdowało się 64 placówek oświatowych i innych placówek przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży, w tym 31 szkół (w 2023 r. było 64 placówek stałych a w 2022 r. było również 64 placówek stałych, w tym 33 szkoły). Ponadto w 2024 roku objęto nadzorem 14 placówek sezonowych (2023 roku objęto nadzorem 9 placówek sezonowych, w 2022 r. objęto nadzorem 4 placówki wypoczynku dzieci i młodzieży).

W 2024 r. powstały 2 nowe placówki: żłobek (Gminny Żłobek w Boniewie) oraz przedszkole (Przedszkole Gminne w Siennicy Różanej). Zlikwidowana została 1 placówka (punkt przedszkolny w Siennicy Różanej). Dodatkowo objęto nadzorem 5 placówek opiekuńczo - wychowawczych w Krasnymstawie

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie w 2024 r. były:

- 4 żłobki: 2 żłobki w Krasnymstawie (w tym 1 niepubliczny), 1 żłobek w Stężycy Kolonii oraz 1 żłobek w Boniewie
- 10 przedszkoli samodzielnych: 6 przedszkoli w Krasnymstawie (w tym 1 niepubliczne) 1 przedszkole w Izbicy, 1 przedszkole w Siennicy Nadolnej, 1 przedszkole w Siennicy Różanej, 1 przedszkole niepubliczne w Tuligłowach,
- 2 inne formy wychowania przedszkolnego: 1 punkt przedszkolny w Stężycy Kolonii, 1 punkt przedszkolny w Kraśniczynie
- 22 szkoły podstawowe samodzielne: 3 szkoły podstawowe w Krasnymstawie, 1 szkoła podstawowa w Jaślikowie, 1 szkoła podstawowa w Siennicy Nadolnej, 1 szkoła podstawowa w Małochwieju Dużym, 1 szkoła podstawowa w Gorzkowie, 1 szkoła podstawowa w Żółkiewce, 1 szkoła podstawowa w Chłaniowie, 1 szkoła podstawowa w Izbicy, 1 szkoła podstawowa w Tarzymiechach, 1 szkoła podstawowa w Wirkowicach, 1 szkoła podstawowa w Tarnogórze Kolonii, 1 szkoła podstawowa w Orłowie Drewnianym, 1 szkoła podstawowa w Fajslawicach, 1 szkoła podstawowa w Siedliskach Drugich, 1 szkoła podstawowa w Żulinie, 1 szkoła podstawowa w Rudniku, 1 szkoła podstawowa w Płonce, 1 szkoła podstawowa w Łopienniku

- Nadrzecznym, 1 szkoła Podstawowa w Kraśniczynie, 1 szkoła podstawowa w Siennicy Różanej,
- 3 licea ogólnokształcące: 3 licea ogólnokształcące w Krasnymstawie (w tym 1 prywatne),
 - 6 zespołów szkół: 2 zespoły szkół w skład których wchodzi przedszkole i szkoła podstawowa, 2 zespoły szkół w skład których wchodzi technikum i warsztaty, 1 zespół szkół w skład którego wchodzi technikum, szkoła branżowa i warsztaty oraz 1 zespół szkół w skład, którego wchodzi technikum, warsztaty i internat,
 - 1 specjalny ośrodek szkolno - wychowawczy w Krasnymstawie, w skład, którego wchodzi: szkoła specjalna oraz internat,
 - 8 placówek opiekuńczo - wychowawczych w Krasnymstawie,
 - 1 placówka wsparcia dziennego (świetlica) w Krasnymstawie,
 - 1 młodzieżowy dom kultury w Krasnymstawie,
 - 9 placówek wychowania pozaszkolnego: 8 domów kultury - 1 dom kultury w Krasnymstawie, 1 dom kultury w Siennicy Nadolnej, 1 dom kultury w Żółkiewce, 1 dom kultury w Łopienniku Górnym, 1 dom kultury w Izbicy, 1 dom kultury w Gorzkowie, 1 dom kultury w Siennicy Różanej, 1 dom kultury w Kraśniczynie oraz 1 szkoła muzyczna w Krasnymstawie),
 - 2 inne (poradnia psychologiczno - pedagogiczna, centrum logopedyczno - terapeutyczne) w Krasnymstawie,
 - 1 internat w Krasnymstawie.

Spośród 70 nadzorowanych placówek w 2024 roku skontrolowano 43 (61,42 %) placówek oświatowych i innych placówek przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży, które znajdują się w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie, w tym: 1 żłobek (25 %), 4 przedszkola (40 %), 1 inna forma wychowania przedszkolnego (50 %), 17 szkół podstawowych (77,27 %), 3 licea (100 %), 4 zespoły szkół, w skład jednego wchodzi przedszkole i szkoła podstawowa, natomiast w skład trzech pozostałych technikum (66,66 %), 4 placówki opiekuńczo - wychowawcze (50 %), 1 placówka wsparcia dziennego (100 %), 1 młodzieżowy dom kultury (100 %), 1 internat (100 %), 1 internat specjalnego ośrodka szkolno – wychowawczego, 5 placówek wychowania pozaszkolnego - 4 domy kultury i 1 szkołę muzyczną (55,55 %). Ponadto przeprowadzono 2 kontrole warsztatów szkolnych, które wchodzi w skład zespołu szkół.

Natomiast w 2023 r. spośród 64 nadzorowanych placówek skontrolowano 38 (59,37 %) placówki oświatowe i inne placówki przeznaczone na pobyt dzieci i młodzieży, a w 2022 r. skontrolowano 32 placówki, co stanowi 50 %.

W ramach sprawowania nadzoru nad warunkami pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania w 2024 r. przeprowadzono ogółem 107 kontroli, w tym:

- 43 kontrole sanitarne placówek stałych

- 12 kontroli sprawdzających,
- 26 kontroli tematycznych (6 kontroli dot. przygotowania szkół do nowego roku szkolnego, 7 kontroli dot. obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych, 2 kontrole w związku z potwierdzonymi przypadkami zakażeń przewodu pokarmowego pałeczkami Salmonella oraz 11 kontroli dot. dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii),
- 11 kontrole przed wypoczynkiem,
- 14 kontroli w trakcie trwania wypoczynku dzieci i młodzieży,
- 1 kontrola w związku z odbiorem nowopowstałego żłobka.

Dla porównania, w 2023 r. przeprowadzono łącznie 87 kontroli, natomiast w 2022 r. przeprowadzono 89 kontroli.

Podczas przeprowadzanych kontroli placówek w 2024 roku szczególną uwagę zwracano na:

- wietrzenia sal lekcyjnych,
- bieżącego zaopatrywania sanitariatów w środki higieniczne,
- bieżącego zaopatrywania w płyny do dezynfekcji rąk oraz powierzchni,
- stan sanitarno – higieniczny oraz techniczny pomieszczeń,
- mikroklimat pomieszczeń,
- warunki higieniczne procesu nauczania (ocena dostosowania mebli do wzrostu uczniów, ocena rozkładów zajęć lekcyjnych, odpoczynek w czasie trwania przerw międzylekcyjnych, ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych, zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i pomocy szkolnych, zapewnienie dostępu do wody pitnej),
- warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami (w tym opieki stomatologicznej oraz profilaktyki wszawicy),
- prowadzenie dożywiania w szkołach,
- posiadanie przez szkoły substancji i preparatów chemicznych,
- standardy dostępności do urządzeń sanitarnych dla dzieci i młodzieży,
- przestrzeganie w placówkach zapisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Stan techniczny i sanitarny budynków

W 2024 roku, na 43 skontrolowane obiekty wydano 17 decyzji administracyjnych (w tym 8 zmieniających termin) oraz 9 decyzji opłatowych, w roku bieżącym wyegzekwowano wykonanie 7 decyzji, dzięki którym nastąpiła poprawa warunków sanitarno-technicznych.

W 2023 roku, na 38 skontrolowanych obiektów wydano 14 decyzji administracyjnych (w tym 6 zmieniających termin) oraz 11 decyzji opłatowych. Wyegzekwowano wykonanie 6 decyzji. Natomiast w 2022 roku na 32 skontrolowane obiekty wydano 18 decyzji administracyjnych (w tym 6 zmieniających termin) oraz 18 decyzji opłatowych, z czego wyegzekwowano 5 decyzji. Ponadto nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł. na zły stan sanitarno – higieniczny sanitariatów uczniów oddziałów szkolnych oraz 2 sal lekcyjnych w jednej ze szkół podstawowych.

W bieżącym roku stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny w placówkach oświatowych:

2 przedszkolach, 8 szkołach podstawowych, 3 liceach ogólnokształcących, 3 zespołach szkół, 1 internacie specjalnego ośrodka szkolno - wychowawczego.

Nieprawidłowości dotyczyły:

- sal lekcyjnych i innych sal zajęć dla dzieci i młodzieży - 3 placówki,
- stanu sanitarno-higienicznego toalet, w tym sprawności technicznej armatury- 1 placówka,
- ciągów komunikacyjnych w budynkach - 2 placówka,
- warunków prowadzenia zajęć WF - 3 placówkach,
- stanu sanitarno – higienicznego w pokojach mieszkalnych - 1 placówce,
- nieprawidłowego natężenia oświetlenia w pomieszczeniach szkolnych – 1 placówce,
- nieczystych punktów świetlnych w salach lekcyjnych – 1placówce.

Mikroklimat pomieszczeń

Podczas kontroli higienicznych warunków pracy uczniów w sezonie grzewczym w 2024 r. dokonano 68 pomiarów temperatury w 14 placówkach (2023 r. - 126 pomiarów temperatury w 20 placówkach; 2022 r. - 137 pomiarów temperatury w 22 skontrolowanych placówkach; 2021 r. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

Oświetlenie

Na 30 skontrolowanych placówek oświatowych w 2024 roku (1 żłobek, 4 przedszkola, 1 inna forma wychowania przedszkolnego, 24 szkoły) stwierdzono, że 29 (96,66 %) posiada prawidłowe wyniki z pomiarów natężenia i równomierności oświetlenia zgodne z Polską Normą. Natomiast na 26 skontrolowanych placówek oświatowych w 2023 roku (2 żłobki, 7 przedszkoli, 1 forma wychowania przedszkolnego 16 szkół) stwierdzono, że 26 (100 %) posiada wyniki pomiarów natężenia i równomierności oświetlenia zgodne z Polską Normą. Dla porównania w 2022 roku na 25 skontrolowanych placówek oświatowych (6 przedszkoli, 19 szkół) stwierdzono, że: 21 posiadało wyniki pomiarów natężenia i równomierności oświetlenia zgodne z Polską Normą (84 %), 3 placówki (1 szkoła podstawowa, 1 liceum, 1 zespół szkół) - tj. 12 % posiadały wyniki pomiarów natężenia i równomierności oświetlenia niezgodne z Polską Normą. Dodatkowo w 1 placówce (szkoła podstawowa) stwierdzono brak pomiarów natężenia i równomierności oświetlenia (4 %). W związku z oświetleniem niezgodnym z wymaganiami normy prowadzone było postępowanie administracyjne.

Warunki do utrzymania higieny.

Zapewnienie odpowiednich warunków do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania jest gwarancją utrzymania higieny osobistej dzieci i młodzieży oraz elementem profilaktyki przed szerzeniem się chorób zakaźnych.

Podczas przeprowadzonych w 2024 r. kontroli placówek oświatowych i innych placówek przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży odnotowano, że 43 skontrolowane placówki (100%) posiadają podłączenie do wodociągu miejskiego/gminnego (2023 r. - 38 placówek, 2022 r. - 32 placówki). Do sieci kanalizacyjnej centralnej (miejskiej/gminnej) podłączonych jest 29 placówek - 67,44 % (2023 r. - 30 placówek, 2022 r. - 20 placówek). Brak podłączenia

do sieci kanalizacyjnej dotyczy 14 skontrolowanych placówek, w tym 10 (23,25 %) posiada zbiornik bezodpływowy (2023 r. - 5 placówek, 2022 r. - 8 placówek), natomiast 4 (9,30 %) posiadają własną oczyszczalnię ścieków (2023 r. - 3, 2022 r. - 4 placówki, 2021 r. - 0 placówek). W trakcie kontroli sanitarnych zwracano szczególną uwagę na warunki do utrzymania higieny osobistej uczniów. We wszystkich skontrolowanych placówkach (43 placówek/43 skontrolowanych tj. 100 %) zapewniono właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej tj. bieżącą ciepłą wodę, mydło w dozownikach, płyny do dezynfekcji rąk, ręczniki papierowe oraz papier toaletowy, jak również instrukcje mycia i dezynfekcji rąk. Podczas kontroli przypomniano również o bezwzględnym obowiązku bieżącego zaopatrywania sanitariatów w środki czystości. Dla porównania w 2023 r. tylko w 1 skontrolowanej placówce (zespół szkół) stwierdzono niewłaściwe warunki do utrzymania higieny osobistej (brak bieżącej ciepłej wody przy umywalkach w sanitariatach uczniów).

Natomiast w 2022 roku w 2 placówkach nie zapewniono właściwych warunków do utrzymania higieny osobistej (brak bieżącej ciepłej wody przy każdej umywalce w sanitariatach szkolnych - 1 szkoła podstawowa, 1 liceum).

W 2024 r. we wszystkich skontrolowanych placówkach stwierdzono zachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych.

Higiena procesu nauczania i wychowania

Podczas kontroli w szkołach szczególną uwagę zwracano na tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych, w tym długość trwania przerw międzylekcyjnych oraz dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii.

Warunki pracy ucznia (rozkład zajęć lekcyjnych, przerwy międzylekcyjne)

W ramach nadzoru nad higieną procesu nauczania podczas kontroli w trakcie nauki w szkołach oceniono rozkład zajęć lekcyjnych, uwzględniając odpowiednie rozłożenie przedmiotów pod względem trudności, równomierne obciążenie zajęciami w ciągu dnia.

Higienicznej oceny rozkładu zajęć lekcyjnych dokonano w 22 skontrolowanych szkołach w 194 oddziałach tj. w 17 szkołach podstawowych (151 oddziałach), 3 liceach ogólnokształcących (23 oddziałach), 2 zespołach szkół (20 oddziałach). Podczas oceny rozkładów zajęć lekcyjnych nie stwierdzono nieprawidłowości. We wszystkich skontrolowanych szkołach na terenie powiatu krasnostawskiego zajęcia odbywały się w systemie jednozmianowym.

Odpoczynek w czasie trwania przerw międzylekcyjnych.

Liczba szkół (na 24 skontrolowane w 2024 r.), które:- zapewniły wszystkie przerwy 10 min. i przynajmniej 1 przerwę dłuższą - 20 (83,33 %),

- zapewniły przerwy krótsze niż 10 min., ale zapewniają co najmniej 1 przerwę 15-20 min. - 4 (16,66 %),

- zapewniły przerwy krótsze niż 10 min. - 0 (0 %),

- umożliwiały uczniom spędzanie przerw na świeżym powietrzu - 20 (83,33 %).

Ergonomia mebli szkolnych i przedszkolnych

W 2024 roku dostosowanie mebli do wysokości podkolanowej uczniów i przedszkolaków oceniono w 21 placówkach/99 oddziałach /na 1013 stanowiskach tj.

- **przedszkola**/inne formy wychowania przedszkolnego (2 placówki/4 oddziały/61 stanowiska),
- **szkoły podstawowe** (16 placówek/73 oddziały/766 stanowisk),
- **licea** (1 placówka/2 oddziały/14 stanowisk),
- **zespoły szkół** (2 placówki/20 oddziałów/172 stanowiska).

Nieprawidłowości dotyczące dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii stwierdzono ogółem w 12 placówkach/50 oddziałach/na 213 stanowiskach:

- w 1 przedszkolu/1 oddziale/na 9 stanowiskach
- w 1 innej formie wychowania przedszkolnego/2 oddziałach/ na 12 stanowiskach
- w 8 szkołach podstawowych/34 oddziałach/na 167 stanowiskach
- w 2 zespołach szkół/13 oddziałach/na 25 stanowiskach

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami nie wydano decyzji administracyjnych. Skierowano natomiast pisma do organów prowadzących, jak również placówek.

W 2023 roku oceniono dostosowanie mebli do wysokości podkolanowej uczniów i przedszkolaków w 16 placówkach/97 oddziałach /na 1583 stanowiskach tj.

- **przedszkola** (4 placówki/11 oddziałów/152 stanowiska),
- **szkoły podstawowe** (12 placówek/86 oddziałów/1431 stanowisk). Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Natomiast w 2022 roku oceniono dostosowanie mebli do wysokości podkolanowej uczniów i przedszkolaków w 18 placówkach/91 oddziałach /na 1255 stanowiskach. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Zapewnienie uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i pomocy szkolnych

W związku ze zbyt dużym obciążeniem uczniów ciężarem tornistrów szkolnych, zgodnie

z przepisami w każdej szkole na terenie powiatu krasnostawskiego zapewniono miejsce na pozostawienie części podręczników i pomocy szkolnych. W 14 skontrolowanych szkołach wymóg ten jest realizowany w postaci indywidualnych szafek lub szuflad w salach lekcyjnych natomiast w 12 szkołach w postaci indywidualnych szafek w szatni.

Niestety posiadanie tych miejsc w dalszym ciągu nie rozwiązuje problemu przeciążonych tornistrów. Często uczniowie nie korzystają z możliwości pozostawienia podręczników w szkołach oraz noszą dodatkowe rzeczy, które mają istotny wpływ na ciężar tornistra.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych

W 2024 r. przeprowadzono ważenie tornistrów w 7 szkołach. Badaniem objęto 36 oddziałów, a 432 uczniów, gdzie stwierdzono, że:

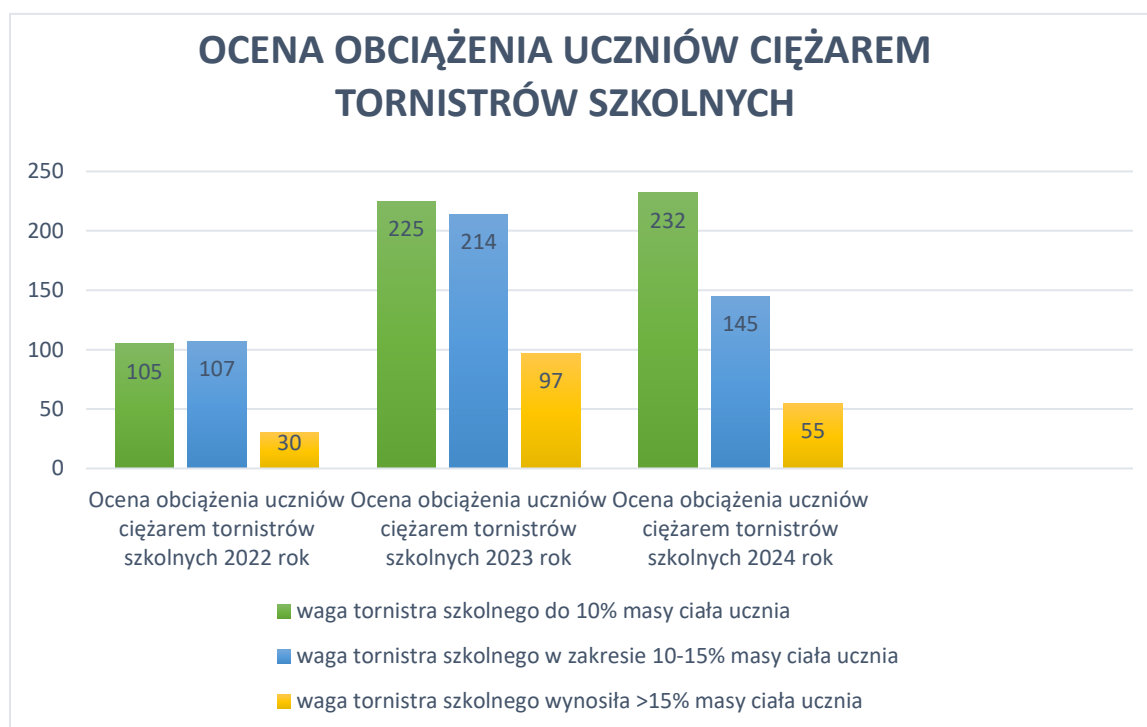
- waga tornistra szkolnego do 10% masy ciała ucznia - 232 uczniów,
- waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia - 145 uczniów,
- waga tornistra szkolnego wynosiła >15% masy ciała ucznia - 55 uczniów.

W 2023 r. przeprowadzono ważenie tornistrów w 3 szkołach. Badaniem objęto 32 oddziały, a 536 uczniów, gdzie stwierdzono, że:

- waga tornistra szkolnego do 10% masy ciała ucznia - 225 uczniów,
- waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia - 214 uczniów,
- waga tornistra szkolnego wynosiła >15% masy ciała ucznia - 97 uczniów.

W 2022 r. przeprowadzono ważenie tornistrów w 3 szkołach. Badaniem objęto 22 oddziały, a 242 uczniów, gdzie stwierdzono, że:

- waga tornistra szkolnego do 10% masy ciała ucznia - 105 uczniów,
- waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia - 107 uczniów,
- waga tornistra szkolnego wynosiła >15% masy ciała ucznia - 30 uczniów.

Zapewnienie dostępu do wody pitnej (źródółka/poidółka/woda w dzbankach)

W 2024 r. na terenie powiatu krasnostawskiego tylko 1 ze szkół zapewniła uczniom dostęp do wody pitnej (w 2023 r. oraz 2022 r. żadna ze szkół nie zapewniła uczniom dostępu do wody pitnej).

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

Podczas prowadzonego nadzoru nad szkołami dokonano oceny warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, gdzie stwierdzono, że wszystkie skontrolowane szkoły posiadają odpowiednią infrastrukturę do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

Na 24 skontrolowane szkoły w 2024 roku:

- 6 posiada szkolny zespół sportowy z boiskiem (25,00 %),
- 1 posiada szkolny zespół sportowy bez boiska (4,16 %),
- 3 posiada salę gimnastyczną z boiskiem (12,50 %),
- 10 posiada salę rekreacyjno-zastępczą z boiskiem (50,00 %),

- 1 posiada salę gimnastyczną i salę rekreacyjno-zastępczą z boiskiem (41,66 %),
 - 1 posiada tylko salę gimnastyczną (4,16 %),
 - 2 posiadają tylko salę rekreacyjno-zastępczą (8,33 %)
- Na 24 skontrolowane szkoły żadna nie posiada basenu.

Warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami oraz opieki stomatologicznej

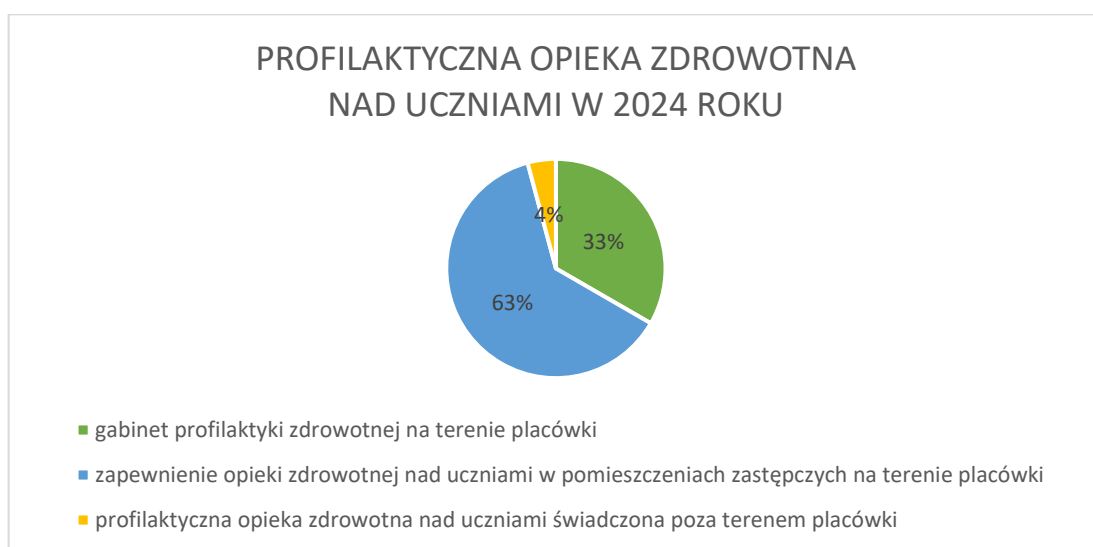
Spośród 24 skontrolowanych szkół tylko 8 posiada gabinety profilaktyki zdrowotnej (33,33 %). W 15 szkołach (62,50 %) profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami zapewniono

w pomieszczeniach zastępczych na terenie placówki, natomiast w 1 szkole 4,16 %) profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami świadczona jest poza terenem placówki.

Spośród 16 skontrolowanych szkół w 2023 roku 8 posiada gabinety profilaktyki zdrowotnej (50,00 %). W 4 szkołach (25,00 %) profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami zapewniono w pomieszczeniach zastępczych na terenie placówki, natomiast w 4 szkołach (25,00 %) profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami świadczona jest poza terenem placówki.

Spośród 19 skontrolowanych szkół w 2022 roku 4 posiadają gabinety profilaktyki zdrowotnej (21,05 %). W 12 szkołach (63,15 %) profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami zapewniono w pomieszczeniach zastępczych na terenie placówki, natomiast w 3 szkołach (15,78 %) profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami świadczona jest poza terenem placówki.

Spośród 24 skontrolowanych szkół w 2024 żadna z placówek nie posiada na swoim terenie gabinetu stomatologicznego, natomiast w 12 placówkach opieka stomatologiczna organizowana jest poza terenem szkoły (50,0 %). Pozostałe skontrolowane placówki nie organizują opieki stomatologicznej. (2023 r. - na 16 skontrolowanych szkół/1 gabinet stomatologiczny; 2022 r. - na 19 skontrolowanych szkół/0 gabinetów stomatologicznych).

Dożywianie uczniów

W 2024 roku na terenie powiatu krasnostawskiego dożywianie prowadzono w 19 skontrolowanych szkołach (79,16 %), w tym obiady pełne wydawane były w 11 szkołach (45,83 %), natomiast posiłki jednodaniowe w 8 szkołach (33,33 %). Dodatkowo w 1 ze skontrolowanych szkół organizowano śniadanie. Ogółem z dożywiania w 19 szkołach skorzystało 1504 uczniów (pełne obiady - 934, posiłek jednodaniowy - 570). Z posiłków dofinansowanych skorzystało 283 uczniów.

W 2023 roku na terenie powiatu krasnostawskiego dożywianie prowadzono w 14 skontrolowanych szkołach (87,50 %), w tym obiady pełne wydawane były w 11 szkołach (68,75 %), natomiast posiłki jednodaniowe w 3 szkołach (18,75 %). W żadnej ze skontrolowanych szkół nie organizowano śniadań ani nie podawano napoju. Ogółem z dożywiania w 14 szkołach skorzystało 1920 uczniów (pełne obiady - 1775, posiłek jednodaniowy - 145). Z posiłków dofinansowanych skorzystało 288 uczniów.

W 2022 roku na terenie powiatu krasnostawskiego dożywianie prowadzono w 14 skontrolowanych szkołach (73,68 %), w tym obiady pełne wydawane były w 5 szkołach (26,31 %), natomiast posiłki jednodaniowe w 9 szkołach (47,36 %). W żadnej ze skontrolowanych szkół nie organizowano śniadań ani nie podawano napoju. Ogółem z dożywiania w 14 szkołach skorzystało 879 uczniów (pełne obiady - 429, posiłek jednodaniowy - 450). Z posiłków dofinansowanych skorzystało 254 uczniów.

Rok	Skontrolowanych	Wydawanie ciepłych posiłków						Liczba dzieci i młodzieży korzystających z posiłków dofinansowywanych
		liczba placówek			liczba dzieci i młodzieży korzystających			
		ogółem	obiady pełne	posiłki jednodaniowe	ogółem	z obiadów pełnych	z posiłków jedno-daniowych	
2024	24	19	11	8	1504	934	570	283
2023	16	14	11	3	1920	1775	145	288
2022	19	14	5	9	879	429	450	254

Posiadanie przez szkoły substancji i preparatów chemicznych

Na 24 skontrolowane szkoły w 2024 r. tylko 8 placówek posiadało substancje chemiczne i ich mieszaniny.

Wypoczynek dzieci i młodzieży

W ramach nadzoru nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży w 2024 roku łącznie przeprowadzono 7 kontroli podczas wypoczynku letniego (2023 r. - 6 kontroli, 2022 r. - 6 kontroli) oraz 7 kontroli podczas wypoczynku zimowego (2023 r. - 3 kontrole, 2022 r. - 2 kontrole). Dodatkowo w 2024 r. przeprowadzono 11 kontroli kwalifikacyjnych przed rozpoczęciem wypoczynku letniego.

Wypoczynek letni:

W 2024 roku w 7 placówkach wypoczynku letniego zorganizowanego na terenie powiatu krasnostawskiego wypoczywało łącznie 171 uczestników wypoczynku.

Wypoczynek zimowy:

W 2024 roku w 7 placówkach wypoczynku zimowego zorganizowanego na terenie powiatu krasnostawskiego wypoczywało łącznie 253 uczestników wypoczynku.

Podczas kontroli wypoczynku zwracano szczególną uwagę na bezpieczeństwo i higienę wypoczywających dzieci i młodzieży.

Kontrole prowadzone w placówkach wypoczynku wykazały, że organizatorzy zadbali o bezpieczne i higieniczne warunki pobytu uczestników. Stwierdzono, że wszystkie placówki zapewniły właściwe warunki pobytu dla uczestników. Podczas wypoczynku nie odnotowano zatruć, zachorowań, wypadków, urazów wśród uczestników wypoczynku.

Przestrzeganie zakazu palenia w placówkach nauczania i wychowania

Podczas przeprowadzonych kontroli w placówkach oświatowo - wychowawczych stwierdzono, że wszystkie skontrolowane placówki realizują przepisy Ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W placówkach przestrzegany jest całkowity zakaz palenia tytoniu o czym informują stosowne oznaczenia słowno - graficzne umieszczone w widocznych miejscach. We wszystkich skontrolowanych placówkach w 2024 r. przestrzegano zakazu palenia tytoniu.

W 2024 r. nie wydawano opinii dotyczących zawieszenia zajęć w placówkach oświatowych.

W 2024 r. podczas kontroli placówek oświatowo - wychowawczych prowadzone były działania profilaktyczno - edukacyjne z zakresu profilaktyki wad postawy (właściwego doboru tornistra i odpowiedniej jego wagi, dostosowania mebli do warunków antropometrycznych dzieci/uczniów, miejsca na pozostawienie w szkole podręczników i przyborów szkolnych, wszawicy; profilaktyki wad wzroku - aspekt oświetlenia, higienicznego rozkładu zajęć lekcyjnych, przerw, higieny osobistej, dostępu do wody pitnej, wentylacji, ochrony zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych oraz inne (substancje psychoaktywne, zatrucia pokarmowe, dezynfekcja pomieszczeń, wyposażenia oraz zabawek, choroby zakaźne). Działania takie przeprowadzono podczas 63 kontroli.

W ramach prowadzenia działań edukacyjnych udostępniono również materiały informacyjne:

- ulotki "Ile to porcja"
- plakaty "Planuj zdrowo swoje posiłki"
- ulotki „Ergonomiczne stanowisko pracy ucznia”.